GENNEM LANDENE UDEN PENGE

af L. L. LANGAGER

110

Gennem Landene
uden Penge.

L. L. Langager.

GENNEM LANDENE UDEN PENGE

1ste Oplag: 5000 Ekspl.

I mine Læseres og min Interesse.
EGET FORLAG
Adr.: Postbox 341. København V.
1928

H. C. Jensens Bogtrykkeri
Vesterbros Torv 55

L. L. LANGAGER, berejst 39 Lande i alle 5 Verdensdele.

FORORD.

Jeg har flere Grunde til at udgive nærværende Bog.

1. At aabne mine Landsmænds Øjne for deres naragtige Blødsødenhed overfor de sønderjyske Kværulanter.

2. At gøre vore Kvinder forstaaeligt, at de burde skamme sig ved at kopiere Pariserinderne, og blindt fystre de blegfede, affekterede Pariser-„Modekonger".

3. At skaffe Publikum en billig Bog og dog tjene Penge o. s. v.

Hermed gengiver jeg da, saa godt jeg formaar, mine Oplevelser fra min sidste Rejse og haaber, De med venlig Opmærksomhed vil følge mig gennem Landene.

L. L. Langager.

Starten.

Den 26. August 1927 paabegyndte jeg fra Aalborg en Rejse gennem Europas Lande. Idéen var et Udslag af min Eventyrlyst. Jeg havde faaet en ubetvingelig Lyst til at opfriske Minder fra min Rejse Jorden rundt under Krigen. Mit Ophold mente jeg at kunne tjene ved Salg af min Bog om Jordomrejsen, og i Lande, hvor Oversættelse ikke kunde lønne sig, af Postkort med eget Fotografi samt smukke danske Landskaber. Paa denne Maade vilde jeg forene mine egne Interesser med mit Fædrelands. Ved Masseudspredelse af smukke Motiver fra Danmark vilde jeg tillige opnaa at virke som Turistagitator, og ved Henvendelse til danske Turistforeninger viste det sig, at Sagen ogsaa der vandt Bifald.

Jeg har, takket være Herr Landssekretær Møller-Holst, „Turistforeningen for Danmark", Herr Stadsingeniør Niels Olsen, „Aalborg Turistforening" og Hr. Stadsingeniør Rygner, „Odense Turistforening" samt „Kolding Turistforening" m. m. fl., været i Stand til at uddele Tusinder af Bøger med talrige udmærkede Illustrationer i Farvetryk samt populær kortfattet Forklaring om danske Forhold og Sevær-

digheder. Et ualmindelig smukt Hefte „Dansk Badeliv" gjorde særlig Lykke.

Bøger og Hefter har jeg anbragt i Biblioteker og store Hotellers Læsesale, efter forud indhentet Tilladelse. Af Postkort, hovedsagelig med dansk Motiv, har jeg solgt og uddelt ca. 60,000. I de Lande, hvor jeg var Sproget mægtig, er Salget væsentlig foregaaet ved korte Foredrag i Sports- og andre Foreninger. Ellers lod jeg paa Løbesedler trykke en kortfattet Forklaring om Rejsen og dens Formaal.

En Del Reklamemateriale er givet til i Udlandet bosiddende Danske, som har været glade for derigennem at kunne give de Mennesker, de lever iblandt, et Indtryk af deres Fædreland.

En Del udenlandske Aviser har vist den nye Reklamemetode Interesse. Et tysk Dagblad skrev saaledes: „Virkelig en genial Idé, der fortjener al Anerkendelse", en Calais Journalist skrev: „Næsten alle i Restauranten købte hans Kort, der var trykt i forskellige Farver, og dertil udleverede den danske Patriot gratis smukke Hefter, udsendt gennem Turistforeningen for Danmark".

Turistforeningen har takket mig for Uddelingen af deres Tryksager i Udlandet, men det er mig, der er disse Foreninger Tak skyldig. Det har været mig en stor Fornøjelse og en stor Ære, at jeg blev betroet dette vigtige Hverv. Dette at kunne agitere for sit smukke og ejendommelige Fædreland til andre Folkeslag er noget, enhver kan være stolt af. Men der agiteres for lidt for Danmark som Turistland. I Norge og Sverrig er Turistsagen en Nationalsag, men her er Turistforeningen ikke en Gang i Stand til at uddele Tryksager til Passagererne paa

de store Turistdampere, der i de sidste Aar i saa stort Tal har besøgt de danske Havne, særlig København, og det er ikke Foreningens Skyld, det er Befolkningens Skyld — det er endnu ikke gaaet op for Danskerne, hvilken vigtig Ting det er for et Land, at det besøges af udenlandske Turister. Hvis, for at tage et Par Eksempler, Frankrig og Norge ikke havde deres store Turistbesøg, vilde det se galt ud for store Dele af disse Landes Befolkning. Paris uden Turister vilde slet ikke kunde tænkes, og for Norge betyder Turiststrømmen hvert Aar utallige Millioner. Ogsaa vi har meget at byde den udenlandske Turist. København med sine Kunstskatte er og bliver altid en Seværdighed, og Københavns herlige Omegn, Byens muntre Liv, den hele danske Natur, Landets uforlignelige Bøgeskove, vore fortræffelige Badesteder ved Nord- og Østersøen, Fanø, Skagen, Bornholm m. m. fl. Steder. Vort Landbrug, som hvert Aar trækker Folk af næsten alle Nationaliteter hertil, og den jydske Hede med dens gæstfrie, ejendommelige Befolkning. Her er nok at se, Udlandet skal kun have det at vide i større Udstrækning end hidtil, og dertil kan vi alle medvirke ved at indmelde os i Turistforeningen for Danmark, som har Afdeling i alle danske Købstæder, og det drejer sig kun om nogle faa Kroner aarlig. Som selvbestaltet Agitator for Turistsagen i Danmark siger jeg: Kære Landsmænd, meld Jer ind i den lokale Turistforening, I gavner Eder selv og Eders smukke Fædreland. Hvis I som jeg havde rejst i næsten alle Lande og overalt havde set Agitationsplakater for Norge, Sverrig, Tyskland o. s. v., men *næsten ingen* for Danmark, saa vilde I ikke melde Jer som Medlemmer i Morgen — nej, I vilde gøre det i Dag.

Jeg vil nu, saa godt jeg formaar, skildre mine Oplevelser gennem fem af de Lande, jeg har berejst, paa de følgende Sider af denne lille Bog. Aalborg Aviserne gav mig en pæn Omtale og ønskede lykkelig Rejse, og lykkelig blev i alle Tilfælde Begyndelsen. Alene i Aalborg solgte jeg Kort og Bøger for et Par Hundrede Kroner. Turen fortsattes gennem Jylland med Ophold i Aarhus, Horsens, Vejle, Kolding og Esbjerg. Overalt mødte jeg megen Elskværdighed og gjorde god Forretning. Fra Aarhus blev vi to om Turen, idet en ung Aarhusianer Svend Aage tilbød at ledsage mig, og da Selskab jo mange Gange vilde være behageligt, antog jeg ham som Ledsager og Medhjælper, efter dog først at have stillet hans Handelstalent paa Prøve. Han solgte paa en Time 16 Bøger af „Jorden rundt uden Penge". Men to spiser ogsaa mere end en, det viste sig snart, at vort daglige Forbrug til Rejser og paa Hotellerne løb op til 30—35 Kroner. Det var for meget til vore Indtægter. Vi blev derfor enig om at leve paa Feltfod, og snart havde vi gjort de nødvendige Indkøb — et Spritapparat, Gafler, Knive, Skeer, Kasseroller, en Pande og forøvrigt alt, der var strengt nødigt, og herefter indtog vi saa godt som alle vore Maaltider paa Hotelværelset. Svend Aage blev efterhaanden en dygtig Kok, de almindelige Maaltider bestod af bayerske Pølser, Spejlæg, stegt Flæsk, men selv Pandekager, Omelet og Bøf drev han det til.

Der er ikke Tvivl om, at med de Hotelpriser, der opretholdes her i Danmark, vilde det betale sig, særlig for Handelsrejsende, at medføre et lille Rejsekøkken. Der spares over det halve, og man faar, hvad man ønsker. Mon det ikke kunde hjælpe,

hvis pludselig 1000 danske Handelsrejsende gjorde Købestrejke ved selv at medføre Telt og Køkken eller evt. Bil med Soveplads. Jeg skal her fortælle et enkelt Træk fra et saakaldt første Klasses Hotel. I en stor By havde jeg forgæves søgt at faa Værelse tre-fire Steder, og da jeg endelig fandt et, var jeg

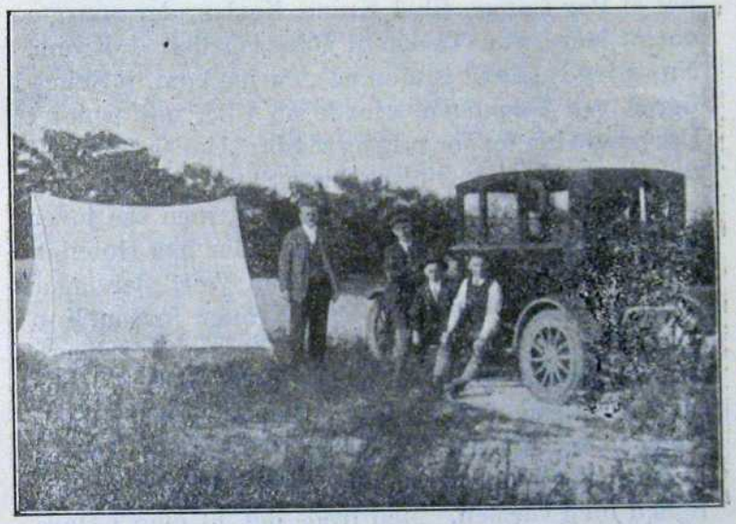

Svend Aage og jeg paa Tourne gennem Danmark. Teltet er vort Hotel, og der tilbereder vi vore Maaltider. Ved Hjælp af en Ledning tager vi Lys fra Bilen og læser vor Avis om Aftenen; det eneste, vi mangler, er Stuepigen til at servere Morgenkaffen paa „Sengen".

saa glad, at jeg ikke spurgte om Prisen, hvad jeg ellers har for Vane. Om Morgenen fik jeg serveret Kaffe-Complet paa Værelset og bad Stuepigen om Regningen, men den maatte hun ikke bringe mig. Hun fik 50 Øre i Drikkepenge. Jeg henvendte mig

derefter til Portieren, men heller ikke han maatte modtage Betaling. Nej, til Overkelneren, en Herre, jeg overhovedet ikke havde set, skulde jeg betale. Han kom, bukkede og smilte venligt: „Værs'god Herr, Værelse 5 Kroner, Kaffe 2 Kroner, dertil Skat og helst rigelige Drikkepenge — Kr. 8,50". Nu havde jeg betalt 9 Kroner, Portieren, der hilste høfligt et Par Gange, fik 1 Krone, Karlen, der spurgte om at bære min Taske til Banegaarden, 1 Krone. Nu er jeg vel færdig, men nej, da jeg kom til Svingdøren ved Udgangen, gjorde en lille, uniformeret Fyr pænt Honnør for mig og sagde: „Undskyld Herr, det er mig, der har pudset Deres Støvler". „Ja, spilleme' skal Du ogsaa have 1 Krone", men saa lover jeg bestemt ikke oftere at komme her paa Hotellet. Det er grusomt at tænke sig, at en Vært, der tager 5 Kroner for et Værelse og 2 Kroner for en Kop Kaffe, kan være bekendt, at Gæsten yderligere plukkes, saa at Søvn for en Nat og Morgendrik løber op til 12 Kroner. I adskillige Lande lønner Hotelværten sit Personale, eller 10 Procent paaskrives Regningen til Deling mellem de, der har haft Ulejlighed med Gæsten. Men trods det, at man i Danmark ikke paafører Drikkepenge paa Regningen, er det dog et af de dyreste Lande i Verden. Jeg skal tilføje, at det omtalte Hotel hverken har Elevator til Værelserne eller Telefon paa samme.

I Vejle havde vi et lille Uheld. Svend Aage blev forlovet, og havde det staaet til ham, var vi herefter blevet 3 paa Turen. I en Kolding Avis paastod man, at jeg lignede en sympatisk ung Professor af den moderne Type. Saa vi gjorde vel nok Lykke! Efter et lille Ophold i det 16de Aarhundredes By, Ribe, fortsatte vi ned gennem det sønderjyd-

ske Land. Straks var vore Salgsmuligheder ringere, der var kun een sønderjydsk By, hvor vi følte os virkelig velkomne, Sønderborg, den smukkeste og interessanteste af dem alle.

„De stakkels Sønderjyder".

Sønderjyderne er endnu langt fra tilfredse under dansk Styre, men det var de jo heller ikke under tysk. Man træffer mange Krakilere, som med Hænder og Fødder stritter imod æ Rigsdanskere. En vred, dansk Sønderjyde udtalte en Dag under en Diskussion til mig: „Ja, ja, æ ska' no sej i Kjeltringer te Rigsdanskere, I haar nok faaet æ Kontrakt o Sønderjylland, men æ Skjøde faar I aldrig, ska' æ sej jer". En Dag i Tønder hørte jeg en anden dansk Sønderjyde sige til en Tysker: „Nej, en ny Afstemning giver samme Resultat som sidst, vi kan ikke være bekendt ikke at stemme dansk, efter alt hvad Danmark har gjort for os, men tag os med Magt fra de dumme Danskere, saa bliver vi hos Jer".

Den 24. September rullede vi over Grænsen ved Paddeborg. Pasvisering, Toldklarering, og vi var paa Vej ind i „Das grosse Vaterland". Lidt Hjertebanken havde vi, da vi forlod vort kære Fædreland for at rejse ud til Eventyrene i fremmede Lande. „Auf Wiedersehen" Danmark, sagde Svend Aage, da vi saa det sidste Glimt af Paddeborgs røde Hustage. Han er allerede, synes han, godt inde i det tyske Sprog, han kan sige baade „Ach du lieber" og „Donnerwetter" flydende. Efter kun en halv Times Kørsel havde vi naaet vort foreløbige Maal, den mere end tusind Aar gamle danske By, Flensborg,

hvor endnu, efter ca. 60 Aars Fremmedherredømme, findes 20 pCt. dansksindede.

Flensborg er en herlig gammel By med utallige Minder om den danske Tid. Historiske Bygninger, maleriske Baggaarde, et helt Museum for gammel Bygningsstil og Kunsthaandværk. Ved en Vandring gennem Byen tror man sig sat Hundreder af Aar tilbage. Der findes et Utal af gamle Bindingsværkshuse og adskillige af de ejendommelige Renaissancegavle. Overalt i Byen ses danske Navne, Petersen, Buchhandlung, H. Hansen, Essigfabrik, P. Jensen, Suckerwaren o. s. v. De danske i Flensborg er tilsyneladende godt organiseret. Flere selskabelige Foreninger hjælper til Sammenhold. Der findes danske Skoler, Biblioteker, Kirker o. s. v. Danskerne raader ligeledes over to Aviser, Flensborg Avis, som trykkes paa Dansk, og Der Sleswiger, der trykkes paa det tyske Sprog. I Flensborg Hus, hvor det danske Generalsekretariat, som varetager det danske Mindretals Interesser, har til Huse, findes Hotellet for danske Tilrejsende. Stor Restaurant, hvor dansk Mad serveres af smilende danske Kvinder. Lidt vemodig bliver man ved en Tur gennem Byens gamle Kirkegaarde. Her findes mange danske Minder. Kirkegaarden ved Stuhrs Allé ligger paa historisk Grund. Her laa før de gamle Fæstningsvolde, opført i det 15de Aarhundrede i Kampen mellem Kong Erik og de holstenske Grever. Paa denne Kirkegaard ligger de danske Krigergrave, Fællesgraven med 51 Mindestene, ialt er der paa denne Plet jordet 2000 Faldne, mest fra Slaget ved Isted. Paa den nye Kirkegaard staar paa fremtrædende Plads Gustav Johannesens mægtige Gravsten med Indskrift: „Kæmp for alt, hvad du har kært"

og Redaktør Jessens med de gribende Ord: „Tro til Døden". Med lidt Indblik i sønderjydsk Historie behøver man ingen Vejleder paa sin Tur over Kirkegaardene. Stenene taler, Stenene fortæller.

Dette er Flensborg og Danskerne dernede, som man ser det, saa længe man har Penge, men som fattig Globetrotter varer det ikke længe, før man ser en helt anden og mere sand Side af de i Tyskland saa forhadte Spækdanskere. Vi boede paa Flensborghus, hvor Forholdene vilde have været glimrende, hvis ikke Bestyrerinden havde været en lille, rundrygget firspundig med Hotelforhold fuldstændig ukyndig, hysterisk Kvindemenneske. Jeg skal ikke fortælle Enkeltheder om hendes og mit Mellemværende, kun, at hun tilsidst klagede til Herr Brodersen, Chef for det danske Generalsekretariat og for Hotellet. Det kom paa Kontoret til en Forklaring, som resulterede i, at Herr Brodersen, en af de faa intelligente Sønderjyder, jeg har truffet, gav mig en Undskyldning for Bestyrerindens Adfærd.

Gennem Foredrag og Uddeling af mine Løbesedler kom jeg tre Aftener i Træk i Forbindelse med ca. 600 af mine kære Landsmænd i Flensborg og opnaaede et kontant Salg af vore Kort for det svimlende Beløb af knapt Kr. 1,50. Men det var ingen Skuffelse, det havde man fortalt mig fra mange Sider før, det var Rigsdanskere, bosiddende i Sønderjylland, der havde forberedt mig. Ogsaa Tyskerne var meget daarlige Købere. Straks de hørte, vi var Spækdanskere, var al Handel umulig, men trods alt fik vi dog hos dem de 8-9 Mark, vi nødvendigvis maatte have for at betale Nattelogi og lidt Fedtebrød, som var vor eneste Føde i Flensborg.

Man har ofte hørt om illoyal tysk Agitation mod

Danskheden i Sønderjylland, dette er muligvis rigtig, men at „die Dänen" heller ikke altid benyttede lige fine Midler, fik jeg Beviser paa. Jeg tillader mig at fortælle om et Tilfælde.

Herr C. har Kontor i Flensborg, jeg lader ham selv meddele, hvad der passerede. En Dag, jeg sidder paa mit Kontor, begyndte han, kom der en Kvinde paa ca. 30 Aar ind og sagde straks hun saa mig: „Du har snydt mig for 25 Mark, min Veninde fik 75 Mark for at stemme dansk, jeg fik kun 50, hvis jeg ikke faar efterbetalt 25 Mark, stemmer jeg aldrig dansk mere". „Naa, naa," sagde jeg, „hvem er De, og hvad hedder De", jeg fik hendes Navn, som var tysk. „Er De dansk?" spurgte jeg. „Nej, jeg er født Frankfurt am Main". „Hvorfor besøger De da den danske Forening?" „Aah, det var jo saadan et Tilfælde, jeg kom der første Gang, men det er en dejlig Forening, og man faar jo gratis Kaffe der, og saa da min Veninde og jeg fik at vide, at man kunde faa Penge for at stemme dansk ved Byvalgene, ja, saa blev vi jo ved at komme der". „Kender De Danmark?" spurgte jeg videre. „Ja, ja". „Hvor ligger Odense?" Det vidste hun ikke, „men København er en dejlig By, ved jeg, det er derfra, vi faar Pengene". „Hvad hedder den danske Konge?" „Ja, det har jeg jo hørt saa tidt, saa tidt, men lige nu kan jeg ikke komme paa det, men at det er en møj lang jen, det ved jeg". Det viste sig, at alt det danske, hun kunde, var det første Vers af „I alle de Riger og Lande", og det vidste hun ikke, hvad betød. Men, sagde C., hun fik sine 25 Mark, da jeg havde set, hendes Navn var i Protokollen. Hendes Stemme er jo da paa Valgets Dag lige saa god som enhver anden, sluttede han grinende.

Min Plan med Turen var jo blandt andet at faa min Bog „Jorden rundt" oversat til forskellige Sprog, efterhaanden som jeg kom frem. Jeg forhandlede med Chefredaktør Christiansen ved Flensborg Avis om en tysk Udgave. Men hans Betingelser var for stramme for en fattig Globetrotter. De mindede mig en Del om danske Bankforhold i den sværeste Krisetid i Danmark. En af mine Bekendte vilde i en Bank laane to Tusinde Kroner. Han havde to Gaardejere, der „sad" godt i det, som Kautionister, men det var ikke nok. Saa deponerede han Kreditforeningsobligationer i Banken for tre Tusinde Kroner; disse i Forbindelse med de to gode Kautionister hjalp ham til Laanet af de to Tusinde Kroner. Jeg blev senere enig med en tysk Bogtrykker om Fremstillingen af Bogen.

Straks ved min Ankomst til Flensborg havde jeg i Avisens Trykkeri bestilt 1000 Postkort at trykke efter medbragt Cliché. Kortene skulde koste 12 Mark. Man vil forstaa, efter den Forretning, vi havde i Flensborg, slet intet hos Danskerne, meget lidt hos Tyskerne, var det vanskeligt at faa Penge tilovers til Indløsning af disse 1000 Postkort. Jeg lod derfor Driftslederen spørge Chefredaktøren, om vi ikke kunde faa udleveret en Del af Kortene mod at betale disse, naar de var solgt. Svaret var bestemt nej. Vi skrabede 3 Mark sammen ved Salg af de sidste af vore fra Danmark medbragte Kort, og jeg sendte Svend Aage hen for at faa et Hundrede Stykker for dette Beløb. Men under 5 Mark maatte ingen Kort udleveres. Vor Indtægtskilde var nu standset, færdig. Vi havde ingen Kort, næsten ingen Penge, kunde ikke betale paa Hotellet, hvor vi ellers betalte hver Aften. Vi havde i de sidste 5

Dage kun faaet Rugbrød og Fedt — heller ikke det kunde vi mere faa.

Naa, tænkte jeg, at tabe Modet gaar jo ikke, men lidt mørkt ser det ud. Jeg gik op paa Flensborg Aviskontor og bad om at tale med Redaktør Christiansen. Jeg vilde forklare ham Sagen, saa gik det

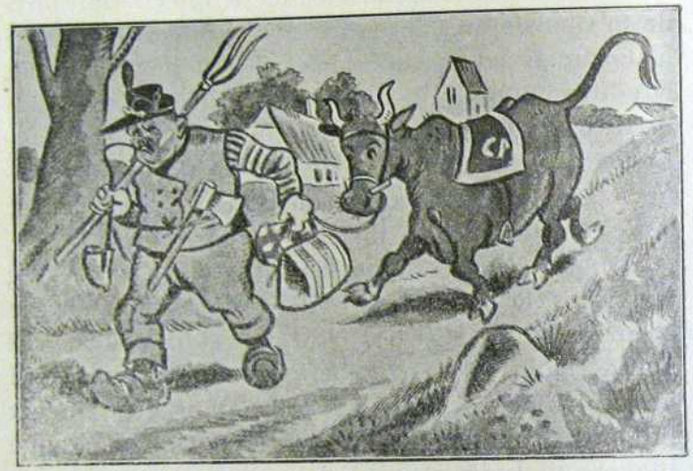

Arbejderens Almanak.
„Bonde-Cornelius" paa Vej til København for at afsætte Regeringen.

vel i Orden, mente jeg. Men Redaktøren, Oberspeckdänen, die Speckdänen's Høvding, nægtede at modtage mig. Som Svar paa et Brev, jeg sendte Svend Aage op med, meddelte Driftslederen os, han siger nej og atter nej. Penge skal vi have, alle Pengene paa een Gang.

Jeg forstaar det saaledes, sagde jeg til Driftslederen, Redaktøren vil hellere brænde disse Kort end

hjælpe en Rigsdansker ud af en Forlegenhed. Ja, saadan ser det ud, svarede han.

Jeg tog Telefonrøret og fik Omstilling til „Høvdingen". Da han kom til Røret, sagde jeg: „Jeg er Langager, maa jeg, før jeg forlader Flensborg, sige Redaktøren mange Tak for den udviste store Elskværdighed". Om han svarede, ved jeg ikke, jeg lagde straks Røret paa. Jeg ønskede ikke at tale med ham, men Herr Høvding, maa jeg her i denne lille Bog have Lov til at sige, at jeg betragter Dem som en (Udtrykket slettet af Censuren). Paa Gaden stod Svend Aage og ventede og vilde daarligt tro paa Sandheden af dette sidste Afslag.

Nej, det er lidt vanskeligt at tro paa, at en saa lille Tjeneste nægtes en Dansker af Høvdingen for et Folk, som Danskerne gennem mange Aar har støttet paa alle mulige Maader.

Ved Indsamlinger, ved sønderjydske Dage, ved gratis Ophold paa vore Højskoler, vi har budt dem velkommen i vore Hjem, for nylig har vi indsamlet Millioner til dem. 500 er, medens dette skrives, som Gæster i København, hvor de blev straalende modtaget. Den Hjælp, den Støtte, Sønderjyderne baade Syd og Nord for Grænsen har faaet fra Danmark, kan overhovedet ikke regnes ud. Og mere faar de kære Sønderjyder, de stakkels Sønderjyder. Vær ikke bange, I skal nok faa mere. En Del Mennesker i Danmark har forstaaet, hvilke utilfredse, altid klagende Skidtkarle I er, men de fleste er rede til at hjælpe Jer, de vil sende Varer og Penge, I kan jo ikke klare Jer selv, I faar Hjælp baade fra det fattige Danmark og det endnu fattigere Tyskland, I bor lige i Smørhullet, og I benytter Jer af det. Jeg holdt Foredrag i en tysk Arbejderforening i Bre-

men, og som altid, naar jeg havde Lejlighed til det, indledede jeg en Diskussion om det sønderjydske Spørgsmaal. Formanden for Foreningen udtalte: „Naar Tyskland taler om Generobring af Sønderjylland, saa er det fordi, det for os er et Prestigespørgsmaal, det er sandelig ikke, fordi vi ønsker at faa Jordens værste Kværulanter, Sønderjyderne, tilbage igen, de vil, hvor de end bor, kun lave Vrøvl og Spektakel."

Just nu erindrer jeg min første sønderjydske Oplevelse, den er 15 Aar gammel, men den er ikke let at glemme. I August 1913 boede jeg for Betaling paa en Bondegaard lidt uden for Haderslev. Om Aftenen lige før vi gik i Seng, bemærkede jeg til min Vært: „Hvis nu Paragraf 5 blev opfyldt, saa stemte De vel dansk?" „Nej," svarede vor „Landsmand", idet han grinte kynisk, „Fanden skulde være Dansker, saa længe vi faar en Trediedel saa meget for vore Stude i det Tyske". Saaledes er Sønderjydernes virkelige Tankegang. Hvor der er størst Fordel ved at være, der holder de til. Nu da „Studepriserne" ikke er saa store i Danmark, skriger de paa Selvstændighed med den forædte Bondekarl Cornelius Petersen i Spidsen. De vil have Selvstyre, de vil klare sig selv, Folket, der er født op med Naadegaver fra alle Sider, vil selv styre, Vorherre bevare os.

De danner Foreninger, den ene mere fjollet end den anden. De nedsætter Danmark og den danske Regering i Udlandets Øjne ved alle deres Klager, ved alle deres hysteriske Skrig om Hjælp. Deputationer sendes til København, alle krævende Lettelser og Hjælp. Sønderjylland er i Nød, siger de. Ja, det er rigtigt, Sønderjylland ér i Nød, men fortæl

mig ét Land i Europa, der ikke i Øjeblikket er inde i en Krise. Se paa det danske Landbrug, for at tage en af Danmarks nødstedte Brancher. Masser af Landmænd maa forlade deres Gaarde, mange sidder og vipper og ved ikke, hvad Dag det gaar galt, men de hyler ikke „sønderjysk", de kæmper sig igennem, hvis de kan, og ellers tager de Konsekvenserne, og det er langt fra Landbruget alene, der er i Nød, det er næsten alt og alle, der er inde i en Krise, men her i Danmark spytter vi i Næverne og tager fat, her maa hver klare sig, som han bedst formaar, her er vi ikke vant til Naadegaver og ønsker dem ikke.

Sønderjyder, lær af den unge, friske sønderjydske Landmand, der ved Afstemningsfesterne i Februar udtalte: „Bedre end Krisehjælp er, at alle griber fast om Spade og Plov, om Høvl og Hammer", han er et Mandfolk.

For vore sidste Penge tog vi med Toget over Grænsen til Danmark, for der mellem rigtige Danskere at tjene til Trykningen af Bogen „Jorden rundt". Efter en Del Besværligheder ankom vi til Tønder, hvor Penge til Hjeermjsen skulde skaffes. Jeg havde regnet med Støtte fra en derboende Svoger, men traf ham ikke hjemme. Jeg henvendte mig derfor paa Politistationen og anmodede om at blive sendt til mere civiliserede Egne nordpaa. En elskværdig Assistent raadede mig til at søge Hjælp hos Turistforeningen, hvor jeg ogsaa uden Besvær laante saa mange Penge, som jeg havde Brug for.

Senere fortalte jeg til min Svoger om Modgangen, jeg havde haft i Grænseegnene. „Mellem Sønderjyder", sagde han, „faar du altid Modgang, jeg har boet her i syv Aar, jeg kender dem, der kan ikke siges for meget ondt om det Pak".

En Købmand af hans Bekendtskab udtalte: „Sønderjyderne kan vi ikke regne med, de har sunget saa mange Sange og drukket saa meget Kaffe ved deres mange Ævle-Bavle Møder, at de har glemt at følge med Tiden. De er over 50 Aar bagefter i næsten al Ting, de er ikke danske, de er ikke tyske, de er ingenting." Maa jeg hertil føje, at der selvfølgelig er flere Slags Sønderjyder. Disse Linier er ikke skrevet om de gamle dernede, som med rørende Kærlighed har kæmpet for Danmark og hænger ved alt, hvad Dansk er. Men den Slags Sønderjyder er i absolut Mindretal. Gennemgaaende er Sønderjyderne Kværulanter og Urostiftere, og der findes ingen Nation, der kan være tjent med at huse dem. De er forkælede, og skal det nogensinde blive bedre, saa maa der tages med haard Haand paa dem, de maa lære at forstaa, at de ikke vedblivende kan favoriseres paa andres Bekostning, de maa lære, at Lovene er til for at overholdes, og kan de ikke det, ja, saa rejs ad Bloksbjerg til eller, for min Skyld, til et endnu varmere Sted.

Efter omtrent 2 Maaneders Ophold i Danmark var et Oplag Bøger færdig. Over 200 Kilo Reklamemateriale havde jeg samlet sammen samt Masser af Postkort og Løbesedler med tysk Tekst — og dertil en Del Penge.

Saa starter vi igen Svend Aage, men som Du har set, er det ikke saa let at rejse uden Penge, saa vi maa være forberedt paa Modgang, men jeg har sat mig i Hovedet, at Turen skal gennemføres, selv en ny spækdansk Sultekur faar mig ikke til at opgive denne Rejse, og en frostklar Morgenstund i Januar Maaned er vi igen i Tyskland — vi nøjes med et Glimt af Flensborg, Slesvig var vort Maal.

Naar den Rejsende ankommer med Bane til Slesvig, er det første, han ser, en Sporvogn. Sporvogne i en By med knapt 20,000 Indbyggere vil uvilkaarlig forbavse en Dansker. Man forstaar det bedre, naar man hører, at Hovedaaren gennem Byen er over en dansk Mil lang.

Omtrent midt i Byen ligger de Danskes Samlingsplads „Slesvighus", hvis Bestyrer, Herr Ingversen, smilende modtager enhver Dansker.

„Slesvighus" ejes af et Selskab med Fru Kloppenborg Skrumsager som Leder.

I Bygningen er dansk Bibliotek, Kirkesal og Skolestue, hvis alsidige og elskværdige Lærer er Herr Jørgen Jørgensen.

En dansksindet Avis, skrevet paa Tysk (Der Sleswiger), ledes af Danskfriseren Redaktør Lorentzen, som er en ivrig Agitator for Danskheden Syd for Grænsen. Der fortælles en Historie, som er typisk for ham. Man faar af denne Historie Forstaaelsen af, at han er en af de rigtige Sønderjyder, som af virkelig Tro og Begejstring ofrer sig for den sønderjydske Sag.

Redaktøren fik i Slutningen af sin Studentertid i København et Tilbud fra en sydtysk Avis om en ledende Stilling ved Bladet med en Gage, som var mere end dobbelt saa høj, som han kunde vente i dansk Tjeneste.

Der blev givet ham to Minutters Betænkningstid til at vælge mellem en god, betryggende Stilling i Tyskland eller den evige Strid i Grænseegnene Tyskland-Danmark.

Han svarede efter Betænkningstiden uden Tøven: „Jeg lader mig ikke sælge, jeg kæmper for Danmark, hellere sulte her, hvis nødvendigt, end spise mig mæt i Tyskland."

Saavel Lærer Jørgensen som Redaktør Lorentzen vejleder gerne de danske Besøgende paa deres Tur gennem Slesvig og den historiske Omegn.

Jeg skal nævne nogle af de vigtigste Seværdigheder dernede: Dannevirke, Domkirken fra Knud den Stores Tid, tre ualmindelig interessante Klostre, Holmen, Maageøen, Gottorp Slot (Chr. IX's Fødested)

Maageøen ved Slesvig.

m. m., og man bliver ikke træt af Turen, den er saa afvekslende, fem-seks Timer gaar som en Leg.

Slesvig kan anbefales enhver Turist som Maal for hans Rejse. Saavel Naturvennen som den historisk Interesserede vil føle sig fuldkommen tilfredsstillet.

Mange er tilbøjelige til at nøjes med Flensborg, naar de kommer syd for Grænsen — det er galt.

Slesvig er betydelig mere interessant, man er beriget efter sit Besøg der med Oplevelser, man aldrig glemmer.

Og selv Tyskerne ønsker den danske Turist velkommen til Slesvig, og derfor kan vi i første Række takke Lederne af den danske Koloni, som samtidig med at bevare deres Danskhed sørger for at staa i et godt Forhold til de tyske Myndigheder og den tyske Befolkning.

Paa Eventyr.

Vi solgte saa mange Bøger og Kort i Slesvig, at vi kunde tillade os at tage Ekspressen direkte til Hamburg.

Hamburg er tillige med Altona og en Del mindre Forstæder et Bykompleks med ca. 1,200,000 Indbyggere.

Det er det europæiske Fastlands største Handelsstad, baade hvad angaar Folketal og Havneomsætning.

Hamburgs Frihavn er besøgt af Alverdens Skibe, de ligger i lange Rækker og losser og lader ved kæmpemæssige Pakhuse.

Hamburg er en udpræget Forretningsby, den har en meget stor Industri, glimrende Butikker, alt-omfattende Varehuse og straalende Rigmandskvarterer. Der findes mægtige Forlystelsespladser, hvor Livet leves højt — hvor Champagnen flyder — hvor den „fine" Verden mødes: Vaterland, Alsterpavillonen og Waldhof m. m. fl. Og den har snavsede, menneskefyldte Fattiggyder, hvor Gade- og Smaahandelen florerer, særlig i Jødegaderne, saa man næsten føler sig hensat til Italien.

Tasketyve, Lommetyve — vær forsigtig — lad Deres Bagage forsikre. Opslag med saalydende Tekst var det første, der mødte os paa Hamburgs Hovedbanegaard. Garderobemanden, som for vore 5 Stykker Bagage forlangte 1 Mark, pressede stærkt, for at vi skulde lade den forsikre, men jeg mente, at min Garantiseddel var Forsikring nok. Ja, ja, det maa De selv om, men selv her i Garderoben bliver sommetider stjaalet hele Kufferter.

Gratis Anvisning af Hotelværelser, forkyndte et stort Skilt. — Der gik vi ind og fik udleveret en Seddel med Adressen paa Hotel Amerika, Dobbeltværelse 6 Mark, det er 60 Pfg. i Gebyr, sagde den ekspederende Dame, men saa ringer vi ogsaa derhen, at De kommer. En lidt mærkelig Maade for gratis Anvisning.

Da vi kom til Hotellet, blev vi vist ind i et Rum, hvor der allerede var tre andre. De snorkede højlydt. Jeg kiggede lidt paa dette „Dobbeltværelse", og min Undersøgelse resulterede i, at vi gik nøgne i Seng, saa blev da i det mindste Tøjet ikke snavset. Rent var der langtfra, men vi var trætte, og snart sov vi trygt, som kun Optimister kan gøre det. Vor Formue til at begynde næste Dag med var 85 Pfg.

Næste Dag, da vi havde solgt for nogle Mark, flyttede vi til Skandinavisk K. F. U. M. i Heimhüderstrasse 39. Jeg skriver Adressen, fordi jeg ikke for meget kan anbefale enhver ung Dansker, som rejser til Hamburg, at bo i dette hyggelige Hjem.

Tyskland er i Øjeblikket en kogende Vulkan, hvor der, hvad Øjeblik det skal være, kan ske en Eksplosion, udtalte en i Hamburg boende Dansker.

Bønderne er misfornøjede, Arbejderne er utilfredse. Krigsinvaliderne, som i Tusindvis maa er-

nære sig ved at sælge Tændstikker eller Snørebaand paa Gaderne, mukker. Alle de, der ved Inflationen mistede deres Penge, klager i høje Toner over den alt for lille Hjælp, Staten yder dem. Der knurres

Hjemløse i Hamborg har søgt Ly i en gammel, snavset Stald.

overalt, og en Dag bryder det ud, der er sikkert, og hvad sker da?

Bolignøden i Tysklands Storbyer nærmer sig det katastrofale, der findes Tusinder og atter Tusinder husvilde Familier, man bor i de usleste Rønner, ja selv i Stalde og Lader er indstalleret Familier. Ofte er 3—4 Familier stuvet sammen i een Stue, og man

kan tænke sig til, hvilket Virvar og Roderi, der maa findes, hvilket Virvar der opstaar, naar f. Eks. en af Familiefædrene kommer beruset „hjem", eller naar Mødrene bliver uenige om deres Unger. Der gaar sære Frasagn om de Kampe, der udkæmpes i de tæt befolkede Fattigkvarterer, og man maa vel tilgive dem, at de skælder hinanden ud for Alfonser og Horekællinger, det er jo saa let at tage fejl af hinandens Ægtefæller, naar der bor 3—4 Familier i een Stue. Men for Børnene er det allerværst. Hvilke skrækkelige Forhold for dem at vokse op under.

Man siger, at Tyskland hurtig kom over Efterkrigskrisen, men Tyskland er langt fra færdig med den, de varer mange Aar endnu. Tyskland er fattigt og fyldt med fattige.

Arbejdsløsheden er stor, alene paa Gadehandelen og Gadetiggeriet kan man se det, der gaar i Tusindvis og tigger og handler. Tyske Storbyer er oversvømmet af Gadehandlere, der falbyder Postkort, Snørebaand, Brevpapir, Sprællemænd og meget andet.

Mænd tigger, Kvinder og Børn tigger. Børnene piskes mange Gange til at tigge, de skal forsørge Familien og Gud naade dem, hvis de kommer hjem uden Penge. Disse smaa Betlere er derfor ikke lette at blive af med, hvis man ikke giver dem en Skilling — de fleste forbarmer sig vel ogsaa over dem — og de har virkelig Krav paa Medlidenhed disse forhutlede Smaafyre med deres gammelkloge Øjne og bedende Ansigter præget af Gadens Visdom.

Bedragere er paa Færde alle Vegne, og alle Kneb gælder. Det er almindelig Trafik paa Banegaardene, at snusketklædte „Gentlemen" antaster de Rejsende, der kan tænkes at være Udlændinge, og

anmoder dem om at veksle en 5- eller 10-Marks Seddel. Det lykkes ret ofte at faa vekslet Sedlen, som selvfølgelig viser sig at være ugangbar eller falsk, men inden den Rejsende opdager det, er Fyren over alle Bjerge.

Tre Tyveknægte havde opfundet et helt nyt Nummer. Forretningsgangen var følgende: Naar de havde udsøgt sig et Kvarter til at operere i, gik en af Banden fra Dør til Dør forsynet med en Pakke Reklamesedler, der fremtraadte som Anbefaling for et eller andet ufejlbarligt Middel mod Hoste, og tillige indeholdt Meddelelse om, at Firmaets Agent snarest vilde aflægge et Besøg. Det gjorde han ogsaa, d. v. s. efter en Times Forløb eller mere kom der en anden af Bandens Medlemmer og gik samme Runde for at se, hvordan det var gaaet med Reklamesedlerne, hvor de var fjernet fra Brevkasserne, der ræsonnerede han, var der Folk hjemme, og der holdt han sig fra. Sad Reklamen endnu i Brevkassen, saa ringede han paa. Kom der en og lukkede op, henviste han til Løbesedlerne og optraadte som Repræsentant og anbefalede Midlet mod Hoste, og kom der ingen til Døren, saa var det Tegn paa, at ingen var hjemme, og saa brækkede han ind og stjal, hvad han kunde af Penge og andre Værdier. Den tredie af Komplottet stod paa Vagt paa Gaden foran Ejendommen. Det gik godt i lange Tider, men saa opdagede Politiet Fremgangsmaaden, og nu er den Levevej ødelagt.

Ja, det er en mærkelig Tid, vi lever i, ikke mindst mærkelig i Tyskland. Baroner er blevet Køkkenkarle, og Køkkenkarle er blevet Baroner, hvad angaar Penge.

En forhenværende Hof-Operasanger spiller og

synger i Gaardene og indsamler med Begærlighed de fattige Skillinger, som Børn og Tjenestepiger kaster i Grams til ham.

Mord og Selvmord hører til Dagens Orden. Bestialiteten, som blev Mænd indpodet under Krigen, sidder endnu i Blodet paa en Del af dem, det er ikke gaaet op for dem alle, at i Dag er der Dødsstraf for at myrde et Medmenneske, under Krigen fik de Jernkorset for at dræbe i Hundredevis.

Et Fænomen, som heller ikke er ukendt herhjemme, er de utallige Selvmord. Hver eneste Dag ser man i Bladene Overskrifter som: „Frygteligt Selvmord — en arbejdsløs Maler dræber hele sin Familie og derefter sig selv". „En Moder kvæler sine fire faderløse Børn og springer selv ud fra femte Sal og knuses paa Asfalten".

Som Regel er det Nøden, Manglen paa det allernødvendigste, der driver de ulykkelige til denne sidste Udvej.

Ja, Tyskland harmeget at slaas med. En stor Fare for Moralen er de utallige Krigsenker, de har mistet deres Forsørger, men kan ikke undvære en Mand, gifter de sig, bortfalder deres Pension, som Staten yder dem. Følgen heraf er, at næsten alle Enkerne har en „Logerende", d. v. s. en Elsker, de lever paa „polsk", og man forstaar, at Forholdene efterhaanden kan blive „hyggelige", hvis f. Eks. Enken fra sit Ægteskab medfører en 3—4 Børn og sammen med Elskeren avler lige saa mange. Myndighederne ser som Regel gennem Fingre med Forholdet — der er jo ogsaa rige Muligheder for nyt Menneskemateriale, som det saa pænt hedder, til kommende Krige.

Men trod allle Efterkrigstidens Besværligheder

er Tyskland godt paa Vej ud af Uføret. — Tyskeren er dygtig og flittig, og hans bekendte Nøjsomhed er taget i Brug. Mangen tysk Arbejder maa til sin Middagsmad nøjes med tørt Brød, Kartofler og Salt, og Arbejdstiden er ikke 8 Timer, men ret ofte 10—11 Timer.

Tyskland arbejder og producerer. I mange Hjem arbejder hele Familien. Der er mange Slags Hjemmearbejde. Man ser ret ofte, at Forældrene ruller Cigarer, de store Børn laver Cigarkasser, og de mindre klistrer Etiketter paa Kasserne.

Alle Trafikmidler, Befordringsmidler er taget i Brug. Landeveje og Gader er overfyldt med tungtlastede Biltog, Hestekøretøjer og Hundeforspand.

Jernbanerne og Sporvejsselskaberne giver Overskud — Tyskland er stærkt paa Vej til at generobre sit tabte Marked.

Men selv om jeg kan beundre Tyskerne og deres Foretagsomhed, saa kan jeg aldrig lære at forstaa dem. Der sidder en lille Kejser Wilhelm i Maven paa dem alle dernede, de tænker alle paa Revanche. Hvis en Tysker ikke er dødssyg eller har Mundkurv paa, vil han uvægerlig skraale: „Deutschland, Deutschland über alles" — og kommer der Krig i Dag, sagde en ung Minearbejder, saa er vi parat, vore Videnskabsmæ;nd arbejder for fuld Kraft, den Dag Trommen lyder, den Dag Fædrelandet kalder til Hævn over die Franzosen, da møder vi alle, selv den argeste Kommunist.

Mellem Danskere.

Jeg ringede til D 2 Altona 3769, „Er det SkandinaviskForening?" „Ja." „Vær god og fortælle mig,

hvornaar næste Sammenkomst finder Sted." „Hver Lørdag," svarede en dansk Damestemme, og hvis De er Tilrejsende, er De velkommen." „Tak for Venligheden." — Afringning.

Saaledes gik det til at jeg som Gæst overværede C. U. K.s Generalforsamling, hvortil var samlet 36—40 gamle danske Haandværkssvende, som de kalder sig. En Del af dem er nemlig forlængst blevet Mestre og har 30—40—50 Mand i Arbejde. Adskillige af Svendene har i over 25 Aar været Medlemmer af Hamburgs C. U. K. For mange af dem kniber det at tale rent Dansk, men de ved det ikke. Det er beundringsværdigt, at de i det Fremmede uden nye tilrejsende Svende fra Danmark har været i Stand til at opretholde Foreningen. De ejer deres egen Bygning, hvor en dansk Restauratør sørger for, at ingen skal tørste — selv tilrejsende Gæster maa tage deres Tørn — Foreningen betaler. Formanden indledede med at foreslaa Velkomstsangen sunget til Ære for en tilrejsende Parisersvend og min Ringhed. Alle paa nær Gæsterne rejste sig op, og de gamle Gutter med og uden Skæg istemte med Basstemme:

Du Svend, som med Ungdommens Længsler i Bryst
drog ud for din Lykke at søge
og frejdig kan tage en munter Dyst
for Kundskab og Evne at øge,
som støt og frit gaar gennem Kamp til Sejr
Velkommen i vor muntre Svendelejr.

Velkommen blandt Landsmænd, som sammen
vil staa
og værne, hvad fælles vi ejer,
i trofast Forening vil fremad vi gaa,
de hjemlige Toner vi plejer,
det ungdomsfriske Mod os bringer Sejr,
Velkommen i vor muntre Svendelejr.

Efter Sangen blev Pariseren og jeg præsenteret for Forsamlingen, og Formanden anbefalede Svendene at købe min Bog „Jorden rundt", hvilken Opfordring næsten alle fulgte.

Da jeg Kl. 2 Nat blev fulgt hjem af fire raske Svende, maatte jeg indrømme at have tilbragt en vaad, gemytlig og interessant Aften, Hurrah for Hamburgs raske, livsglade, danske Svende!

De er anholdt.

Saa hurtigt vore Formuesforhold tillod det, rullede vi igennem Tyskland, gjorde Ophold i Tysklands næststørste Handelsstad, Bremen, som ikke alene er bekendt for sine Amerikaruter, men for sine Cigarer (Bremercigarer). I Münster-Westphalen havde vi en lille ekstra Oplevelse, Svend Aage blev anholdt. En Aften Kl. 11 kom han hæsblæsende afrende op paa vort fælles Værelse og fortalte: „Jeg var i en Restauration i Færd med at sælge Kort. Pludselig følte jeg en Næve gribe mig i Skulderen, og en Stemme der tilhørte en Politibetjent paa 3 Alens Højde spurgte: „Har De Tilladelse til at sæl-

ge disse Kort?" Det havde jeg jo ikke, og saa blev jeg transporteret til Politistationen, og der har jeg siddet i tre Timer, og i Morgen Kl. 10 skal vi begge møde til Forhør, men det værste er, at jeg blev forbudt at handle mere her i Byen, og naar vi har betalt Logiet her, har vi ingen Penge til Morgenkaffe, det er en køn Redelighed. Ja, ja, Svend, sagde jeg, vi har før manglet Penge til Morgenkaffe, og vi lever endda.

Kl. 10 næste Morgen, det var Søndag, stillede vi paa Stationen, maatte fremvise Legitimationspapirer og besvare en Del Spørgsmaal, forøvrigt var man meget elskværdige og efter en lille Debat om Sønderjylland og vor Rejse fik vi Lov at gaa mod at møde Mandag Morgen. Politikommisæren, som skulde bestemme Størrelsen paa Bøden, vi skulde idømmes, var ikke nærværende om Søndagen.

Hele Søndagen handlede vi trods Forbud saa meget som muligt, vi skulde jo skaffe Penge til at betale Bøden med, Afsoning fristede os ikke.

Mandag Morgen gik jeg alene op paa Stationen, men Kommisæren var stærkt optaget, Snese af Mennesker stod i Kø, ventende paa Audiens, og efter en halv Times Ventetid, forsvandt jeg, fik fat i Svend og for de til Bøden sammenskrabede Penge købte vi Billet til Grænsebyen Oldenzaal i Holland. Naar jeg engang bliver velhavende, rejser jeg til Münster og betaler vor Gæld.

De Tunsid Kanalers Land.

Med et stort Hollands-Kort foran mig sidder jeg paa Banegaarden i Oldenzaal og forsøger at lægge

en Plan for vor Rejse gennem dette mærkelige Land.

Straks er man ikke klar over, o mHolland bestaar af mest Vand eller Land. Dybe Bugter skærer ind

Hollandske Fiskerbørn leger med deres Fangst.

i Landet, store Floder gennemkrydser det, der er mægtige Indsøer, lange Sumpstrækninger og Kanaler, der er i tusindvis af Kanaler. Hvilket kolossalt Arbejde har det ikke kostet at fravriste Havet disse mægtige Landstrækninger. Holland er nemlig et kunstige Land — bygget Stykke for Stykke ved Hjælp af Kanaler, Dæmninger og Diger, og det skal

stadig holdes vedlige, ellers vilde Havet hurtigt erobre Holland igen.

Mit første Indtryk i Holland var 1600 Par Klompen (Træsko) tilhørende 1600 Arbejdere fra Gelderman en Zonens Væverier, som et Øjeblik efter min Ankomst til Olnenzaal strømmede ud fra Fabrikken og fra deres Klompen lød det klik klak klik klak, saa alt andet var uhørligt.

Klompen er et Stykke hult Træ uden Læder. De er omtrent dobbelt saa store som danske Træsko, almindelige Klompen koster ca. 2 Kroner, men til Søndagsbrug har man fint udskaarne eller med kulørte Figurer paamalede Klompen. De er ikke behagelige og langtfra kønne, men bruges endnu mange Steder af saavel voksne som Børn.

Hvorfor man ikke laver disse „Baade" lidt bekvemmere, forstaar jeg ikke, maaske Tradition, men vel nærmest Sparsommelighed.

For sparsommelige er Hollænderne i mange Retninger. Her i Danmark siger vi: den, som sparer, han har, men i Holland praktiserer man det.

Holland er et af Europas rigeste Lande, dertil hjælper selvfølgelig i høj Grad deres Kolonier, men samlede den jævne Mand ikke paa Skillingen, saa blev der heller ingen Dalere til Sparekassen.

Og hvad angaar Sparsommelighed gives et godt Eksempel fraoven, som den jævne Borgerkone gaar klædt, saaledes gaar ogsaa de kongelige Damer, og den Mad, de spiser, er saa jævn borgerlig, at der ikke i hele Danmark gives ret mange Mennesker, der lever mere jævnt end Dronningen af Holland gør det ved sit Hof.

Hollændernes Føde præges af deres Koloniers Produkter, derfor er Javakaffe, Javathe og Frugter

en Selvfølgelighed ved hvert Maaltid, Kartofler og Korende- eller Rosinbrød ligeledes. Man lever jævnt og godt, og ingen giver Indtryk af at mangle noget. Hvorfar skal man tage 3 Stykker Sukker i Kaffen, hvis man kan nøjes med 2 — og i den anden Kop

En lille hollandsk Filosof.

Kaffe behøver man jo slet intet, da man endnu har Smagen af Sukkeret fra den første Kop.

Det er billigere at holde Orden i sit Kram, at reparere det, end at lade det falde i Staver og købe nyt. Dette er den hollandske Bondes og Borgers Valgsprog.

Vi gjorde Ophold i saa godt som alle Købstæder og gjorde vældig Forretning. Vi var som Danskere velkomne, mødte megen Gæstfrihed hos Befolkningen og Aviserne skrev venlige Artikler om vor Færd. Men den jævne Befolkning kendte ikke stort til Danmark — kun gennem Avisnotitser nu og da, og ingen Steder har jeg haft saa stor Fornøjelse af at uddele dansk Reklamemateriale som i Holland. Jeg mødte Interesse og Forstaaelse, og mange lovede mig saa hurtig gørligt at besøge Danmark — og dansk Holland — Amager.

I Hengelo overværede jeg et hollandsk Marked — det var noget nyt — det gaar ikke saa stilfærdigt til som hos os. Prangere med Kæmpeklompen paa Fødderne raaber og gestikulerer, der bydes en Pris, der gives Haandslag, Sælgerne siger nej, en ny Pris bydes, atter nej, Prangeren bliver gal, godt, siger han, saa faar du tre Gulden til, og vil du ikke sælge for den Pris, saa træk hjem med dit Skidt, du maa ikke tro, det er Gullachs Tider endnu, se at faa givet Haandslag paa mit sidste Bud, jeg giver ikke en Cent mere, jeg vil saagu ikke have Tab paa dine Tuberkelkøer.

Med Handelmændene konkurrerer de utallige Markedsgøglere, og de sidste har Overtaget. De fleste af dem er i Besiddelse af en ligefrem forbløffende Veltalenhed, de samler med Raab og Hyl Publikum og holder saa et kvarterlangt Foredrag og først da viser de med sære Fakter og megen Kropgymnastik deres Varer frem. En Urkæde, en Bog, et Patentbindeslips eller en Kam, der kan vrides og drejes, som var den af Gummi, det har altsammen *før* kostet 2—3 Gulden, men sælges nu for den fænomenal billige Pris af 25 Cent, og der er som Regel god

Afsætning. Jeg saa en Gøgler sælge for 100 Gulden Haarmikstur paa et Par Timer.

Og Handelsmændene er ikke bange for at smide Varerne ud mellem Publikum for først bagefter at

Hollandske Gademarkeder er Husmødrenes Paradis.

gaa rundt og indkassere Pengene, og der mangler aldrig noget, alle betaler. Den Gøgler, der vilde forsøge samme Fremgangsmaade i f. Eks. Tyskland, vilde hurtig være færdig. Kunderne vilde for en stor Part være væk, naar der skulde betales.

Gadehandelen er i Holland særdeles livlig, og en Markedsdag ikke mindst. Blomster sælges i Mængder i sirlige Buketter fra 5 Cent og opefter. Man ser

ofte en Gade igennem 10—15 Blomsterhandlere, med Kurve under Armene farer de gennem Gaderne og faldbyder deres allerkønneste og særlig allerbilligste Buketter. De „finere" Blomsterhandlere har et lille 4-hjulet Køretøj med Hundeforspand, medens de selv, rygende en Cigaret attraperer Kunderne i Butikker, paa Fortovet, paa Gaden overalt, holder „Blomsterbutikken" paa Gaden, og der skal kun et lille Pift eller Raab til, saa kommer Hundene med Vognen i Hælene paa deres Herre, og man skulde tro, de kendte Færdselsreglerne, de holder sig altid i den rigtige Side af Gaden.

Fra Hundekøretøjer sælges ligeledes Ost, Kød, Paalæg, moderne Paalægsmaskiner staar bag i Vognen. Saavel Trækvogne som Hundekøretøjer er forsynet med Katteøje, ja, selv de for Holland særegne Kæmpelirekasser med Fløjtespil og Tromme har sit skinnende røde Øje for og bag.

En urolig Nat i Willemstraat.

Som Regel havde vi Penge, saa vi kunde bo nogenlunde anstændigt, men undertiden kneb det, saa vi maatte nøjes med een Seng eller slet ingen.

Det værste Sted, vi logerede, var i Utrecht.

Vi ankom til Byen ved 9-Tiden om Aftenen og begyndte straks at gaa paa Jagt efter et billigt Natlogi. Det lykkedes i Willenstraat, Med store Bogstaver bekendtgjorde et Skilt i Vinduet No. 28: „Bürger Logement" 50 Cent Morgen- og Aftenkaffe iberegnet.

Donnerwetter 75 Øre for Værelse og Kaffe, det er mærkeligt, men vi kigger indenfor, vi kan jo prøve for en Nat.

Vi gik ind, bestilte to The og saa lidt paa Lokaliteterne.

I det store, røgfyldte Lokale var anbragt to lange Borde, paa Bænke omkring Bordene sad over 20 Vagabonder, deriblandt 5 kvindelige, der rafledes, man spillede Kort og Domino. En Mand stoppede Strømper, en anden vaskede Linned. Omkring Kakkelovnen, der stod midt i Lokalet, hængte Dameundertøj, Skjorter og Sokker med og uden Huller, en masse.

Man kiggede nysgerrigt paa os, det var jo let at høre, at vi var Udlændinge. Vil d'Herrer have Logi, spurgte Værten og Værtinden omtrent samtidig? De vejede tilsammen omtrent 300 Kilo. Ja, vi vil gerne bo her i Nat, svarede jeg. Tak, det er en Gulden, sagde Værtinden, idet hun rakte Haanden frem. Jeg betalte, og vi fik anvist vore „Værelser."

Værelset bestod af et lille Rum ca. 3¼ Alen i Kvadrat, foruden Seng var der en Stol og 3—4 Søm til at hænge Tøjet paa.

Trævægge i 2 Alens Højde delte Rummene fra hinanden. Vi boede 16 i samme Lokale, deriblandt to Kvinder.

Naar man faar anvist sit Rum, bliver Lyset tændt, men kun 2 Minutter.

Fra 11 til 12 ankom 4 nye Gæster. Lyset blev tændt fire Gange, og hver Gang fangede jeg en Loppe. Jeg havde endda betalt 25 Cens ekstra for rene Lagener, der var temmelig mange brune og røde Pletter paa de gamle.

Men Lopperne var ikke vore værste Fjender, det var særlig den ene af Kvinderne.

Straks hun var gaaet i Seng, lød fra hendes Rum, der stødte op til mit, et mægtigt „Kanonskud".

„Jeg kan ikke sove, før jeg faar Luft," bekendtgjorde hun.

„Sweinehund!" lød det fra et af Rummene.

„Det kan du selv være," var Kvindens Svar.

„Ja, det kan jeg sku, det er rigtig nok," svarede Manden og for at bevise det, „trumfede" han, saa det dundrede gennem Rummene.

Og nu blev der formelig Konkurrence om, hvem der kunde trumfe højst og længst.

At Luften efterhaanden blev mildest talt kvalm kan ikke forbavse, jeg var lige ved at kvæles.

Det skal minsandten blive sidste Gang, jeg bor i et „Bürger Logement", lovede jeg mig selv, saa hellere, hvis det kniber, gaa rundt i Gaderne eller sove i en Jernbanevogn.

Det var i det hele taget en meget livlig Gade, Willenstraat, flere Gange mellem 11 og 12 drog syngende og skraalende Skarer gennem Gaden.

De halve af mine Sovekammerater snorkede højlydt, en talte i Søvne om Helvede.

Nogle gryntede og bandede over, at de ikke kunde falde i Søvn, og derind imellem lød Harken, Spytten og en ulidelig Skramlen af flittigt benyttede Natmøbler.

Endelig ved 2-Tiden faldt jeg i Søvn. Men allerede Kl. 3 blev jeg igen vækket. Det var en af Kvinderne, der hylede. Hun havde Besøg af to Herrer paa een Gang, og de var røget i Totterne paa hinanden om, hvem der havde første Ret til hendes Gunst. Det endte med, at de begge blev begunstiget. Ja, was soll man sagen?

Det vi havde sparet paa Nattelogi, brugte vi næste Morgen til et Besøg paa en Badeanstalt. Vi fandt derefter et godt lille Hotel til to Gulden pr. Nat, men Svend Aage bemærkede: „Her er meget pænt, men det er jo ikke nær saa sjovt som i Willenstraat."

Besøg i „Kejserbyen".

Ekskejser Wilhelms Bopæl, Slottet Doorn, i Landsbyen Doorn ligger 18 Kilombeter udenfor Utrecht. En Solskinsmorgen kørte jeg med den elektriske Bane derud. Jeg vilde benytte Lejlighe-

Eks-Kejser Wilhelm i Doorns Slotshave
med sin Kæledægge.

den til at se, hvorledes en af Verdens forhen mægtigste Mænd boede.

Jeg kørte langs med stærk trafikkerede Kanaler, gennem idylliske Landsbyer og den sidste Mil gennem en vidunderlig Allé af Aarhundrede gamle Træer. Ved 9-Tiden var jeg i Doorn.

Byen har 3500 Indbyggere. Den er omgivet af gamle, prægtige Skove. Doorn har altid været et yndet Udflugtssted for Turister, og siden den er blevet Kejserby, er Tilstrømningen blevet stærkt forøget. Hotellerne er om Sommeren overfyldt af Tyskere, der ønsker at se deres gamle Kejser.

Og han er ikke vanskelig at faa at se. Hver For-

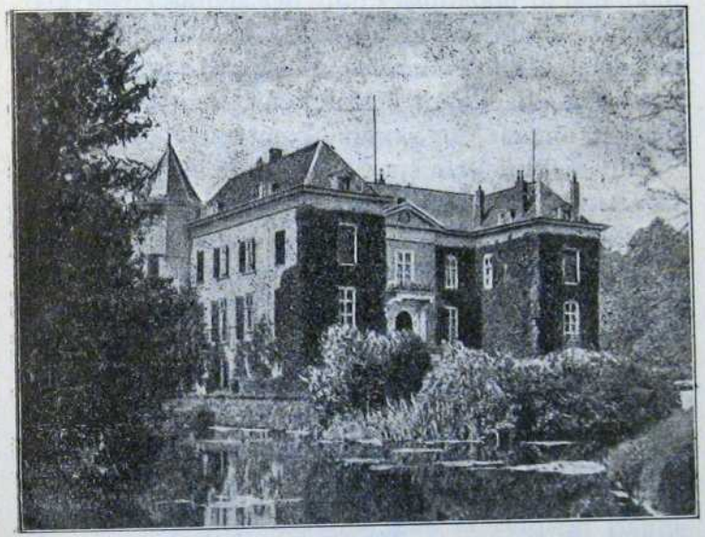

Eks-Kejser Wilhelms „Fængsel", Slottet Doorn.

middag arbejder han i den Slottet tilhørende Park med Spade, Skovl eller Økse.

Jeg saa ham gaa Tur i Parken, ledsaget af en militærisk udseende Herre. Han selv gik i lange Lakstøvler og indpakket i en svær Ulster. Han fornøjede sig med at drille en lille, sort Grævlingehund, der gøende sprang omkring foran ham. Hvad tænkte

han paa? Maaske paa sit tabte Rige med de 70 Millioner Undersaatter eller paa sit nuværende „Kejserrige" med ca. 100 Undersaatter og en Park, det tager en halv Time at gaa rundt.

Hele hans Domæne er omgivet af et 2½ Meter højt Jerngitter, og der vandrer Skildvagter omkring.

Ved den slotslignende Portnerbolig bliver man modtaget af hollandsk Politi, der standser enhver.

Ingen kommer ind uden forud indhentet Tilladelse, og denne er næsten umulig at faa. Journalister fra alle Lande har forsøgt, men kun meget faa har opnaaet en Sammenkomst med Kejseren.

En Gang imellem spadserer Wilhelm II. en Tur i Doorns Gader. Meget sjældent forlader han Byen, og sker det, da er det altid med Politiledsagelse.

Man fortæller i Doorn selvfølgelig en Masse Kejserhistorier. Saaledes var for et Par Aar siden et stort tysk Selskab kommet til Byen. De blev enige om at ville søge Audiens hos Kejseren, men fik blankt Afslag.

Det afkølede dem ikke, de stillede sig op udenfor Parkgitteret saa nær Slottet som muligt og istemte „Deutschland, Deutschland über alles". De blev ved at synge over en Time, og endelig lønnedes deres Anstrengelser. Kejseren kom hen til Gitteret og underholdt sig med dem. Begejstringen var stor og Hurra'erne mange.

„Hoch, hoch, hoch unser alte Keiser".

Hver Dag promenerer Ekskejserinde Hermine med sin lille Datter i Doorns Gader. Med sine mørkebrune Øjne smiler hun tilhøjre og venstre, hun har mange Venner i den lille By. Hun gør de fleste af sine Indkøb hos Byens Handlende og hendes Titel blandt disse er: „Kejserens Kone".

Amsterdam.

Fra Utrecht kørte vi i Bil til Zuydersøen, som hollandske Ingeniører nu er i Færd med at forvandle til frodigt Land. Det er Hollands stadige Kamp mod Havet. 3000 Mand er i Gang med Tørlægning af Søen. Arealet, Holland paa denne Maade indvinder, udgør saa meget som 10 pCt. af Landets samlede, dyrkede Omraade. Det er saa stort, at man regner med, der vil kunne bo over en halv Million Mennesker.

Omkostningerne er udregnet til 700 Millioner Kroner, og der vil gaa 25—30 Aar, før Landet kan frugtbargøres.

Langs med Zuydersøen kørte vi videre, og en Time senere var vi i Hollands Hovedstad, Amsterdam.

Byen er opført paa ca. 100 Øer, som forbindes indbyrdes med 400 Broer.

Amsterdams Kanalnet set paa et Luftfotografi ligner et Edderkopspind.

Hovedgaderne frembyder et interessant Skue. Paa den ene Side flotte Butikker og Varehuse og paa den anden Side Kanalerne, som er fyldt af Baade og Skibe. Og langs Kanalbredden Vareballer, Kasser og Pakker. Ingen af de arbejdende er særlig forhastede, alt gaar jævnt og roligt — saavel Baadskipperen som Arbejderen i Land har god Tid til at tænde Snadden eller Cigaretten, før Losning eller Ladning begyndes.

Scenen forandres fuldstændig, naar man gaar ind i de mørke Sidegader. En tysk Journalist skrev en Gang, at de lignede Revner, der var fremkommet efter et Jordskælv. Husene er høje og smudsige.

Ud af Vinduerne hænger et spraglet Virvar af alle Slags Beklædningsgenstande, det er Kanalgadernes Tørreloft, og selve Kanalen er Gadens Skralde-

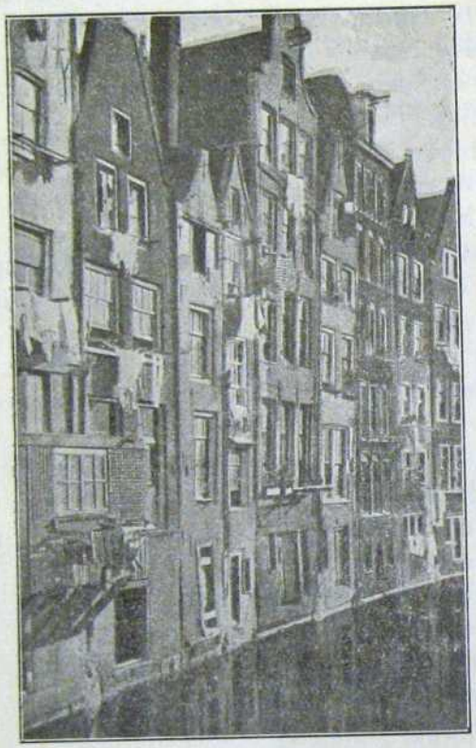

En typisk, hollandsk Kanalgade.

spand. Alt Affald, Madrester, Papir og andet Skrammel kastes i Kanalen.

Og alligevel virker disse Gader ikke uhyggelige, som i saa mange Storbyer.

I Vinduerne staar Blomster i Potter og Vaser

halvt skjult af hvide Gardiner, og saa vidt man udefra kan dømme, er de smaa Stuer holdt rene og pæne.

Det mest maleriske ved disse Kanal-Sidegader er selve Bygningerne.

Et Hus hælder stærkt ud over Gaden og ser ud, som om det, hvad Øjeblik det skulde være kunde vælte omkuld. Et andet trækker sig fornemt tilbage. Nogle sætter ligesom en Mave frem eller hælder til Siden. Igen andre bøjer sig mod Genbohusene, saa Tagene næsten berører hinanden — alt sammen Ting, som Beboerne ikke skænker en Tanke, men som for den fremmede er nyt, interessant og malerisk.

Færdslen i de pænere Sidegader er særlig om Aftenen enorm. Der udfolder sig et ualmindelig frit Folkeliv. Den stakkels Mand, der har travlt, skal nødig gaa igennem en saadan Aare, der møder ham et Utal af Forhindringer, Gaden er sort af Mennesker.

Et Sted staar en Mand og synger, og et andet Sted har en gammel Bedstemoder stillet sit transportable Komfur op. — Hun sælger friskkogte, varme Muslinger. — Paa et Hjørne raaber en Mand med Spegesild til 10 Cent.

5—6 Soldater er kommet i Samtale med lige saa mange Kvinder, og de staar midt i Gaden og kysses og gantes ugenert af Publikum. En lille Pige besørger paa Fortovet et nødvendigt Ærinde, to Knægte slaas om en Snurretop, de samler Opløb, hvem vil sejre? Selv Betjentene er nysgerrige efter at se Udfaldet af Kampen. Musik lyder ud paa Gaden fra et Utal af Kaféer. Børn danser dertil paa Gaden, i Porte og ovenpaa hinanden.

Børn i hollandske Gader virker paa den fremmede ret generende; de er overalt og allevegne, man render paa dem baade her og der og maa ofte gaa Omveje for at undgaa deres Sjippetove, Fodbolde eller Papirbolde. I Tusindvis færdes de hele Dagen og langt ud paa Aftenen i de smalle Stræder.

Hollandsk Gadeliv er Virvar, man forstaar daarligt, hvordan Folk kan hitte Rede i hinanden; man er taknemmelig, naar man endelig finder et mindre befærdet Strøg, hvor man igen kan trække Vejret.

En populær Vise lyder ud fra en Kafé, Folk standser, synger med og tramper i Takt paa Stenbroen. Paa faa Minutter er der samlet i Hundredvis. Alle synger med, naar Sangen er Slut, klappes der, da capo, da capo. Her bestemmer Publikum Farten. Betjenten har bare at synge med og se glad ud, hvis han da ikke foretrækker at gaa ad Bagvejen ind i Kaféen og lige snuppe et Glas Amstelbier.

Hollandsk Marked.

Amsterdams mest interessante Kvarter ligger omkring Ny Markt. Ved de mørke, snavsede Kanaler ligger sodede, forfaldne Huse, hvorfra Vandet siver. En kvælende Os vælter særlig paa varme Dage

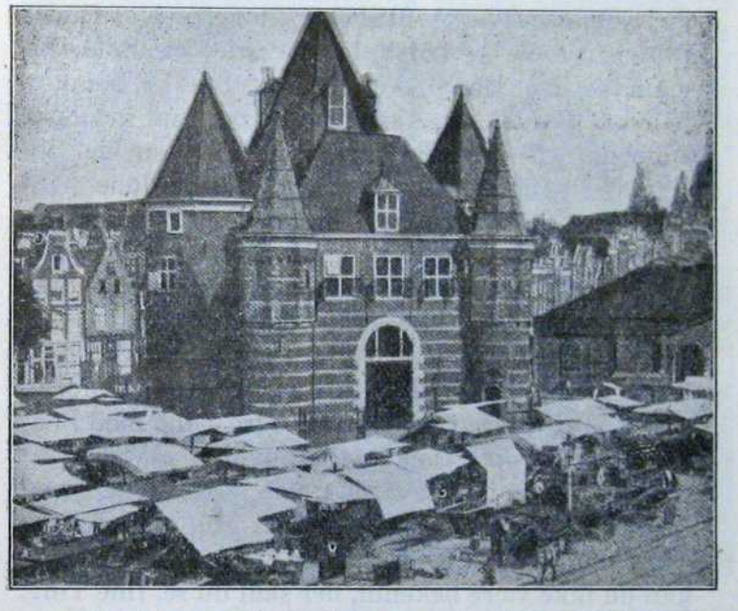

Et Hjørne af Amsterdams interessante Marked.

ud fra de snævre Stræder, og et Besøg paa selve Ny Markt er en Oplevelse af Rang.

Om Morgenen ved 8-9 Tiden begynder de mere morgenduelige at stille deres Telte op. Nogle kommer med hele Butikken paa Ryggen, men de fleste har dog saa stort Lager, at Hestekøretøj eller en Auto er nødvendig.

Ved 11-Tiden er der opstillet 260 Telte i lange Rækker. Den nye By er parat til at modtage Kunderne.

Og Publikum strømmer til i store Flokke; alle vil købe billigt.

I første Række er det hovedsagelig Manufaktur, der sælges. Hver Artikel har sit Telt. I et findes Damestrømper — frit Valg 35 Cent, i et andet Damehatte, hvor der prøves foran et Spejl i Lommeformat. For 25 Cent faar man en omtrent moderne Damehat. En gammel, tandløs Kælling har viet Resten af sit Liv til at sælge Bændler. En Jøde svinger ægte Smyrnatæpper, fremstillet i Nürnberg, rundt i Luften.

Her faas Byens bedste Damebenklæder, hører man pludselig en lille Mandsling raabe, kom her, mine Damer, fra 50 Cent kan De faa omtrent ægte Silkeundertøj, ingen Risiko, kan prøves paa Stedet.

Jeg gaar videre i Rækkerne. Fire Telte med Fodtøj er stillet op i Rækkefølge, hvilket bevirker, at Konkurrencen her er særlig stor. Der agiteres og raabes. En af Skomagerne tager mig i Ærmet og siger „Kom her, unge Mand, de Støvler, du har paa, kan du ikke være bekendt, her skal du se, fine Ting, virkelig fine Ting, kun 4½ Gulden, aldrig før hørt i Holland", og Støvlerne var virkelig billige, men jeg mente nok at kunne være mine „gamle" bekendt endnu i nogle Dage.

Skomageren slap mig ikke, før jeg havde fortalt, at jeg ingen Penge havde, det hjalp, han skubbede mig væk og begyndte igen at raabe: „Mine Damer, mine Herrer, her er Fodtøjet, hvormed de kan gaa 10 Kilometer i Timen, ingen kan konkurrere med mig". „Det er Løgn," raabte hans Kollega ved Siden

af, „det kan jeg, køb intet, før De har set mit store Udvalg."

Den næste i Rækken handler med gudelige Billeder og Figurer. Kristus paa Korset, Maria med Barnet o. s. v. Da jeg et Øjeblik standsede foran

Det berømte Ostemarked er i fuld Gang (Ejdammer)

hans Bod, hvisker han mig fortroligt i Øret: „Kom hid hen til mig, Broder i Herren, du faar hos mig en Chance, som ingen i hele Verden kan byde dig. Efter stort Besvær er det lykkedes mig at skaffe nogle Splinter af Kristi Kors, de eneste, der endnu findes, du skal, fordi du har saadan et godt Ansigt, faa en af de største Splinter for kun 1 Gulden, men

betænk dig ikke, kære Broder, der er kun ganske faa tilbage."

Æbleskiver, Æbleskiver, fire for 10 Cent, bagt i rigtig Smør, raabte to unge Piger i Takt. Min Herre, stil Deres Hunger hos os, og det gjorde jeg.

Lidt fremme i Rækken er der Trængsel. Det er en Hurtigmaler, der ved Hjælp af farvet Kridt i Løbet af fem Minutter har fremtryllet et typisk, hollandsk Landskab med Mølle, Kanaler og en gammel Kone med Klompen i spraglet Nationaldragt. Han gaar rundt med Hatten og samler adskillige Smaamønter sammen. Selve Kunstværket sælges for 10 Cent.

To sortøjede Knægte raaber med bayerske Pølser, de bedste paa Jorden. Kan De ikke spise vore Pølser, er De ikke sulten, kom og køb, kom og køb, kun fem Cent, har De ingen Penge, kan vi tage Deres Uhr i Pant.

Vi nærmer os Middag. Trængslen er paa sit højeste. En Husmoder køber Grønt, en lille Pige skal have to Spegesild med Løg til Far. Stegt Lever til 10 Cent staar der paa en Seddel, en lille Purk afleverer til Indehaveren af det varme Køkken. Kartofler til 8 Cent Kiloet er der særlig Omsætning i. Syltede Muslinger gaar ligeledes godt, 12 Cent for en ons.

Over Ny Markt kredser et Par Flyvere, nedkastende Reklamesedler, som bekendtgør, hvor man skal tilbringe sin Aften, hvor man faar det største Glas Øl for 15 Cent, og hvor Asta Nielsen eller Chaplin optræder.

Stadig videre gaar jeg. Der er langt igen. Snart ser jeg Lædervarer, snart Møbler, Senge eller Manden, der staar og polerer gamle Stoleben, idet han

raabende forklarer, at han sælger den eneste Møbelpolitur, hvis Glans holder evigt.

Svampe, Svampe. Har De et Barn, køb en Svamp, kun 10 Cent. Har De ingen Børn, køb alligevel en Svamp, man ved aldrig, hvad der kan ske

En Strømpehandler fortalte mig, at han for en Gulden vilde forsyne mig med Sokker for Resten af mit Liv. Jeg købte fire Par for Beløbet, men mit Liv bliver sikkert ikke langt, hvis Sokkerne skal holde mig ud.

I fjerde Række handles med Værdisager, Guld, Sølv og Uhre. Her købes Platin, Guldplomber og Guldstøv, hvis man har noget at sælge. Diamanter faas for en Slik, kun Diamanter fra eget Sliberi. Uden en Ædelsten i Haaret eller i en Ring er De ikke velklædt, mine Damer og Herrer, staar der paa et Skilt i et af Teltene.

Længere fremme er den japanske Afdeling, hvor vaskeægte, skævøjede Japanere sælger Perlekæder, Vaser med Japans hellige Bjerg og fint polerede Bakker.

I et Telt sælges Kinathe i originale Pakker og kinesiske Gudebilleder, udskaaret i Ben. En gammel, rynket Kineser anbefaler paa gebrokkent Hollandsk sine Varer.

Sidste Række er helliget Blomster, Hollands Specialitet, Hollands Stolthed, og hvilken Farvepragt udfoldes der ikke i denne Række? Der er Blomster i Glas, Blomster i Potter og smagfuldt sammensatte Buketter, og hvilken herlig Duft — selv Publikum i Blomsterrækken er en anden.

Der er velklædte unge Herrer, der søger en fin Buket til deres Hjertenskær. Gamle Damer, som med stor Omhu søger at finde netop den Buket, der

staar til den røde eller blaa Vase. Ældre Kavallerer, som skal finde noget ekstra fint til Knaphullet, før de besøger deres Maitresse.

En travl lille Borgermutter, jeg har lagt Mærke

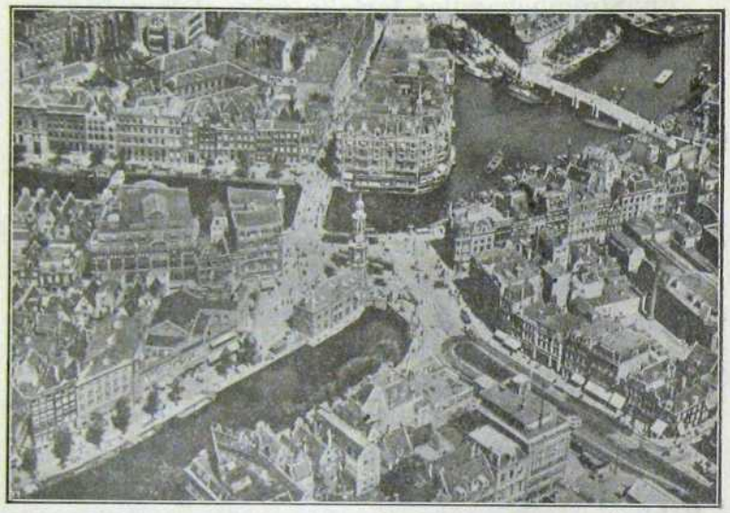

Amsterdam, set fra Luften.

til hende gennem de fleste af Rækkerne, er ogsaa til Slut kommet og skal købe Blomster, hun vælger en lille Buket til 10 Cent.

Hendes aabne Kurv er blevet fyldt af meget forskelligt, og med Smil om Munden ved Tanken om de mange gode Handeler, hun har gjort, vandrer hun hjem til sine Gryder og Pander.

„Globetrotten".

Fra Amsterdam rejste vi til Leiden. Vor Forretning der vanskeliggjordes en Del, idet der nemlig var en belgisk Globetrotter i Byen, og selv om Hollænderne ser med venlige Øjne paa Globetrotteri, kan man vel ikke forlange, at de skal købe af flere forskellige paa een Dag.

Vi rullede derfor hurtigst til den Haag, men ak og vé, der var to hollandske Globetrottere, lige startet fra Rotterdam.

Vi forhandlede lidt om Sagen, Svend og jeg, og blev enige om at blive en Dag i Byen, i vor næste By Haarlem kunde vi jo risikere, der var 3 „Globetrottere".

Den Haag, Hollands fornemste og rigeste By, er Landets politiske Hovedstad. Byen har meget brede Gader, uden Kanaler, pragtfulde Hoteller og en Befolkning, der næsten udelukkende bestaar af Rigmænd, Adelsmænd og Kunstnere.

Jeg har aldrig følt mig saa fattig som i Haag. Luksusbilerne farer forbi mig, velklædte Damer og Herrer fylder Gaderne, Hestekøretøjer med Gummihjul ruller lydløst hen over Asfalten, selv Kusken paa Bukken ser haanligt ned paa mig, synes jeg.

Haag ligner ikke andre hollandske Byer. Alt synes her stort og glimrende. Et Mundheld siger om Hollands tre vigtigste Byer: I Rotterdam skabes Formuer, i Amsterdam grundfæstes Formuer, og i den Haag bruges Formuer.

Efter et kort Besøg i Fredspaladset forlod vi Byen, vi agtede os over Haarlem til Rotterdam.

Rotterdam har 600,000 Indbyggere og er Hollands livligste Handelsstad.

Kanalerne er det oplivende Moment der, som i de fleste hollandske Byer. Man bliver aldrig træt af at betragte det livlige Kanalliv. Det virker saa hyggeligt, landligt og saa ægte hollandsk.

Noget andet specielt hollandsk er Husene, som

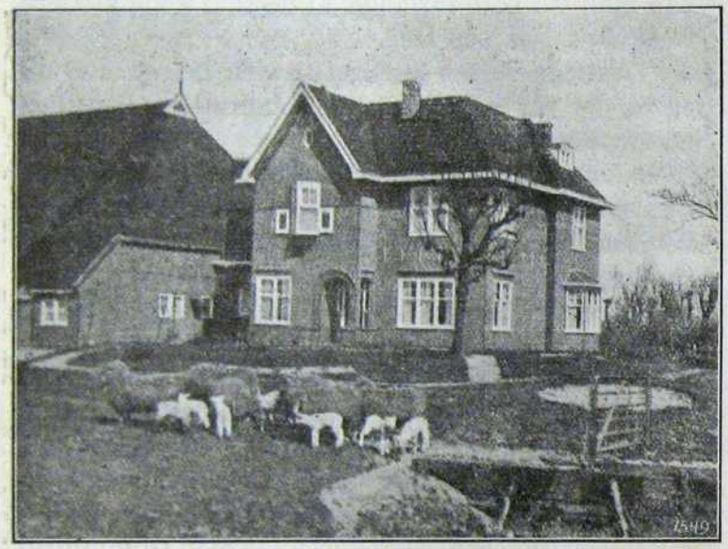

Moderne hollandsk Bondegaard.

alle vender Gavlen mod Gaden, de er meget smalle, der er som Regel kun to Fag Vinduer i hver Etage. I enkelte kun et Fag. Rotterdams smalleste Ejendom er ikke fem Alen bred, men har tre Etager med Kvist.

Næsten hver Ejendom er afgrænset med Jerngitter. Fortovene bliver paa den Maade ufremkommelige, og man maa krydse sig frem paa Gaden mel-

lem Fodgængere og Køretøjer og samtidig passe paa ikke at komme for nær Kanalerne, der som Regel mangler Rækværk.

Hollænderne har Farvesans, Husene straaler i forskellige Kulører, rødt, blaat og grønt er Grundfarverne, og dertil kommer hvide eller gule Vindueskarme. Paa hver Husgavl er anbragt en fremspringende Bjælke med Jernkrog. Her fastgøres Hejseapparater, som benyttes til Transport af større Genstande til og fra Lejlighederne. Jeg har ofte set Kurve med Vasketøj eller Sække med Brænde blive hejset op til 3die eller 4de Sal paa denne Maade.

Gadelivet i Rotterdam er om muligt endnu livligere end i Amsterdam. Her ser man igen Hundreder af Hundekøretøjer, som er forbudt i Hovedstaden.

Af og til møder man Folk i maleriske Nationaldragter, Mænd med tætknappede blaa Trøjer og lange, vide Pludderbukser, og Kvinder med lange Skørter, flerfarvet snæver Bluse med korte Ærmer, kulørt Kyse paa Hovedet og paa de smaa Fødder klaprende Klompen.

I Byen Rosendahl maatte jeg give Teaterbillet til en belgisk Globetrotter, der var ankommet til Byen lidt før os. Det kostede mig to Gulden — men Svend Aage fik paa den Maade Arbejdsfred, han solgte for 14 Gulden. Endnu Ophold i en enkelt By, Tilburg, Smuglernes Hovedkvarter, i mange Aar har her staaet og staar endnu Kampe mellem Politi og Smuglere. Det er særlig Spiritus og Parfume, der føres fra det valutasvage og billige Belgien til Holland.

Vi forlader nu Landet, hvor Kartofler kaldes Jord-

æbler, hvor Cykler kaldes Ridehjul, hvor man faar et Glas Øl for 10 Cent og en god Cigar til 8 Cent, hvor man endnu bruger de gamle Nationaldragter

Hollandske Fiskere beder en Bøn, før de drager ud paa Langtur.

og ikke skammer sig over at gaa med Træsko. Hvor Kvinderne kan smile venligt uden at virke frække, hvor der leves det frieste Folkeliv, jeg mindes at have set.

Belgien.

Vort næste Maal var Antwerpen, men Skæbnen nægtede os at besøge denne By. Vi glemte nemlig at skifte Tog, og da det igen standsede, var vi i Malines, som ligger meget nærmere ved Brüssel end ved Antwerpen. Vi fortsatte derfor til Brüssel, og i Stedet for en Uges Ophold i Belgien, som beregnet, blev det nu nedsat til to Dage.

Jeg har derfor kun lidt at fortælle om Belgien, og for at fylde lidt, vil jeg berette om en Oplevelse, jeg har haft under et tidligere Ophold i Antwerpen.

Jeg boede den Gang hos den danske Skibshandler Zemann.

En Aften blev vi enige om at ville se Antwerpen ved Nat. Vi havde „gjort" adskillige Steder, da vi Kl. 2 Nat landede i et Danselokale. Søfolk af mange Nationaliteter var samlede her for at tilfredsstille deres Trang til Dans, Øl og Kvinder, og der var rigeligt at faa af alle tre Dele.

Idet Serveringsdamen anbragte to Glas skummende Øl foran os, bemærkede hun: „Hvis d'Hrr. har Lyst til at se levende Billeder, skal jeg gerne anvise dem, hvor de forevises, det koster ingenting at komme ind."

Hovedet i Klemme.

Det var jo unægteligt billigt, men vi betakkede os. Zemann lokkede mig dog tilsidst ind at se Billederne. Prisen er jo rigtig, og der er mange gode iblandt, paastod han.

Jeg blev vist ind i et lille, firkantet Rum, hvis

ene Væg bestod af Træ. I denne Væg var lavet fire runde Huller, store nok til at putte Hovedet igennem. Tre af Hullerne var allerede besatte, og sidste Hul blev anvist mig. Det var en pudsig Maade at se Billeder paa, foresvævede det mig, men kan de andre paa den Maade, saa kan jeg vel ogsaa, og jeg stak Hovedet igennem Hullet.

Billederne var levende, endda spillevende, det var nemlig en Flok nøgne Kvinder, der sprang omkring. Jeg befandt mig i Dansebulens Bordel.

De lokkede os med Tilbud, kyssede os paa Munden, killede os under Hagen og sagde „pæne" Ting.

Pludselig udstødte min Sidemand, en Svensker, et Brøl, og ganske rasende raabte han: „For syv Millioner, syv Tusinder og syv Hundrede og syv og halvfjerds Djævle, inta ta' mig Fa'n, kan jag faa Hovedet ud igen". Jeg drejede Hovedet saa godt jeg formaaede og sagde: Venta lita, kære Bror, saa skal jeg hjælpe Dem. Jeg vilde trække Hovedet til mig, men ogsaa mit Hovede sad fast, jeg kunde ikke en Gang hjælpe mig selv. En Klap, der omsluttede Nakken, var sænket ned, og alle fire sad vi fanget som Mus i en Fælde. Vi var fire forskellige Nationaliteter, foruden Svenskeren og mig, var der en Tysker og en Italiener. Vi bandede og skældte paa fire forskellige Sprog, og Damerne morede sig.

Endelig kom Serveringsdamen, der havde „fanget" os og sagde: „jamen, kære smaa Mænner, hvad hyler I dog for, I skal ikke slagtes, men I husker nok, at jeg betonede, at det ingenting kostede at komme ind, men det koster 25 Centimes, før I slipper ud igen."

Og dette Beløb betalte vi gerne. Damen tog selv

Pengene op af vore Lommer, selv kunde vi jo ikke se. Italieneren betalte mere end os, han blev hos en af Skønhederne — han havde tabt sit Hjerte til.

Tak, kære Zemann, sagde jeg til den grinende Skibshandler. Den Oplevelse er nok værd 25 Centimes.

Selv om vort Ophold i Belgien var saa kort, kun to Dage, saa har jeg alligevel ikke paa hele Rejsen følt mig saa velhavende som i Brüssel, nemlig da jeg fik vekslet 40 hollandske Gulden til 600 belg. Francs. Det var første Gang paa Rejsen, jeg fik Brug for min Tegnebog. Vi tillod os i Brüssel en særlig Flothed. Vi boede paa et første Klasses Hotel, Dobbeltværelse kostede i danske Penge 2 Kroner, vi spiste Middag med fire Retter og Dessert for 1 Krone, og vi røg alle de dejlige Mavebæltecigarer, vi orkede.

To Aftener var vi paa Teater og i Biografteater. I Biografen spillede et 5 Mands Orkester, der vistes to Hovednumre og et Par Ekstranumre, det varede tre Timer, og det kostede 10 Øre.

Brüssel svarer til sit Navn, „det lille Paris". Byen er saa levende og gemytlig, at man godt kunde tænke sig hensat til Paris, hvis ikke Beboerne Wallonerne og Flamlænderne var for høje og for lyse, de virker for præsentable til at være Franskmænd.

Brüssel har et ualmindelig livligt Kaféliv, der er Masser af elegante, mondæne Kaféer, de fleste med Musik og Dans til langt ud paa Natten.

Man kan leve billigt i Brüssel, jeg vil næsten tro, at en Mand, der i danske Penge ejer 10,000 Kroner, ved at veksle dem til 100,000 belgiske Francs kan leve som Rentier i Brüssel.

Overalt blev jeg paa Grund af min Dialekt anset

for Tysker og mødte ingen særlig Elskværdighed — jeg var i Belgierens Øjne en Valutatysker.

Jeg fik ikke Tid til at „gøre ret meget af Brüssel, men Byens ældste Borger „Mannecken Pis" maatte jeg dog hilse paa.

Statuen „Mannecken Pis", Bryssels Mascot.

„Mannecken Pis".

„Mannecken Pis" er en Drengefigur, støbt i Bronce, han er opstillet i Stroofstraat og bruges som Springvandsfigur, han sender sin Straale i en stor

Bue ned i en Vandkumme, han er 300 Aar gammel og Belgiens populæreste Mand.

J. Doquesnoy er hans Skaber. Mannecken er Brüssels Mascot og er i Aarenes Løb udnævnt til baade Oberst, Borgmester og General, han er dekoreret med adskillige høje Ordener med Ret til at bære samme. I over 300 Aar har han staaet paa samme Plads. Der fortælles utallige Historier om ham, som alle har udvidet hans Popularitet. Det paastaas saaledes, at da Tyskerne marcherede ind i Brüssel, pissede han særlig kraftigt, og da en tysk General en Dag stod og betragtede ham, sendte han sin Straale direkte ned i Hovedet paa Generalen.

Tyskeren blev gnaven og degraderede Mannecken Pis til menig Soldat og lod ham iklæde en tysk Uniform. Det var den største Forsmædelse, der kunde vederfares den lille Fyr, og han saa mere og mere sørgmodig ud for hver Dag, der gik — fortalte min Hjemmelsmand i fuldt Alvor.

Jern og Staal.

Det eneste længere Ophold vi gjorde mellem Brüssel og Paris var i Noyon, en af Frankrigs mest krigshærgede Byer.

Endnu efter 10 Aars Forløb er der ikke een hel Gade i Noyon, knap nok et helt Hus. Hvorledes har der saa ikke set ud umiddelbart efter Krigens Ophør.

Jernbanestationen er et Træskur. Byens smukke, gamle Teater er en Ruinhob, og af den stolte Domkirke staar kun en Trediedel, Taarne og Spir er skudt bort. Af Raadhuset er næsten kun Facaden

tilbage. Stillads og Stivere er rejst til Støtte for de sørgelige Rester.

Noyon er bogstavelig talt een eneste Ruinhob, en Orkan af Il dog Jern har hærget den ulykkelige By.

„Mannecken Pis" i Uniform med Ordener o. s. v.

Det var en kold Dag, men jeg tog alligevel mit „Slag" af, man ansaa mig for Tysker; jeg følte det, og jeg fik Vished for det, da man i en Forretning nægtede at sælge mig en Cigar.

Med Ruiner af Bygninger og Mennesker for Øje

hvert Minut paa Dagen forstaar man, at Tyskehadet ikke er formindsket gennem Aarene.

Jeg spadserede i en gammel Klosterkælder, dybt

Gadeparti i Noyon,
Frankrigs mest krigshærgede By.

under Jorden mellem Murbrokker, Pikkelhuer og rustne Feltflasker.

En Mand drev Forretning i et lille Træhus, rejst paa Ruinerne af hans gamle Ejendom, en fem Etages Bygning. Om en Snes Aar faar jeg vel Raad til at bygge det op igen, sagde han, men Tiderne

er daarlige, og det gaar langsomt med Tyskernes Betaling af Skadeserstatningerne.

I Skyggen af Resterne af Domkirken er rejst et Mindesmærke, ind gennem et Gitter ser man Navnene paa de fra Noyon i Krigen faldne, der er Tusinder.

Noyon havde før Krigen ca. 70,000 Indbyggere, nu kun 60,000, og umiddelbart efter Krigen kun ca. 35,000 Indbyggere.

Vejen til og fra den sønderslaaede By præges af smaa Ruinhobe, det er Resterne af Huse og Gaarde. Væltede Kæmpetræer ses alle Vegne, og Træstubbe og nøgne Stammer taler deres tydelige Sprog.

Udenom den gamle By er rejst i Hundredvis af Træskure, det er foreløbige Boliger, enkelte nye Villaer, Huse og Gaarde ses hist og her, det er Begyndelsen, Tegnet til en ny Tid.

Vi forlader nu Noyon og suser med Expressen gennem Krigsomraaderne til Byernes By Paris.

Lasternes By.

Vi ankom til Gare du Nord Kl. 2 Eftermiddag, anbragte vor Bagage i Garderoben, og paa Restaurant Cailleux lige overfor Banegaarden drak vi et Glas Kaffe til 10 Øre.

Her er større Trafik end i Aarhus, bemærkede Svend Aage, han sad med vidt aabne Øjne og betragtede det travle Gadeliv.

Lange Rækker af Biler holdt i Kø, ventende paa Færdselsbetjentens Fløjtesignal.

Nu lyder det, og straks giver det los. I Hundredvis af Køretøjer suser paa et Øjeblik forbi os. Chaufførerne sidder ved Rattet tilsyneladende ligegyldige med en Shagpibe eller en Cigaret i Munden.

Signalet lyder igen, Bilerne stopper, og Sværme af Mennesker, som har samlet sig, passerer skyndsomt Gaden.

Nogle gaar med Hænderne i Lommen og ser ligefrem, men de fleste spejder ængstelig snart til den ene snart til den anden Side, som om de ventede et Par løbske Heste eller noget andet farligt, de er nervøse, man kan vist godt kalde det Færdselsnervøsitet, og der er Grund til Ængstelse. Den enorme Trafik er hver Dag Aarsag til smaa og større Ulykker. Jeg har set adskillige Sammenstød, hvoraf dog ingen har kostet Menneskeliv, men hver Dag fortæller Aviserne om et eller flere Færdselsdrab.

Svend var utaalmodig, han vilde ud i Byen, og vi blandede os med Strømmen, glidende — ja, hvorhen, det vidste vi ikke.

En lille Forsmag paa Paris fik vi paa det første Hjørne; en Avismand tilbød os en Serie sjofle Postkort, 12 for 10 Francs, og da vi viste Utilbøjelighed

til at købe, gik Prisen gradvis ned til 3 Francs. Med sære Bevægelser og sky Sideblikke forsøgte han, uden Ord, at gøre os forstaaeligt, at det var ulovligt at handle med disse Kort, saa vi skulde hellere benytte Chancen.

Vi saa elegante, overfyldte Restauranter, flotte Magasiner, lange Rækker af Sporvogne, en Skov af Motoromnibusser og slanke, velklædte, franske Herrer, der selv om de passer Støvle Nr. 38, virker præsentable og fører sig med Grandesse.

De skønne Pariserinder.

Men hvor er de fikse Pariserinder? Vi har forgæves forsøgt at faa Øje paa bare een af dem, det

Dette er vel ikke sidste Parisermode, men hvorlænge varer det?

lykkedes ikke den Dag, det lykkedes overhovedet ikke i de 14 Dage, vi opholdt os i Paris. Vi saa derimod en Sværm af malede Tingester, som ikke havde Spor af fikst over sig. 90 pCt. af Kvinderne,

unge og gamle, havde malet deres Læber knaldrøde, og Resten af „Facaden" var overklistret med andre Farver.

En stor Klat sort Maling paa Kinden kaldes for en Skønhedsplet. Jeg opnaaede ikke at se een samtidig fiks og smuk Pariserinde, hverken paa Gaden eller paa Restauranter, jeg har derimod set, at der paa en stor Part af Kvinderne i Paris staar „til Salg" mere eller mindre tydeligt.

Man fortæller mig, at de franske Kvinder vinder ved nærmere Bekendtskab — det kan være, det synes sandelig ogsaa nødvendigt, de skulde være i Besiddelse af megen Charme og megen Intelligens, de viser en rørende Omhu for den Mand, de i Øjeblikket føler sig bundet til, de er livsglade og smilende, men kan Graad fremme deres Formaal — benytter de ogsaa dette kvindelige Vaaben.

Jeg skal indrømme Pariserinderne to Ting — de er velklædte og fikse, virkelig fikse, men de skal ses ved kunstigt Lys og helst i en Balsal. Dagens Lys taaler de ikke, dertil er de for præparerede og for unaturlige.

Men der er andre Ting i Paris, der fortjener Beundring, heldigvis.

Vi kørte en Tur med den underjordiske Bane „Metropolitain", populært kaldet „Metra".

For 9 Øre kører man gennem hele Paris paa kryds og tværs, overalt kan man komme med Metro, og alt er saa tydeligt betegnet med Navne og Pile, at selv de vanskeligste Krydsningssteder kan klares af et Menneske med Kyllingehjerne. Til gratis Afbenyttelse er Elevatorer og roterende Jerntrapper, man stiller sig bare ind i Elevatoren eller paa Trappen og automatisk føres man saa langt op eller ned, man

ønsker. Paris er ved Hjælp af Metro betydelig lettere at finde omkring i end København. Ved hver Station er opslaaet Kort til Orientering. Metro befordrer hver Dag over en halv Million Mennesker.

Dybt nede i Jorden under Gader og Floder suser hvert andet eller tredie Minut de elektriske Tog.

Jeg har kørt i New Yorks Underjordiske og i Londons „Underground", men intet kan staa ved Siden af „Metro", vort eneste Befordringsmiddel i Paris.

Vi stod af ved Operapladsen, alle Nationers Samlingssted, her mødes den fornemme Verden, her tales alle Sprog. Avismændene fører Blade fra 25 til 30 forskellige Lande.

Jeg købte en dansk Avis og læste, som jeg har læst i de sidste 10 danske Aviser, at et Sogneraadsmedlem har stjaalet af Kassen. Ja, der var vist ogsaa noget om en Teaterplan.

Ned gennem Rue des Italiennes begyndte Svend Aage at handle. Vi maatte stadig være paa Tæerne for at samle sammen til det nødvendigste.

Jeg tog med Metro tilbage til Gare du Nord, det var min Opgave at finde et pænt Hotelværelse til smaa Penge.

Og Opgaven viste sig at være vanskelig nok. Det første Sted, jeg prøvede, var for dyrt, det andet Sted blev man meget fornærmet, fordi jeg spurgte, om de talte Tysk, og det tredie Sted, det mest interessante, var et maskeret Bordel.

Paa nogenlunde Fransk forhørte jeg den elskværdige Værtinde, som var tilkaldt af min Ringen, om hun havde et Værelse til Leje.

Ja, min Herre — Oui Monsieur! Træd indenfor. Jeg blev vist ind i et Serveringslokale, hvor 16 unge

Kvinder var placeret omkring smaa Marmorborde.

Et Øjeblik, min Herre, jeg gaar op og ordner Deres Værelse, De kan underholde Dem med Damerne saa længe.

„Damerne", som alle havde lugtet, at jeg var Udlænding, flokkedes omkring mig, een kunde tale Engelsk, en anden Tysk, og da jeg paa Forespørgsel oplyste, at jeg var Dansker, kom en lille, sortøjet „Skønhed" lænende sig kælent op ad mig og sagde paa gebrokkent Dansk: „Skal vi to gaa op paa Loftet og have det rart?"

Jeg hørte Værtinden komme ned ad Trapperne. Naa, min Herre, var hendes første Bemærkning, hvilken af Damerne synes De bedst om? Der er frit Valg, og det koster kun 10 Francs.

Jamen, kære Frue, De har vist misforstaaet mig, jeg skal ingen Damer have, jeg ønsker et Værelse for at sove. Der lød et skraldende Grin fra Pigekoret.

Sove, skreg Værtinden, det kunde De have sagt straks, ud med Dem, her sover vi ikke, her arbejder vi.

Omsider fandt jeg dog et pænt Hotel, Dobbeltværelse 18 Francs, med Lys, Varme, koldt og varmt Vand.

Hans kongelige Højhed.

Svend var efter Aftale mødt paa Nordbanegaarden, han havde paa 1½ Time solgt Kort for 28 Francs. Pariserne er flinke til at købe Kortene, sagde han, og paa en Kafé gav en Dame mig to

Francs ekstra for at kysse hende paa Munden, saa den bliver vist go' her i Paris.

Allerede min første Aften i Seinestaden havde jeg en Oplevelse. Jeg blev lukket inde i en Gade. Det er Pariserpolitiets Maade at foretage Razzia paa. Begge Ender af Gaden samt Porte, Døre og Sidegader er besat af Politiet. I Rækkefølge maatte alle fremvise Legitimationspapirer, og var disse ikke i Orden, blev man tilbageholdt — og hvis Udlænding straffet eller udvist. Et Par Maaneder i Forvejen under en lignende Razzia forsøgte en Italiener at flygte, men han blev skudt ned og var død paa Stedet.

Pariserpolitiet gaar radikalt til Værks — i de sidste 10 Dage er 700 Tyskere blevet fulgt til deres Hjemlands Grænse med et Farvel, vi ønsker ikke Deres Nærværelse i Frankrig.

Paa mit Hotel blev jeg udsat for en lille Overraskelse. Det var, da Stuepigen fortalte mig, at der paa Værelse Nr. 11 boede en kongelig dansk Herre.

Jeg blev nysgerrig og bad om at se Rejsebogen — jo, ganske „rigtig", der stod ordret: Hans Christian — jeg skal ikke røbe Efternavnet: „Royal danois Handelsrejsende".

Jeg røbede ikke min „kongelige" Landsmand, hans „Højhed" blev senere min gode Ven.

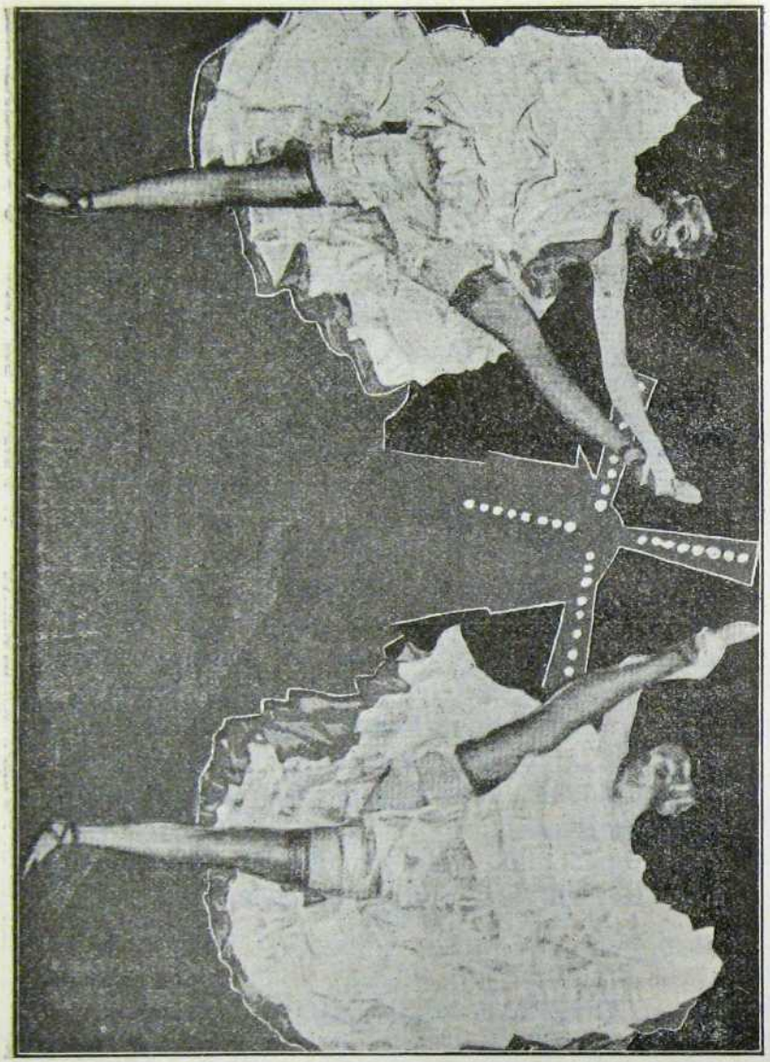

2 Danserinder fra det berømte og berygtede Moulin Rouge (Røde Mølle) i Paris.

Paris ved Dag.

Kl. 9 Morgen aabner Palais de la Nouveaute, et af Seinestadens større Varehuse. Jeg begyndte min Dag med at aflægge det et Besøg. I Stueetagen er der en større Afdeling for Rejsesouvenirs, Møbler, og i en Tilbygning Kolonialvarer. I sidste Afdeling var Svend Aage og jeg daglige Kunder, det var Paalæg, Bouillonterninger og Syltetøj, vi her hentede. Et halvt Kilo velsmagende syltede Aprikoser, Blommer eller Jordbær koster kun 35 Øre.

Jeg gik igennem de mægtige Haller, alt kan købes, ligefra Knappenaale til Automobiler. Livlige, sortøjede Ekspeditricer opfordrer med Smil og Tale til at købe i netop deres Afdeling. Lidt Pilleri købte jeg hist og her. Postkort til en Øre Stykket, et Par Kraveknapper koster heller ingenting — næsten.

Men det er ikke for at købe jeg er kommet. Jeg vil kun se.

Endnu er der kun faa Kunder i Huset, men ved halv elleve Tiden begyndte særlig Damerne at indfinde sig. Paa anden Etage gjorde tre engelske Ladies store Indkøb af Hvidevarer, Undertøj, Dækketøj og i det hele alt til Udstyr henhørende. Deres Regning alene i denne Afdeling beløb sig til 6000 Francs. Ekspeditricerne sveder, Afdelingschefen bukker og takker og takker og bukker.

I Hatte- og Kjoleetagen var der Trængsel. Vi har, fortalte Chefen der, et Udvalg af over 30,000 Kjoler og ca. 50,000 Hatte, saa Damerne gaar ikke forgæves hos os.

Jeg næsten blændedes af det mægtige Udvalg af kulørte Stoffer. Her var alle Regnbuens Farver repræsenteret.

Tredie Etage er forbeholdt Herrer. Man ser hele Bjerge af Bindeslips. Nogle Tons Sokker staar i Pyramider, en hel Habit, min Hirre, kun 100 Francs, hørte jeg en Stemme sige et eller andet Sted. — Hist og her er anbragt behagelige Lænestole, Kunderne skal have det saa mageligt som muligt.

En Nydelse er det at gaa gennem Kosmetik- og Parfumeafdelingen, hvilken Vellugt, og man ekspederes af Damer, klædt i hvidt fra Top til Taa.

I et Hjørne var der Indgang til Herre- og Damefrisørsalonen.

Maleriudstillingen var pragtfuld, men det bedste af det hele var dog fra femte Sal at skue ned over denne farverige, alsidige Rigdom af Varer, se det travle Myreliv, der udfoldedes af købende og sælgende Mennesker.

Jeg drak et Glas sort Kaffe i den hyggelige Restaurant og tiltraadte Tilbagevejen.

Gik en Rundtur i Kælderetagen, som var forbeholdt Landbrugsmaskiner, Køkkenudstyr og Støbegods.

Overalt var der Travlhed, selv i den sidste Afdeling, jeg besøgte, Afdelingen for Cycler og Automobiler, der blev jeg længe, jeg havde nemlig forelsket mig i en lelle to-Personers Morgan-Bil med Bagsæde, Pris 6,950 Francs eller ca. 1000 Kroner.

Ved Udgangen fik jeg oplyst, at 3,400 Mennesker arbejder i dette Kæmpepalads.

Langs Seinefloden.

Med Metro kørte jeg ud til Seinefloden. Langs med Kajerne udfoldes et livligt Forretningsliv. Fra i Hundredevis af „Kasser" sælges gamle Bøger, Billeder og Malerier. Her var hele Læs af antikke

De ejendommelige „Butikker" langs Seinefloden.
I Baggrunden „Notre Dame".

Smykker, gamle Sabler og Skydevaaben fra vore Forfædres Tid. Flere Kasser var fyldt med Frimærker og Mønter fra Alverdens Lande, men det er Bøgerne, der dominerer, der er Millioner af Bøger. Mangen Bogorm har her for et Par Francs hentet et sjældent Emsemplar til sin Samling.

Indehaverne af Kasserne sidder som Regel paa en Stol foran „Butikken". Det er i Reglen nogle

gamle, gnavne Gubber, der ingen Vejledning giver ved Valg af Varer, man faar selv Lov at rode rundt i Skramlet, men Pegene vil de nok modtage, en enkelt bider endog i hver Mønt for at prøve Ægtheden.

En Avissælger skraaler: „Mystisk Mord", et Lig uden Arme fisket op af Seinen. Køb et Blad, alle Enkeltheder refereret. En Kone fra en Kaffebod forsøgte at konkurrere med Avismanden ved at raabe med Kaffe til 50 Centimes.

Jeg gik ud paa en af de mange Seinebroer og skuede ud over den mægtige Flod. Fragt- og Passagerbaade frembyder et livligt Vue. Et Par Lystfiskere søger at redde en delikat Frokost, nogle Kvinder vasker Linned i Flodvandet, fra Bredden og fra Robaad. Et Stykke Linned tabes og flyder med Strømmen, en halvvoksen Knægt forsøger at redde det, men dumper selv i Vandet, men baade han og Tøjet reddes ved Hjælp af en Aare.

Der vises Initativ overalt. Køb de tre Gratier, siger en „Kunsthandler", der har taget Stade paa Broen.

Paa Afstand saa jeg flere Malere, som forsøgte at fæstne Seinelivet paa Lærredet.

Med Blomst i Knaphullet, anbragt der af en ihærdig Blomstersælgerske, vandrede jeg ud til „Valhalle", den danske Restaurant i Rue Vaugerad, hvor den af alle Pariserdanske afholdte Overtjener Brønnum serverede mig en splendid Dinee for 1 Krone og 10 Øre. Jeg drak dansk tillavet Kaffe, læste de sidste danske Aviser og hørte med Velbehag et Selskab af danske Damer (uden Sminke) pludre i vort dejlige bløde, danske Sprog.

Louvre-Musæet var mit næste Maal. Samtidig med at jeg ankom til Musæet til Fods, arriverede ca.

50 Amerikanere i 10 Biler. Førere og Postkortsælgere sværmede som Fluer omkring dem, og de købte glatvæk, for dem betyder et Par Francs fra eller til ikke saa meget. En Franc er jo kun en Femogtyvendedel af en Dollar.

Jeg vil ikke forsøge at beskrive mit Besøg i Louvre, det har jeg ikke Evner til — det skal ses — det er en Oplevelse, man aldrig glemmer.

Man betaler to Francs i Entre og befinder sig straks i en Kæmpeforhal, bredere end en dansk Landevej.

De tre Gratier vækker Beundring. Gud ved, hvad de koster, siger en svær Amerikaner til sin Ledsagerinde.

Jeg standsede nogle Minutter foran Italieneren Leonard da Vincys verdensberømte Maleri „Mona Lisa", der med sit uudgrundelige Smil ser direkte paa mig, synes jeg.

Man husker, at hun for nogle Aar siden blev stjaalet, skaaret ud af sin Ramme.

Det vakte stor Opsigt, og det var en Gaade, hvorledes det kunde udføres paa Trods af Kontrollører, som findes i hver Afdeling.

Det viste sig at være en patriotisk Italiener, der ar nationale Grunde havde stjaalet det og derefter smuglet det ind i Italien.

Nogle Aar senere blev det fundet og øjeblikkeligt udleveret til Frankrig.

Nu hænger Mona Lisa i Grand Salle, og der er sat Glas for hendes gaadefulde Ansigt.

I Maleriafdelingen er Kunstnere af begge Køn ivrigt beskæftigede med Kopiering af de gamle Mesterværker.

Jeg gik gennem de ægyptiske Sale, hvor der fin-

des en Sphinx fra Ramses den andens Tid, tusindaarige Gravkamre og gamle ægyptiske Guder, udhugget i Sten eller kunstfærdigt udskaaret i Træ. Jeg følte ligesom en Duft af Oldtid fare igennem Rummet.

Kontrollørerne, der alle er Krigsinvalider, gav mig beredvilligt de Oplysninger, jeg ønskede.

Jeg brugte tre Timer til Louvre, det er intet, sagde en Fører til mig, der er Folk, som tilbringer det meste af deres Liv her, og endda opnaar de ikke at undersøge og se det hele.

Paa Toppen af Eiffeltaarnet.

I Dag, sagde jeg en Morgen til Svend, vil vi op i Eiffeltaarnet, Jordens højeste Monument, det er 900 Fod højt, det kan ses i Miles Omkreds, og i Miles Omkreds kan man se derfra.

Eiffeltaarnet er bygget fa en tysk Ingeniør i 1887-89. Byggematerialet er Jern og Staal. Taarnet hviler paa fire Cementfødder af mægtige Dimensioner. Mellem hver Fod er en Afstand af ca. 350 Fod, og i Fødderne er henholdsvis Indgang, Maskinhal og Administrationskontorer. Man føler sig saa lille og ubetydelig mellem Fødderne under Taarnets mægtige Buer. Uvilkaarligt sender man en beundrende Tanke til Konstruktøren af dette Babelstaarn.

Ved den ene Fod, Indgangen, venter 35—40 Mennesker paa Elevatoren, der skal føre dem op i Skyerne.

Jeg hørte en dansk Dame sige til sin Kavaller:

Poul, skal vi ikke nøjes med første Etage, jeg kan vist ikke taale at komme saa højt op, og Poul føjede hende.

Først nu fik jeg Øje paa Billetpriserne, 2½ Francs

De fire „Kæmpefødder", paa hvilke Eiffeltaarnet hviler. I Baggrunden ses Trocadero-Paladset.

for første Etage, 5 for anden og 8 for tredie, men kære Svend, det har vi jo ikke Raad til, for skal vi op, saa skal det være til Toppen.

Men never mind, vi kører op, saa sletter vi Ægget og Bouillonen til Aftensmaden, vi maa nøjes med The og Franskbrød. Ja, det gør vi jo hver Aften, sagde Svend Aage, hvad mener du? Jeg mener, at alt Brød her i Frankrig er Franskbrød, fy, Svend, ikke lave Grin med en ældre Herre.

Vi gaar ind i Elevatoren, Signalet lyder, og langsomt glider vi opad.

Ved første Etage stiger alle ud.

En Del gaar i Restauranten, andre vil fotografe-

La Domenica del Corriere

En ung fransk Opfinder styrter ned fra Eiffeltaarnet. Hans Faldskærm virkede ikke — han endte som en ukendelig, blodig Masse.

res, men de fleste nyder Udsigten.

Sammen med kun to andre fortsatte jeg lidt efter op i de højere Regioner.

Ved anden Etage steg en Herre ud, vi var kun to tilbage. Jeg saa ud over Paris, der laa solbeskinnet fem seks Hundrede Fod under mig. Hvilken vidunderlig Udsigt. Seinefloden snor sig som en glinsende Kæmpeslange gennem Byen, Bilerne ligner smaa Stykker Legetøj, og Menneskene smaa, sorte Prikker, man kan daarligt nok se, de bevæger sig.

Tredie Etage, Toppen er naaet. Vi stiger ud. Jeg ser ned i den ni Hundrede Fod dybe Afgrund. Ser mig igen omkring, ingen Støttepunkter, kun Afgrund i et svajende Taarn. Jeg føler Svimmelhed, mit Hjerte hamrer, og uvilkaarligt føler jeg Lyst til at springe ud over Rækværket, alt det dernede virker saa tiltrækkende, jeg ligesom suges ned mod Jorden, jeg er parat til at springe ned, jeg længes efter det, jeg føler Trang til at se, hvor hurtigt, man kan naa ned til Jorden, nogen fornuftig Forklaring kan jeg ikke give paa denne Fornemmelse, men jeg er overbevist om, at havde Elevatorføreren ikke grebet fat i mig, var jeg hoppet ud.

De kan ikke taale at komme saa højt op, bemærkede han. Vi har ofte den Slags Tilfælde.

Ganske langsomt glider vi igen ned mod Jorden. Jeg var lykkelig over igen at føle fast Grund under Fødderne, men det var alligevel dejligt deroppe.

I Paris som i alle Storbyer udbryder der med Mellemrum en Slags Selvmordsepedemi. Seinefloden og Eiffeltaarnet er de mest benyttede Selvmordsmidler.

Dagen før min Hjemtur skete der fra Tour Eiffel en frygtelig Ulykke.

En ung fransk Opfinder sprang ud fra nederste Platform, 94 Meter for at prøve en af ham selv konstrueret Faldskærm, men Skærmen foldede sig ikke ud, han styrtede til Jorden og endte som en blodig ukendelig Masse, død paa Stedet.

For ikke længe siden forsøgte en ung Dansker at klatre op til Toppen og havde vist naaet sin Hensigt, hvis ikke Personalet havde tilkaldt Politi, som arresterede ham. Danske Venner hjalp ham ud af Fængselet ved at betale den ham idømte Bøde.

Paris ved Nat.

I Selskab med en Amerikaner, forhenværende Soldat i Frankrig, begyndte jeg Kl. 9 Aften en Tur gennem Paris ved Nat.

Jeg er, sagde Amerikaneren, næsten bedre kendt i Paris end i New York, hvor jeg bor.

Amerika er umuligt efter Krigen, vil jeg more mig, tager jeg her til.

Hjemme er der jo tørlagt, enhver Bar sælger Isvand, tænk Dem, man kan ikke i hele New York opdrive en virkelig Menneskesjus. Medens vi kæmpede i Frankrig lavede vore Kvinder Forbud, det var den Løn, vi fik, selv min egen Kone er med i det, hun er Formandinde for baade en Forbudsloge og en Anti-Tobaksforening, ja, det er saagu en køn en — vil De ryge en Havanne, Mr. Længæger. Ja Tak.

„Aux Glacés", Rue St. Apolline 25, her skal vi ind, sagde min Ledsager. Han ringede paa, en Dame lukkede op. Velkommen, d'Herrer, nu skal jeg sørge for Deres Overtøj — denne Vej, Messieurs, Merci, Merci. Vi befinder os i Spejlhallen, min Forstand staar et Øjeblik stille. Vi er pludselig Midtpunktet for 30 portugisiske, spanske og franske Gratier, hvis Paaklædning bestaar af hvide Sko og Halvstrømper. De smiler forføörende til os, saavidt de formaar gennem Sminke og Pudder, en spiller med Tungen, en anden gør opmærksom paa sine veludviklede Bryster, nogle spidser Munden til Kys, alle søger de at tiltrække sig vor Opmærksomhed. Jeg bliver krammet fra alle Sider og ved hverken ud eller ind.

Den mere erfarne Amerikaner har allerede sat sig tilrette lidt borte ved et Bord med en Donna Carmen eller hvad Hundyret nu hedder. Hvad skal jeg gøre

med alle disse Nymfer, raabre jeg til ham, de æder mig. De skal bare vælge en af dem og give hende et Glas Likør eller Vin, saa forsvinder de andre. Jeg valgte i Blinde en, der hed Mignon og bestilte to Glas Benediktiner.

Du maa selv om, hvilket Sprog vi skal tale, kvidrede min „Udvalgte" paa Tysk, jeg taler Spansk, Tysk, Engelsk og Fransk. Naa ja, saa taler vi Engelsk, hvis vi ellers kan finde paa noget at underholde hinanden med. Først nu faar jeg Lejlighed til at se mig om. Overalt er der Spejle, Loftet, Væggene, Dørene, ja selv Bordpladerne er af Spejlglas. Det bevirker, at man ikke alene ser 30 nøgne Kvinder, men flere Hundrede. Vi er seks mandlige Gæster, og hver Gang en ny Gæst ankommer, bliver han omringet af de ikke optagne Kvinder. For 16 Francs, som tilfalder Værtinden, kan vi gaa op og have det dejligt, kurede Donna Mignon, saa giver jeg Dig Bad og Massage før og efter, og saa kan Du give mig saa mange Francs, som Du synes jeg har fortjent, skal vi saa gaa op, lille Skat. Nej Tak, Donna, ikke i Dag. Heller ikke Amerikaneren følte sig fristet, og vi forberedte os paa at forlade de skuffede Nymfer. De to Likører kostede 15 Francs, og en 5-Francs Seddel havde Donnaen fisket op af min Vestelomme. Ved Udgangen rakte Værtinden os et Kort og et Par Mønter med stemplet Adresse. Kom snart igen, d'Herrer, jeg har, som De har set, et stort Udvalg af 1ste Klasses „Varer". Ver der forøvrigt ikke noget, der passede Dem? Hun saa spørgende paa os. Næh, Tak, jeg vilde bare høre Prisen paa Lammekød, svarede Amerikaneren, og vi forlod „Aux Glaces".

Mellem Skøger og Alfonser.

Amerikaneren var efterhaanden blevet temmelig beruset til at være morsom. Jeg fulgte ham hjem til hans Bopæl og fortsatte paa egen Haand mine Ob-

Parti fra „Montmartre", Paris' Forbryderkvarter.

servationer. Detv ar min Plan at besøge Montmartre, Paris' værste Forbryderkvarter. Paa mit Hotel laante jeg Karlens gamle Hat og en slidt Jakke for ikke at virke alt for afstikkende paa mine Omgivelser. Allerede i Rue de la Charbonniere begyndte mine Oplevelser. Fra Døre og Vinduer lød fløjtende, kvidrende og kaldende Toner. Det var Kvinder,

der søgte at lokke med deres Yndigheder. En enkelt var fræk nok til at komme ud paa Gaden, falde mig om Halsen og overgramse mig. Jegviste hende nogle Smaapenge, jeg havde liggende løst i Lommen og fortalte, at det var mine sidste Penge, saa slap hun mig, men Pengene huggede hun med Lynets Fart ud af min Haand.

To Chauffører, der gik nogle faa Skridt bag ved mig, var ligeledes udsat for de voldsomme Kvinders Angreb, men de var mere radikale i deres Maade til at blive Kvinderne kvit. De skubbede saa voldsomt til en, at hun trimlede ned i Rendestenen, hun hylede, nogle af de andre hylede med. Chaufførerne gik roligt videre, en af dem raabte: „Hold Kæft, I Sække, I skulde i Rendestenen allesammen og skylles væk sammen med det andet Snavs."

En Kamp i Natten.

Jeg dumpede ind i en Kafe, møblerede Værelser og Cabinets tilleje stod der paa Vinduet. En Sværm af malede Kvinder i alle Aldre fyldte det meste af Kafelokalet. Ved Disken stod 7—8 Mænd, Mænd som man ikke kunde tage Fejl af, Sixpence paa Hovedet, spraglet Tørklæde om Halsen de fleste havde Figurjakke paa, og en Del havde Tøfler paa Fødderne, hvilket antagelig betyder, at de hører hjemme i Kvarteret. Da jeg kom ind forstummede deres højrøstede Samtale et Øjeblik, og 7—8 Par gnistrende sorte Forbryderøjne rettedes mistænksomt imod mig. Kvinderne, der ogsaa havde set, at jeg var

en Fremmed, flokkedes omkring mig og lokkede med Tilbud fra 50 Øre stigende „helt" op til 1,50 Kr. Jeg slog afværgende med Hænderne, pegede paa min Mund og Ører, hvilket skulde betyde, at jeg var døvstum. Jeg turde ikke sige noget og dermed røbe, at jeg var Udlænding. Jeg pegede først paa et Glas og derefter paa en Ølflaske. Værten forstod mig og skænkede et Glas Øl, rakte en Finger i Vejret, Prisen var 1 Franc.

Kvinderne trak sig ivrigt snakkende tilbage til deres Pladser, ventende paa et bedre Offer. Mændene faldt igen i Samtale, ingen tog mere Notits af mig. Jeg drak mit Øl, bestilte et Glas til og gjorde i Fred og Ro mine Iagttagelser.

Tre af Mændene havde begyndt at rafle, to sludrede med Kvinderne, det hele saa meget fredeligt ud, indtil en af Skønhederne pludselig for op, rykkede en Mand, vel hendes Kæreste, i Haaret og slæbte ham henad Gulvet. Men det varede kun et Øjeblik, før han havde revet sig løs, og hurtigere end det kan skrives, var Furien lagt over et Bord med Bagen opad. Benklæderne blev flaaet af hende, og Manden begyndte at tampe løs paa hende. Først med den bare Haand, saa med sin Kasket og tilsidst med sin ene Sko, alt medens han skældte ud: Din So, Din forabndede Mær, jeg skal lære Dig at rykke mig i Haaret. Kvinden skreg, græd og bandede, men Manden holdt ikke op, før han var saa træt, at han ikke orkede mere. De tre Spillere raflede uanfægtet videre. Værten skelede et Par Gange over til de Kæmpende, men foretog sig intet. Det hele endte med, at „Hun" grædende faldt sin Tyran om Halsen og bad om Tilgivelse for sin Hidsighed. Faa Minutter efter smilede og lo de til hinanden, deres Hidsighed, deres hede Blod var kølnet.

Storbyens Udskud.

Pludselig kimede det fra en lille Klokke, tre Gange i Træk. Alle Kvinderne vendte Ansigtet mod en Trævæg, hvor der, det saa jeg først nu, var smaa runde Aabninger, som man fra den anden Side af Væggen benyttede som Kighuller. Et Øjeblik efter traadte fra en Bagdør en gammel Kælling med alle Laster skrevet i sit rynkede Fjæs, ind. Hun gjorde Tegn til en af Kvinderne, en ung Brunette, der glædestraalende fulgte med. Der var Penge at lave, en Kunde skulde betjenes. De andre saa misundelige efter hende, hvorfor skal nu den brune Djævel næsten altid foretrækkes? Jeg tømte mit Glas og slentrede ud paa Gaden.

Klokken var blevet 12, der er næsten ingen Færdsel. Alt er stille. Nogle Kvinder stikker hist og her Hovederne frem, de venter paa Ofre. En enkelt Kasketdreng, „Apache", staar i en Port og ser sig spejdende omkring. En beruset Sømand, der vælter ud fra en Beværtning, afbrød Stilheden ved at skraale en Sømandsvise. Han kan daarligt støtte paa Beneen, men det gør ikke noget her i Kvarteret. Flere Kvinder for hjælpende til, han blev trukket ind i en Port, hans Lommer tømtes, er han genstridig, er det værst for ham selv, saa kaldes der paa en Apache, og Sandposen eller Kniven er ufejlbarlige Midler.

Ad Omveje finder Røverne igen tilbage til deres Boliger, ingen bryder sig om det plyndrede Offer; om Morgenen, naar han vaagner, hvis han vaagner mere, er hans eneste Trøst — Tømmermænd og atter Tømmermænd — fra Montmartres Sidegader til en Politibetjent er et langt Spring.

Med begge Hænder i Bukselommerne, min Flip

har jeg taget af, jeg vil ligne mine Omgivelser saa meget som muligt, træder jeg i Rue des Gardes ind i en ny Beværtning. Døren har jeg sparket op for at vise min Overlegenhed. Med et Par Haandbevægelser bestile jeg et Glas Vin og satte mig ind mellem Kafeens Gæster. Jeg vakte ingen særlig Opmærksomhed her. Med en gammel Hat ned over Ørene, en laset Jakke paa Kroppen og flipløs lignede jeg omtrent de øvrige Gæster. Blev jeg tiltalt, pegede jeg blot paa mine Ører, saa fik jeg Lov at sidde uforstyrret.

I det røgfyldte Lokale var der samlet omkring et halvt Hundrede Mennesker, det mest brogede Selskab, jeg har set. To Blomsterkællinger sidder og tæller deres Smaaskillinger, Aftenens Høst, tre forhutlede Fyre ved Sidebordet følger med ivrige Blikke de mange Smaamønter, indtil de forsvinder ned i Ejerindens Strømpeskafter. Tre halvberusede Apasher kommer væltende ind ad Døren og forlanger højrøstet en Omgang til Stuen, de har antagelig lige plyndret et Offer. Skøgerne samles om dem, der er maaske noget at hale. En Avissælger bestiller sit sjette Glas Vin, Dagens Fortjeneste skal ikke gemmes.

Værten, en udpræget Forbrydertype med Tyrenakke, serverer grinende og med aaben Mund, hvori skimtes Resterne af raadne Tænder, for sine ærede Gæster. Er der nogen, der har siddet for længe uden at nyde noget, faar de Opfordring til at afgive ny Bestilling eller forlade Lokalet. Forretningen maa ikke staa stille, og der betales kontant. Kreditten er død for bestandig i mine Lokaler, meddeler et Skilt med store røde Bogstaver.

Værtinden spiller Kort om Genstande med tre af

Kafeens Gæster. Naar hun vinder, griner Værten bredt ved Serveringen af Vinen eller Øllet, men taber hun, er det ikke blide Ord, der falder, og hun selv faar ingen Genstand. Et Par typiske engelske Turister stikker Hovedet indenfor Døren, men forsvinder skyndsomst, da de har set Forsamlingen — er her ikke fint nok til I rige Svin, raabte en ung Apache i Døren efter dem. Fire-fem Kvinder forsvinder skyndsmost ud paa Gaden. Englænderne skal prøves, der er maaske Habs mor en rask Pige.

De tre halvberusede Apacher har drukket det ene Glas Vin efter det andet og er efterhaanden blevet meget højrøstede. Tilsidst skændes de, saa alt andet overdøves. Pludselig tager den ene af dem sin Dolk op af Skeden, river Hatten af Hovedet paa den ene af sine Kammerater, flænger den med Dolken i to Stykker, og Stumperne smider han ud paa Gaden. Nøjagtig det samme sker med den andes Hat, og Følgerne udebliver ikke. Begge de hatteløse farer som Lyn over deres træske Kammerat, og der opstaar et Slagsmaal, som selv de værste amerikanske Filmscowboys kunde lære en hel Del af.

Værten raaber op, men er ude af Stand til at foretage sig noget overfor de rasende Apacher. De vælter over hinanden, ovenpaa hinanden, og der falder adskillige haarde Knubs af til dem alle. En af dem har brækket en Stol i Stykker og bruger Stumperne som Vaaben. Kvinderne skriger begejstret og klapper i Hænderne. Gaa paa, Jean, gaa paa, ned med ham. Borde og Stole væltes, Glas og Flasker knuses. Det hele ser ret farligt ud, og jeg fortryder et Øjeblik, at jeg har vovet mig ind i disse varmblodige Forbryderes Kvarter. Folk fra Gaden hidkaldes af Spetaklet, og paa et Øjeblik er Gaden sort af Tilskuere. — Politi! skriger en Kvinde med et Barn paa Armen, da hun ser, at Dolkene tages i Brug. Men der kommer intet Politi. Værtinden redder Situationen ved at slukke Lyset. Raab, Hyl og Hvin svirrer i Luften, men paa et Par Minutter er alt stille. Mørket har gjort sin Virkning. Da Lyset igen bliver tændt, var Urostifterne forsvundet for maaske paa en anden mere velegnet Plads at afgøre deres Mellemværende.

Værten ligenede Tordenvejr, medens han samlede Stumperne af sit brudte Bohave sammen, men han ringede ikke efter Politi. Den Sag skulde han, som han kunde bande, nok selv ordne. Jeg drak et Glas Vin til og tænkte, detteher er mere spændende end selv Philip Oppenheims Romaner.

Ved 2-Tiden er jeg naaet tilbage til mit Udgangspunkt, Metro Stationen Barbes. Op af Stationens Jerngitter sad tre Kvinder og krøb sammen. Gamle, rynkede og grimme med Materie, Udslet og Snavs over hele Ansigtet, maaske over hele Kroppen. Sikkert Resultatet af deres svinagtige Sælgen sig selv en gros. En Betjent fortalte mig, at den ene sad der Dag og Nat, hun kunde ikke gaa, hun var gennemtrængt af en uhelbredelig Syfilis; som man saar, saa høster man, Betjenten trak paa Skuldrene og gik videre. Paa Barbes Trappenedgang laa syv Mænd og sov, lasede, pjaltede og beskidte og med Lasten tydeligt skrevet i hvert Ansigtstræk. Deres Hovedpude var den haarde Cement.

Paa Paris' Hovedstation, Gare du Nord, var hver Krog besat af pjaltede, sovende Mennesker af begge Køn. Betjentene ved det, men lukker det ene Øje og ser ikke med det andet. Baggaarde og W. C.er er ligeledes meget benyttede Sovepladser.

Fra Gare du Nord havde jeg ca. 10 Minutters Gang til mit Hotel. I disse 10 Minutter blev jeg antastet af mindst et Dusin Kvinder, der falbød sig selv og ikke paa nogen diskret Maade, nej, frække og nærgaaende var de alle, de modbydelige skamløse Dyr. De i mange Lande højt besungne, de i mange Lande efterabede saakaldte fikse Pariserinder. Det er ingen Paradoks, naar jeg siger, at i Paris gaar Mænd i Fare, hvor de gaar, man kan bogstavelig talt ikke blive fri for disse paagaaende Hundyr, og det er ikke i et Kvarter i Paris, nej det er over hele Byen, selvfølgelig mere eller mindre grelt. Jeg har set de fleste af vor Jords Storbyer ved Dag og ved Nat, men ingen kan, hvad angaar Kvinderaahed, Skamløshed og Svineri sammenlignes med Jordens Helvede: Paris ved Nat.

Svend havde i de sidste Dage beklaget sig over, at det kneb med at finde nye Steder at handle og en Morgen, 16ende Dagen efter vor Ankomst bestemte vi os til at forlade Byernes By. Selvéfølgelig havde vi ikke set alle Byens Seværdigheder, men vi var trætte, Paris er anstrengende:. I Toget paa Vej til Lille gennemgik vi i Tankerne alle vore Oplevelser.

Vi har fra Eiffeltaarnet skuet ud over Frankrig, vi har staaet ved Napoleons Grav, og husker Du La Cite's Blomstermarked og Guldsalen i Louvre og Notre Dame.

Jeg har været paa Flyvepladsen og set 20—30 Kæmpefugle i Luften paa een Gang, jeg har staaet paa Concordepladsen og i Tankerne set Guillotinen skære det ene aristokratiske Hoved af efter det andet. I Fantasien har jeg hørt Pøbelens Brøl efter Blod, mere Blod. Jeg har været i Pacra Teatret og set et letbevægeligt Montmartre-Publikum græde af

Bevægelse over en Paradi af en Krigsinvalid for faa Minutter senere at trampe i Gulvet og brøle som Dyr af Begejstring over Nøgendans med alskens Sjofelheder. Jeg har set Apacherne svinge deres Tøse i sindsforvirrende Dans og skiftevis kysse dem og tærske dem, saa de hylede af Vellyst og Smerte. Og Proletarernes transportable Tivoli maa vi ikke glemme, det havde nær gaaet galt — man skal aldrig tale højt paa et fremmed Sprog mellem en Storbys Proletarer, men Du slap billigt, Svend, Du fik kun en Rift i Haanden, jeg derimod mistede en Fortand.

En spændende Hanekamp.

Vi ankom til Lille, en By, som dog ikke svarer til sit Navn, den har en Kvart Million Indbyggere. Jeg sad i mit Hotels Restaurant i Rue de Tournai en Middag ved 2-Tiden og drak Kaffe. Restauranten var fuld af Folk, hvad der forbavsede mig lidt paa denne Tid af Dagen. Med faa Minutters Mellemrum lød der fra et Siderum et ejendommeligt Spetakkel. Jeg blev til sidst nysgerrig og forhørte hos Værten om, hvad der var paa Færde. Sæsonens største Hanekamp, min Herre, 53000 Francs i Præmie. Hovedpræmien er 5000 Francs. Sapristi, saa gaar et af mine højeste Ønsker om at se en Hanekamp maaske i Opfyldelse. Hvad koster det i Entre, forhørte jeg, 30 Francs, hvis De ingen Hane har med til Kampen, og for hver Kamphane, De bringer, fradrages 1 Franc, alt under Forudsætning af at De er Medlem af Foreningen. Med andre Ord, ingen Adgang, det var en Streg i Regningen, men Kampen vilde jeg se-hvad skulde jeg gøre. Efter hver Kamp, der maa vare 10 Minutter, aabnedes Døren til Forsamlings-

salen, hvor det foregik. Jeg forsøgte at smutte ind, men blev standste af Kontrolløren. Saa fik jeg en god Ide. I Restauranten købte jeg 3 Glas Øl, gik rask ind i Salen, gav de to Dørvogtere hver et Glas, medens jeg afventende stod med det sidste Glas i Haanden, og imedens brugte jeg mine Øjne. Kampen var i fuld Gang. Jeg blev Vidne til et virkeligt interessant Skuespil. Midt i Salen var anbragt en Forhøjning, ca. 2 Meter i Kvadrat. Omkring denne var spændt Traadvæv i en Meters Højde, det var Kamppladsen. Publikum, alle Mænd fra 25 til 60 Aar, sad paa Bænke, stigende opad,, saa alle havde et godt Overblik. To farveprægtige indiske Kamphaner kæmpede indenfor Indhegningen, i Salen hørtes ikke en Lyd. Alle var spændte paa Kampen og dens Udfald. Efter første Sammenstød stod Hanerne i hver sit Hjørne og saa paa hinanden som for at vurdere Modpartens Kræfter, et gjaldende Gal fra den ene var Signalet til nyt Angreb. Fjerene rejste sig paa Dyrene, og saa gik de løs paa hinanden. Sammenstødet var saa voldsomt, at det ene Dyr slog en baglæng Koldbøtte, i et nu var den igen paa Benene. Med aabent Næb og kampberedte Øjne stirrede den ondt paa sin Modstander, der med et højt Hop igen angreb. Dyrene sigtede efter hinandens Øjne, Blodet flød fra deres gennemhakkede Kamme, og Fjerene røg omkring paa Kamppladsen, men ingen af dem formaaede dog at gøre Modparten ukampdygtig, og efter 10 Minutters Forløb erklæredes Kampen for uafgjort. Ivrig Diskussion mellem Tilskuerne, der med Lidenskab havde fulgt Matchen.

Efter en kort Pavse begyndte næste Kamp, der drejede sig om 1ste Præmien 5000 Francs. Modstanderne var en indisk Kamphane og en rød Amerikaner R. I. R. I de første 4—5 Minutter var de omtrent jævnbyrdige, ingen vidste, hvilken af dem der vilde sejre. Indieren angreb drabeligt, men den røde parerede den af i godt Forsvar, blodige var de begge. Og saa skete det, med et pludselig rasende Hug rev den røde Hane sin Modparts ene Øje ud, saa det hængte og dinglede omkring Hovedet. Men Indieren opgav ikke, den hoppede, hvæsede og hakkede. og før man anede, hvad der var sket, laa den røde paa Brædderne og spjættede med Benene i Vejret, den forsøgte at rejse sig, men magtede det ikke. Blodet strømmede ud af dens Næb, den løftede Hovedet lidt, saa sig omkring, fik Øje paa sin Fjende, forsøgte igen at komme op, men faldt efter denne Anstrengelse helt sammen, og efter nogle Krampetrækninger døde den overvundne Kæmpe. Indierens Ejermand fik udbetalt 5000 Francs, og i Hanen blev tyllet et Glas Brændevin. Jeg fik oplyst, at Sejrherren, trods Tabet af sit ene Øje dog skulde benyttes til Avl, men som Kamphane var den ubrugelig.

Har De nogensinde overværet en Bokse- eller Fodboldkamp, de har da hørt Klapsalver og Begejstringsraab, men De har aldrig hørt et saa infernalsk Spetakel, som der udbrød efter denne Hanekamp. Folk skreg og hylede af Begejstring, saa det maatte kunne høres i Kilometers Afstand. Der blev trampet saa Huset rystede, der blev raabt, saa jeg maatte holde mig for Ørerne. Aldrig havde jeg tænkt mig, at Mennesker kunde være saa lidenskabelige og ubeherskede som disse ca. 200 voksne Mænd. Adskillige Pengesedler skiftede Ejermand, der var holdt store Væddemaal om de to Favoritter. Der blev den Dag udkæmpet 22 Kampe, flere Haner blev dræbt

enten paa Kampladsen, eller fordi de efter Kampen var saa medtagne, at de alligevel ikke vilde kunne leve ret længe. Kampene varede mellem 7—8 Timer, og Publikum holdt trolig ud, der gik nogle, og der kom nye, men Størsteparten overværede alle Kampe, og havde en af Kontrollørerne ikke efter de to Kampe her beskrevet anmodet mig om at gaa ud, var jeg sikkert ogsaa blevet til Slutningen. Ved Kontrollørens Berøring vaagnede jeg op og opdagede mig selv med et Glas Øl i Haanden, jeg drak det ud, medens jeg smilede venligt til ham, trods alt havde jeg dog set en Hanekamp. Hotelværten fortalte mig Dagen efter, at Kontrolløren godt var blevet klar over, at jeg havde lavet et lille Trick med dem, men ligestraks troede, at jeg var en af Foreningens Medlemmer, der gav et Glas Øl og havde derfor ikke forlangt at se mit Adgangstegn, og senere i Kampens Hede havde de glemt mig.

For at undgaa de mange Paaskehelligdage i England, hvor alt selv Hoteller og Bars er lukkede det meste af Dagen og dermed vor vigtigste Arbejdsplads, blev vi i Bologne og Calais hele Paasken, og det blev en fornøjelig Tid. Takket være „Susanne" fra Marstal eller rettere denne Baads elskværdige Kaptejn, Herr Aaberg, fik vi baade Paaskeæg, dansk Mad og dansk Øl samt alle de fine Jamaica Cigarer, vi kunde ryge. Et Par Aftener tilbragte vi i Calais' danske Bar sammen med „Susanne"s gemytlige Mandskab, deriblandt 2 Jamaica Negre, som til Grammofonmusik dansede uforfalsket Charleston og sang gemytlige Negerviser fra deres Hjemland. De danske Gramofonplader, der stod til vor Raadighed, var ikke helt nye, men vi var glade for baade „Jens Vejmand" og „Ingeborg fra 5te Sal".

Det kneb lidt med at skaffe de 200 Franch, Rejsen til England kostede. Et Besøg jeg aflagde i Calais Spillepalads Casino hjalp lidt til, jeg vandt fire Gange i Træk 12 Francs, det var No. 5, der var mit Lykketal, da jeg forlod den var Heldet forbi, No. 5 tabte hver Gang. Udenfor Casinoet langs Strandbredden var der meget livligt. Det gode Paaskevejr og den lave Franckurs havde lokket Tusinder af Englændere over Kanalen, hvad de smaa sortøjede franske Kvinder vist havde ventet, i alt Fald var de mødt talrigt op, og adskillige „Forlovelser" blev indgaaet baade i Sandet og i Vandet.

Storbritannien.

Da Paasken var overstaaet, gik vi ombord paa Damperen, der skulde føre os over Kanalen til „John Bull" og allerede efter en Times Forløb øjnede vi Englands klippefulde Kyst med „Shakespeare Cliff" og Dover Castle ragende flere Hundrede Fod op over Havet. Uden Vanskeligheder af nogen Art befandt vi os en halv Times Tid senere i Land. Vore sidste Penge blev brugt til 5 o'clock Te i et transportabelt Kaffe- og Tehus paa Banegaardspladsen i Dover. Min første Time i England løb jeg bogstavelig talt Panden imod en Mur. Jeg havde glemt, at man der viger til venstre i Stedet for som hos os tilhøjre. Det var Aarsagen til en Mængde Sammenstød med mine Medmennesker, og der gik flere Dage, før jeg vænnede mig til at Bilerne kørte i venstre Side af Gaden, jeg ventede hvert Øjeblik en Kollision.

Svenr Aage fik hurtigt solgt Kort for en halv Snes Shilling. Englænderne er Sportsmænd og danskvenlige, og vi tog med Toget til næste By, Canter-

bury, og derfra videre saa hurtigt vore Pengeforhold tillod os det. Vi rejste gennem idylliske Landsbyer, gamle historiske Cities gennem lange Tuneller og gennem Kents mægtige og talrige Frugtplantager i Blomst — man kunde næsten føle sig hensat til Kirsebærtræernes Land, Japan, og efter 4 Dages Forløb stod vi en Solskinsmorgen udenfor Londonbridge Station parat til at lægge London for vore Fødder, bare nu London ogsaa er parat, og det var London. Svend Aage solgte hver Dag i en Maaned ca. 300 Kort for ialt ca. 750 Kroner. En Policeman viste os Vej til det danske Konsulat, hvortil vor Post var adresseret. Og naar jeg har læst Brevene fra Familie og Venner, skal jeg fortælle lidt om Verdens største By.

Rowton House.

Under et tidligere Ophold i London boede jeg i et af Byens 6 Ungkarlehjem, „Rowton House", og til et af disse styrede vi nu vor Kurs. Det første „Rowton House" blev bygget i 1892 af Lord Rowton, og siden er med faa Aars Mellemrum bygget endnu 5. Tilsammen raader disse Huse over ialt 5161 Værelser. The Rowton Houses er alle centralt beliggende og er det ideale Hjem for Folk med faa Penge. Et Værelse rent og pænt, men ikke stort koster 90 Øre pr. Nat og er en Del billigere, hvis man lejer ugentlig eller maanedlig. I Kælderen er indrettet Toiletværelser med 300 Vaskekummer med koldt g varmt Vand. Det er ligeledes Skræderværksted, Garderobe, Skomagerværksted, Frisørsalon, Vaskeri samt 30 Badeværelser og alt til ca. halv Pris. Man kan saaledes faa et Karbad med to Haandklæder og Sæbe

for 23 Øre. En Skjorte vaskes og stryges for 25 Øre, Barbering 15 Øre o. s. v. I Stuen er 5 Læse- og Skriveværelser med Borde, Bænke og Lænestole til ca. 800 Mennesker. Bøger udlaanes gratis fra Husets

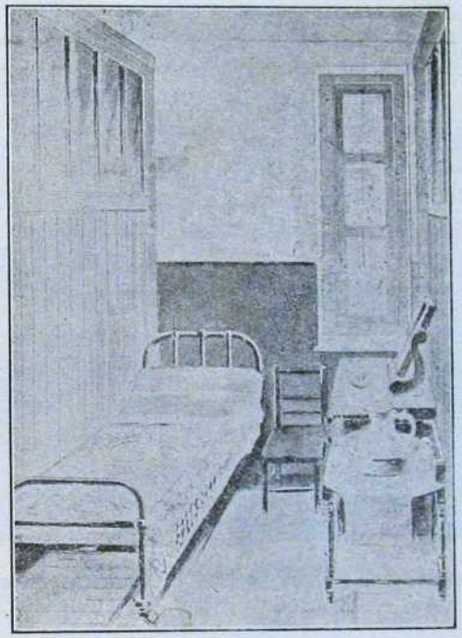

Sovekammer i „Rowton House"

store Bibliotek, der er fri Adgang til illustrerede Blade og Aviser. I Rowton House findes Londons billigste Restaurant med Plads til 700 Mennesker, overalt er der hvide Duge paa Bordene. Man afhenter selv sin Mad ved Buffetten og betaler ved Modtagelsen. I smaa Vogne paa Gummihjul indsamles tomt Service, som saa puttes i elektriske Vaskeind-

retninger, før det igen tages i Brug. Selvfølgeligt er der i et Ungkarlehjem ogsaa Rygeværelser, og i første Sals Højde er i Gaarden indrettet en Slags „Palmehave", hvor man i Lænestole eller Hængekøjer kan tage en Solskinsmiddagssøvn. I de øvrige

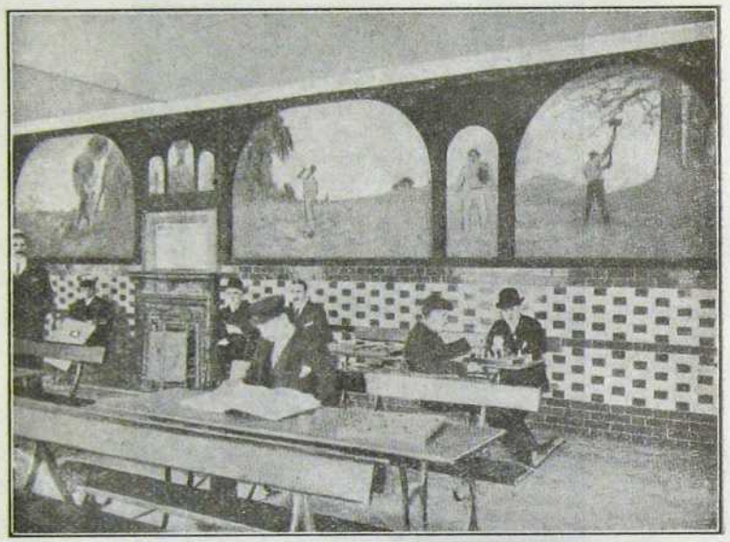

Interiør fra Læseværelset i „Rowton House".

Etager er overalt Værelser, Værelser og atter Værelser. Hotellet er næsten altid fuldt optaget. Ved 6—7 Tiden hver Aften kan man i Kontorvinduet se Skiltet „House full". Jeg lagde Beslag paa de sidste to Værelser Nr. 1016 og 1017. Fra Kl. 7 Aften ringes hvert Kvarter, det betyder, at nu kan man komme i Seng, hvis man ønsker det. Inspektøren, som staar ved Indgangen, stempler hver enkelts Adgangsbillet og 1017 Gange gentager han Godnat, sov godt, men

det er sku ogsaa mit værste Arbejde i hele Døgnet, betroede han mig en Aften, da jeg ofrede en Cigar paa ham. Restauranten lukkes Kl. 9 og øvrige Opholdslokaler Kl. 11; men iøvrigt er Komplekset

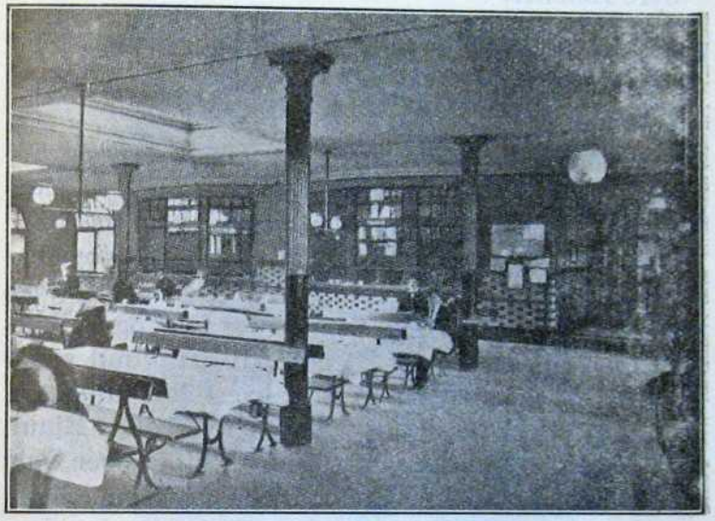

Spisesalen i en „Rowton House".
Siddeplads til 800 Personer.

aabent Dag og Nat for eventuelle Natravne. Kl. 8 Morgen bliver alle vækket. Vil man vækkes før, koster det 1 Penn. ekstra, og Kl. 9 er sidste Frist for at staa op. Og straks begynder en Hærskare af Mænd paa Rengøringen af de utallige Værelser. Ved Middagstid er alt i Orden, og selv den mest pilne Husmoder vilde intet kunne finde at kritisere over. Overalt er støvet af, overalt er skrubbet, vasket og cleaned. Jeg har et Par Gange haft Lejlighed til at se vore hjemlige Logihuse, og det forekommer mig,

at et Rowton House i København vilde være til adskillig mere Nytte end det i Øjeblikket meget omtalte Kæmpehotel. — Jeg har Erfaring for, at der i København som over hele Danmark er rigeligt af dyre Hoteller.

1.500.000 Proletarer.

London omfatter et Areal paa mange Kvadratmeter, den har over 20 Tusind Gader og ca. 1 Million Bygninger. Tyve Tusind Politibetjente er beskæftiget i Storbyen. Af Drosker, Sporvogne, Tog og Motoromnibusser er der i stadig Bevægelse omkring 30 Tusind. 15000 Værtshuse sørger for Mad og Drikke til Londons Gæster og Borgere. Hvert Minut arresteres i Millionbyen en Person, hvert 3die Minut en beruset, hvert 5te Minut en Tyv og hvert 10de Minut en Voldsmand, medens der gennemsnitlig hver Dag begaaes Mord i Flertal. Den hvide Slavehandel røver aarligt i Tusindvis af unge Kvinder. London ejer Verdens fineste Politikorps, men ogsaa Verdens genialeste Forbrydere, og intet Sted i Verden træder Forskellen saa klart frem mellem rige og fattige, mellem hæderlige og uhæderlige, mellem Lys og Skygge som i London.

Et Besøg i Østlondon, der omfatter White Chapel, Poplar Limehouse og flere Kommuner, er ualmindelig interessante. Østlondon dækker en Kvadratmil, og huser 1½ Million Mennesker. Det er en Verden for sig, som præges af glædesløs Fattigdom og Armod. Og dog frembringer denne Bydels mægtige Arbejderskare daglig uhyre Værdier. Dampernes hæse Hyl, Damhamrenes Drøn, Skibskædernes Ras-

len lyder fra Dokker og Fabrikker Dag og Nat langt ud over Østlondons uendelige Husrækker. Et uhyre indvandret Proletariat fra alle Verdens Lande bor her sammenhobede. Her arbejder de, her sulter og

En London-Æblemutter venter paa Kunder.

fryser de. Mange af dem kommer aldrig udenfor disse skumle Gader, hvor Elendighed og Forbrydelse hører hjemme. Til en Begyndelse staar man ganske raadvild overfor dette Kaos af Gyder, der aldrig hører op. Alt flyder ud i det grænseløse. De sorte, røgsværtede Huse ligger der Tusinder efter Tusinder i Taage og Snavs. Og de fattige, graagule,

forsultede Mænd og Kvinder, de underernærede Børn, der roder i Gadernes Snavs, synes at tilhøre en lige saa forvirret Myretue.

Den tykke Kulrøg, der vælter mellem Husrækkerne, river i Fodgængernes Lunger og Hals. Alverdens Hæslighed ligger og ruger over denne skumle Stenørken. Det russisk-jødiske Element dominerer særlig her i Eastend. I Gader og Gaarde vrimler det af sortøjede Børn med hastige Bevægelser, medens de Voksnes Handelstalent giver sig højrøstede Udslag. Smaahandelen florerer her som intet andet Sted paa Jorden. Petticoat Lanes Jødemarked er verdenskendt. Tusinder af Jødetelte er opstillet paa Fortove og i Gader, og der handles med alt lige fra Rejer til Papegøjer eller brugte Klæder. En gammel Jøde, hvis Næse og Hage gik ud i eet vilde absolut sælge mig en ny Hat, og jeg maatte være ligefrem grov for at slippe af med ham. Han foruflgte mig ca. 60 Meter genem Gaden, jeg var udset som Offer for hans Handelstalent. Selv i Londons Fattigkvarter træffer man de skarpeste Modsætninger. Man gaar ad en Sidegade og bifinder sig i et ganske forskelligt Kvarter. Intet minder om en Verdensby. Paa Trappestenen foran de lave to-Etagers Huse spinder Katten, medens legende Børn forbavset stirrer paa den velklædte Fremmede, der betræder denne Idyl. Der kunde være dejligt, hvis ikke Eastends Melankoli rugede ogsaa over disse stille Gader, og hvis ikke de graasorte Huse var saa ensartet hæslige. Man gaar ud til Dokkerne, og Billedet skifter atter. De smudsige Gader snor sig sammen til en Labyrint, hvor drukne Kvinder med Børn ved Brystet og et Glas Øl i Haanden raver om Dag og Nat. Søfolk af alle Nationer, hvide, sorte,

brune og gule dasker rundt i store Flokke og finder deres fattige Glædestrang tilfredsstillet i Værtshusene, hvorfra Skrig og Hujen stimer ud paa Gaden. Deres Glæde er som Regel forbi efter en Aften eller Nat — saa kastes de paa Gaden eller en Gang imellem i Themsens grumsede Vand, lænsede for hver Øre af deres surt fortjente Hyre.

Om Dagen har den fredelige Spadserende intet at frygte i Østlondon, men i Taage og om Natten er et Besøg i disse Kvarterer yderst risikabelt. Adskillige Lig slænges hvert Aar i Themsen, og Floden er dyb og tavs. Paa Hjørnet af Wentwortstreet fik jeg Lejlighed til at høre en engelsk Gadetalers (Speaker) Foredrag. Hans Emne var Økonomi. Tilhørerne bestod hovedsagelig af Gadens løse Fugle og en Del nysgerrige Spadserende. Sine Grundsætninger raabte han ud over Forsamlingen, men trods hans klare Stemme havde han lidt vanskeligt ved at konkurrere med Vognenes Skramlen og Bilernes Tuden. I over 10 Minutter fik han Lov til at tale uforstyrret af sine Tilhørere. Men pludselig traadte en arbejdsklædt Mand hen til den sammenfoldelige Talerstol og raabte ham ind i Ansigtet: Hold Kæft Din forbandede Søn af en Hund, Du har ikke mere Forstand paa Økonomi end Din langhaarede Fader. Gutter, brølte han og vendte sig mod Publikum, smid ham ned af Talerstolen, vi vil ikke finde os i, at saadan en grøn Kapitalistdreng kommer her til Poplar og tror, han kan lære os noget. Spørg ham, om han kan skaffe os noget Arbejde, saa vi kan tjene nogle Penge, saa er det saagu tidligt nok at tale om Økonomi. Det blev Signalet til Uro og Virvar, hvorunder Taleren klogeligt forsvandt. At Meningerne dog var delte, fik man tydeligt For-

staaelsen af, idet mange skændtes, og to unge Fyre kom i ivrigt Slagsmaal. Tilskuerne blev ikke færre af den Grund, dette var jo virkelig interessant. To Betjente nærmede sig, i Østlondon gaar Betjentene som Regel parvis, og hurtigt som Vinden spredtes Forsamlingen i alle Retninger.

Mellem Kinesere.

Jeg benyttede Lejligheden til at fortælle Betjenten, hvor jeg havde været, og ønskede Oplysning om, hvor der var noget mere af Interesse for en videbegærlig Mand. Ja, bemærkede den ene, nu er det snart Aften, saa det klogeste, De kan gøre, er at tage Buss Nr. 65, den kører Dem til en anden Bydel, ellers skal vi bare til at lede efter Deres Mordere i Morgen, naar Deres Lig er fundet i Themsen eller i en Krog nede i Dokkene. Men vil De endelig have det hele med, saa glem ikke Kineserkvarteret, der oplever de nok noget. Mange Tak, det er lige noget for mig, og et Minut efter var jeg paa Vej til China Town. Gennem Gaderne smiler Jødepigerne en Gang imellem venligt til mig, en Mand raaber med jødiske Aviser, jeg passerer adskillige Synagoger, hvor store hebræiske Plakater fylder det meste af Facaden. En indisk Fakir morer sig med at stikke Naale gennem sin Næse — og jeg er naaet til Dockstreet, Begyndelsen til Kinabyen.

Fra Dockstreet behøver man næppe at gaa mere end 100 Skridt, og man har tilbagelagt en Verdensdel. Alt er pludselig fremmed. Kinesere med broderede Tøfler spadserer frem og tilbage i den sirlige Gangart, der er dem egen. Butikkerne er udstyret med kinesiske Skilte, og man ser Navne som

Fra mit dramatiske Besøg i Kinabyen.

Shu-Hing-Kong, Tai-Bac-Hung, H-Doe-Foon eller noget endnu værre. I en kinesisk Restaurant drak jeg en Kop The, serveret af to smaa skævøjede Pigebørn. Paa Væggen over Buffeten hang et stort Maleri af Confucius — paa Engelsk stod skrevet under det: „Hans Lære er dyrket gennem Ti Tusinde Generationer". Confucius er født i Shantung 550 f. K., saa det kan i alle Tilfælde ikke være danske Generationer, der regnes med.

I en Spillebule.

I en Cigarbutik over Gaden købte jeg en Pakke Cigaretter, som Indehaveren forøvrigt var ret uvillig til at sælge mig, hans Hovederhverv var ikke at sælge Tobak, men Lotterisedler, det var en camoufleret kinesisk Spillebule, jeg var dumpet ind i. Jeg forsøgte at faa ham til at overlade mig en af de interessante kinesiske Spillesedler, men det var umuligt. Jeg kender Dem ikke, min Herre sagde han, De er maaske Spion, Farvel. Jeg forsøgte et Par andre Steder, men det var umuligt, man saa bare mistænksomt paa mig og rystede paa Hovedet, men det lykkedes alligevel tilsidst at faa Fingre i en Seddel, dog ikke før Dagen efter med Ledsagelse af Svend Aage. Før vi hen paa Eftermiddagen tog ud til Kinabyen, havde vi bestemt at gaa ind i hver eneste Biks i Kvarteret, enten der var Skilt ude eller ej. Man tager nemlig ikke ret meget fejl, naar man regner med, at der i hvert Hus findes enten en Spillebule, en Smugkro eller en Opiumshule. Og før vi selv ventede det, befandt vi os Ansigt til Ansigt med 10—12 Kinesere. Vi var gaaet ind i en Entre, havde ganske roligt lukket en Dør

op uden at banke paa, lidt frækt, men den eneste Maade at komme Kineserne nær ind paa Livet, de skyer Europæerne som Pesten. Jeg bød 10 Shilling for at blive fotograferet sammen med en Kinamand, men mellem de ca. 50, jeg anmodede om det, var der ikke een, jeg kunde formaa til det. En Journalist fortalte mig, at Grunden var, at de troede at skulde dø 10 Aar tidligere end ellers. Overtro er der med i Spillet; men hvad den virkelige Grund er, tør jeg ikke udtale mig om, men fotograferes vilde de ikke. Naa, tilbage til de 10—12 Kinesere, vi brød ind til, de stirrede paa os med vrede, mistænksomme Øjne, og Indehaveren, en lille Mandsling med Kæmpehoved, fo'r hen imod mig og raabte: Hvad ønsker De, her har De ingen Ting at gøre, se at komme ud. Tag den med Ro, sagde jeg, idet jeg rakte Haanden ud, i Butikken inde ved Siden af fortalte man os, at vi her kunde faa Lov til at spille „fan tan" (kinesisk Hasardspil), derfor er vi kommen. Nej, hos mig spiller vi ikke „fan tan" eller noget andet Spil, aldeles ikke. Det paastod han paa Trods af, at et stort Bord, omkring hvilket Kineserne stod, var overfyldt med Pengestabler og Jetons samt Spillesedler trykt paa Kinesisk. Hvad bruger De da alt dette til? spurgte jeg, idet jeg pegede paa Bordet. Han svarede ikke, men begyndte at „kagle" med sine Landsmænd, det lød, som om et halvt Hundrede Høns havde lagt hver sit Æg og nu vilde fortælle det til Alverden. Jeg afbrød deres Forhandlinger med at forære dem et Par Kort fra Danmark og et Par af vore Fotografier og forklarede, at vi var paa Rejse gennem forskellige Lande og havde besøgt Kina og nu kun vilde købe en Lotteriseddel og maaske spille lidt „fan

tan" for at prøve vor Lykke. Jeg maatte fortælle et Par af mine interessanteste Oplevelser og var næsten kommen paa en fortrolig Fod med dem,

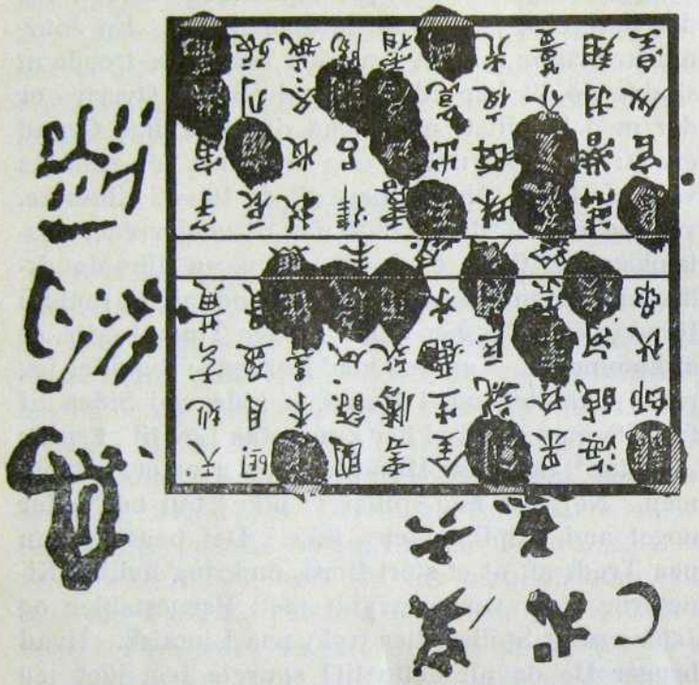

Under ret dramatiske Omstændigheder fik jeg i en hemmelig Spillebule fat i denne kinesiske Lotteriseddel.

men da jeg fortalte, at jeg var fra Danmark og nu skulde rejse dertil, blev de igen mistænksomme. Danmark! Hvor er Danmark, de kiggede paa hinanden, næh, ingen kendte Danmark, og det var fuldkommen haabløst baade at tegne et Kort, hvor jeg viste, Danmarks Beliggenhed, og at forklare, de

troede mig ikke. Dette Land havde ingen af dem hørt om. Igen begyndte de at „kagle", medens deres skæve, plirrende Øjne uafbrudt iagttog selv vore mindste Bevægelser. Det endte dog med, at jeg fik en Lotterisedde. Men, min Herre, sagde han med Kæmpehovedet, den koster ingen Ting, det er ikke noget, vi sælger, tag den med som en Erindring. Under Udfoldelse af megen Høflighed blev vi fulgt til Døren, som blev laaset efter os, man vilde ikke udsættes for flere Overraskelser. Det var nogle mærkelige Mennesker, sagde Svend. Lagde du Mærke til, at tre af dem stod og legede med deres Dolke. Ja, vist er de mærkelige, og deres Dragt bestod kun af vide Bukser og en stribet Bluse, men helt ufarligt er det ikke at bryde ind i deres Huler. Disse „Himlens Sønner" regner ikke et Menneskeliv mere end vi regner en Flues Liv. Der er intet Kvarter i London, hvor Politiet har saa travlt som her. I Østlondon forøves mange Mord, og Kineserne faar Skyld for dem alle, vel ikke altid med Rette, men af de gode Børn er de i alt Fald ikke. At overbevise en Kineser om en Forbrydelse er, efter hvad en Politimand senere fortalte mig, det mest haabløse Arbejde, der findes. Den ene angiver ikke den anden, de hænger sammen som Ærtehalm. Men never mind, vi maa se, om vi kan finde noget mere af Interesse.

En Del af Beboerne i China Town passer deres Forretninger. En er Skibshandler, en anden Skomager, og mange driver Vaskerier. De arbejder med Myreflid og skraber Penge sammen. En anden Del, og den største, hengiver sig til de værste Laster, og af disse Laster er Opiumsrygningen den aller værste. Selvfølgelig er det forbudt, og der er

streng Straf for Indsmugling af Opium, men alligevel er der rigeligt at faa af denne Vare. Vi var havnet i Ho-King-Lo's Restaurant, Svend og jeg. Vi

Udklip af en hebraisk Avis.

spiste noget med Pinde, det lignede Tapetklister og smagte ikke særlig delikat. Hvad er denne Mad lavet af? spurgte Svend mig. Masede Snegle — tilsat Svalereder og et Par knuste Musehaler. Svend var efter denne Forklaring ikke mere sulten. Jeg

spurgte Værten om Vej til Toiletrummet og blev vist ud i en mørk, firkantet Gaard. Derfra hørte jeg Lyden af mange Stemmer, som ikke kunde være fra Restauranten, hvor vi var eneste Gæster. Jeg blev selvfølgelig nysgerrig og gik efter Lyden, lukkede paa Maa og Faa en Dør op og gik rask ind, og Lykken følger den dristige, jeg befandt mig i en Opiumshule. Det store firkantede Rum, jeg var brudt ind i, var meget slet oplyst, der var varmt og kvalmt derinde. Langs med Væggen var anbragt Køjer, hvori laa Tæpper og Puder. Over hver Køje var en lille Hylde, og paa Hylderne stod smaa Petroleumslamper. I en Køje lige indenfor Døren laa en gammel, rynket Kineser. Hans ene Arm hang slapt ud over Køjekanten, hans Ansigt var et eneste stort, saligt Smil, han sov Opiumssøvnen, han var i Paradis. Alt dette havde jeg set i et Nu, men at det ikke var bestemt for mine Øjne, blev jeg hurtig klar over. 5—6 Kinesere med forstyrrede, ængstelige Miner kom hurtigt løbende hen imod mig og raabte en Masse, som jeg ikke forstod et Ord af. Deres højrøstede Pludren lokkede flere til, deriblandt Værten fra Restauranten. Jeg blev lidt ængstelig, der stod Trusel at læse i de mange Øjne, der var rettede mod mig. Jeg forklarede saa naturligt, som det var mig muligt, at jeg fra Toilettet i Gaarden var gaaet forkert. Om de troede mig, ved jeg ikke, jeg forsvandt skyndsomst op i Restauranten, kastede et Par Shilling paa Bordet, og med Svend i Hælene ilede jeg ud paa Gaden. Hvorfor saa hurtigt, spurgte Svend. Ja, det var maaske ogsaa dumt, men der var Mord i Øjnene paa disse skævøjede Djævle. Jeg har vist været for paagaaende, men det er saa spændende at se disse Kina Mænds skumle

Ved at se paa dette Billede faar man et lille Begreb om Londons haabløse Trafikproblem.

Smuthuller, de tror selvfølgelig, at jeg er Opdager, og hvis blot en Fjerdedel af, hvad man fortæller om Kvarteret her, er sandt, saa hang mit Liv for et Øjeblik siden i en tynd kinesisk Silketraad. Men jeg er ligeglad, vi gaar videre, hvad skulde der kunde ske, vi er jo dog i et civiliseret Land. Det var efterhaanden blevet helt mørkt, men Forretningerne var endnu ikke lukkede. I en Frugtshop købte jeg en Pose Æbler. Hvorfor, spurgte jeg Indehaveren, ser man ingen Kvinder her i Kvarteret? Han saa ringeagtende paa mig, før han svarede. Min Herre, for det første er der ikke ret mange Kineserinder her i London, og for det andet er de, der er her, for gode til at blive overgramsede af I hvide. Vore Kvinder holder sig inden Døre. Var der forøvrigt mere, De ønskede, min Herre, jeg har travlt. Udenfor Butikken stod en ung Kineser og saa tilsyneladende interesseret paa den udstillede Frugt. Jeg syntes, jeg havde set ham før, men tænkte ikke videre over det.

Kinesisk Restaurant, engelsk Mad, stod der paa et Vindue; der gik vi ind. Vi raadførte os med en Krydsning af en gul og en brun, der fungerede som Tjener. Resultatet blev en dampende Beafsteak. De store Restaurationslokaler var ejendommeligt udstyrede. Paa Væggene hang kinesiske Tegninger og Malerier. Loftet var tapetseret med dragemønstret Tapet, kinesiske Vaser med kunstige Blomster var anbragt paa de smaa Borde med perlemorsindlagte Marmorplader. Ved Buffeten, der var malet højrød med gule Drager, stod en gammel, sløvt udseende Chinamand og ekspederede Varerne fra Køkkenlemmen til Disken. Han mælede ikke et Ord. Fra Disken bragte den omtrent lige saa faa-

mælte Tjener Varerne videre til Gæsterne. Ingen af dem smilte eller lo. Af de Tusinder af Kinesere, jeg saa og omgikkes i London, har jeg ikke set een med et glad Ansigt. Jeg har ikke oplevet at se blot Antydningen af et Smil. En ny Gæst, min Kineser fra Frugtforretningen, traadte just nu ind ad Døren. Han bestilte en Kop The og begyndte at læse e nmedbragt Avis. Jeg bad om min Regning og en kinesisk Kvittering, som Værten udstedte, Tjeneren kunde ikke skrive. Jeg begyndte at faa Mistanke til min Frugtkineser. Det forekom mig mistænkeligt, at han stadig var i vor Nærhed. Vi havde nemlig tilbagelagt ret store Strækninger frem og tilbage i Gaderne. Da vi langsomt forlod Restauranten, maatte vi næsten føle os frem, saa mørkt var der i de skumle Gader. Vi havde gaaet ca. 10 Minutter, da jeg pludselig drejede mig omkring, og ganske rigtig, min Mistanke var berettiget, lidt borte stod min „Frugtkineser" og saa spejdende efter os. Da han bemærkede min Stirren, forsvandt han ind i nærmeste Port. Vi gik rask videre, jeg vendte mig flere Gange om, men der var ingen Kineser, han havde opgivet Forfølgelsen, hvis han i det hele taget havde forfulgt os. Vi entrede Buss Nr. 65 tilfreds med vor Udflugt. Just som Bussen satte sig i Bevægelse, kastede jeg Blikket ned ad Westindia Dockroad, og der stod, tæt trykket op ad Muren, min „Frugtkineser" og stirrede langt efter os. Et Par Dage senere i et Selskab var jeg saa heldig, at min Sidemand ved Bordet var Politimand. Jeg fortalte mine Oplevelser til ham og gengiver hans Udtalelser saa godt som ordret: „Vær De glad for, at De slap helskindet fra den Tur, Kineserne har sikkert skygget Dem lige siden Deres Besøg i Spille-

bulen. Bare alle I nysgerrige Udlændinge vilde holde jer borte fra Chinatown, saa blev det maaske lidt lettere for os Politimænd. Selv vi gaar i Fare derude. Det er ikke mange Uger siden, jeg var med til en Kinesers Begravelse, han blev stukket ned

Stegte Kartofler til en „Drink"
er en londonsk „Gaderet".

bagfra af en Ukendt. Lov mig at holde Dem borte derfra en anden Gang, en stor Part af Østlondons Beboere er drevne Forbrydere, der betragter Mord som et selvfølgeligt Led i deres Haandtering, og det er jo ikke særligt morsomt pludselig at finde sig

selv paa Bunden af Themsen, maaske uden Hoved og omgivet af Flodbundens Sjakaler."

Ja, Østlondon har meget paa Samvittigheden, men det er ubetinget den interessanteste Part af Stor-

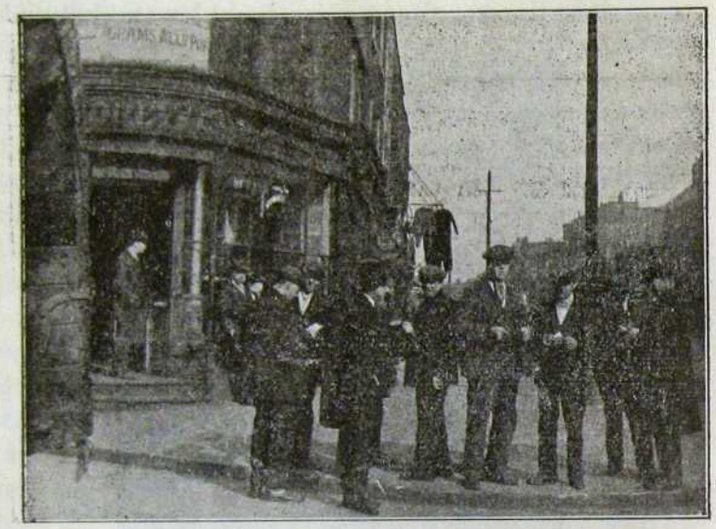

Svend Aage forsøger sin Lykke mellem Østlondons Vagabonder.

byen. Jeg har fortalt om Jøder og Kinesere, men ogsaa andre Nationer har deres egen Bydel i Eastend. Saaledes er Soho i næsten 200 Aar blevet kaldt det lille Frankrig, og endnu den Dag i Dag er Kvarteret udpræget fransk. Næsten alle Restauranter reklamerer med Absinth, i dem alle finder man franske Aviser, sortøjede Børn fylder Gaderne. Franske Vine og fransk Ost er Kvarterets Specialiteter, franske Kokke har oprettet billige Madsteder, som søges af Tusinder af Londonere og Turister.

Før Krigen var der ogsaa en tysk Koloni med over 30,000 fra „Das grosse Vaterland". Nu er den opløst, de Tyskere, der endnu opholder sig i London, skjuler sig saa vidt muligt under fremmede Navne, endnu er Tiden ikke moden for en ny tysk Indvandring. Ligeledes findes Smaakolonier af Bulgarere, Grækere, Brasilianere og Svenskere. Og inde paa Westindia Dockroad bor i Hundredevis af Indiere, der kan man se dem spadsere i deres lange, hvide Kapper med deres maleriske røde Hatte. De sætter Kulør paa Kvarteret. Selvfølgelig er der ogsaa en russisk Koloni, som før Krigen bestod af revolutionære, nu af russisk Aristokrati, Baroner arbejder som Kontorister, Grever som Chauffører, og Fyrster har Mælkeforretning eller lignende. Den russiske Koloni voldte før Krigen Londoner Politiet meget Besvær. I 1911 dræbte en Anarkistbande 3 Politibetjente og saarede 2. Sidneystreet, hvor de boede, blev erklæret i Belejringstilstand. Politiet omringede Gaden, og de øvrige Beboere var flygtede eller blev fjernet paa anden Maade. I 9 Timer blev Anarkisternes Opholdssted beskudt, de svarede med en Regn af Kugler. Militær med Kanoner blev tilkaldt, men før de ankom, var Huset skudt i Brand. Mange af Anarkisterne omkom i Flammerne, og Resten, der var meget medtagne, blev arresteret og dømt. Baade Lenin, Trotzky og Tchiherin har kortere eller længere Tid boet i Østlondon.

I Rowton House bor mange Slags Mennesker. Arbejdere, Handelsfolk, tilrejsende Haandværkssvende; et Par Maaneder havde vi en russisk Greve boende her, fortalte Inspektøren. Hver Dag havde jeg lagt Mærke til en gammel Gubbe, ikke fordi han var mere original end saa mange andre, men

for det første spiste han aldrig andet end stegte Kartofler, og for det andet saa han ofte ligesom undersøgende paa mig, men sagde aldrig noget. En Dag forsøgte jeg at indlede en Samtale med ham. Det var lidt vanskeligt at faa begyndt. Hans Svar paa mine Bemærkninger bestod kun af Enstavelsesord.

Et Glimt af „Petticoat Lane", hvor det verdensberømte Jødemarked afholdes.

Pludselig sagde han: Du ser ud til at være all right, saa jeg kan vist godt fortælle dig, at jeg er din Landsmand, jeg er Dansker. Du har selv rejst meget, har jeg hørt, saa du kan forstaa en gammel Vagabond som mig. Danskere i Udlandet er ellers ikke morsomme, i 16 Aar har jeg ikke talt med en Landsmænd, jeg har Erfaring for, at det er de sidste, man faar Hjælp hos, naar man er i Nød, og som du vil bemærke, ser jeg jo ikke særlig velhavende

ud. Bryd dig aldrig om det, min gamle Ven, nu giver jeg Kaffe eller Mad, hvis du hellere vil have det, saa kan vi sludre lidt om Sagerne. Vi blev hurtig fortrolige, og han fortalte mig en Del om sit urolige Liv. Han havde sejlet paa Sydamerika, været Cowboy i Staterne, gravet Guld i de blaa Bjerge i Australien o. m. a., men mit værste Job her i Livet var, da jeg havde en Kone i Meksiko, hun havde nær taget Livet af mig, den ildsprudlende, sorte Heks, men Gudskelov sagde han alvorligt, efter fire Aars Ægteskab kom Fanden og tog hende. Jeg lader nu vor Landsmand fortælle om en Oplevelse, han havde i Irland omkring Aaret 1900. „Nu skal du høre, hvad jeg oplevede i Dublin for en Del Aar siden under en langvarig Strejke i denne By, Irlands urolige Hovedstad. Jeg havde gjort Bekendtskab med en Mr. O'Hara og hans Kammerat, vi dinerede sammen, gik Ture, var i Dansesaloner og blev til Slut ret gode Venner. En Aften efter et Bal sagde O'Hara: I Nat behøver du ikke at bo paa Hotel, jeg gaar med en Veninde hjem, og saa kan du bo paa mit Værelse. Nu faar du Nøglen og Adressen og kan gaa hjem, naar det passer dig, men husk at laase Døren, det er jo, som du ved, urolige Tider. Dit Tøj og dine Værdigenstande lægger du i en stor Kiste, der staar midt i Værelset, tager Nøglen med i Seng, saa er du paa den sikre Side. Naa, de 3-4 Shilling er ogsaa værd at spare, tænkte jeg og tog mod Tilbudet. Ved 12-Tiden gik jeg efter den opgivne Adresse, Montgomerystreet 5, 1ste Sal, og faa Minutter efter laa jeg i Sengen efter først at have gemt mine Sager i Kisten, som ganske rigtig stod midt paa Gulvet. Efter en rolig, drømmeløs Nat stod jeg Kl. 9 op og vilde i en Fart tage Tøjet paa:

men hvor stor var ikke min Bestyrtelse, da jeg aabnede Kisten og saa, at den var tom. Ikke Anelse af Beklædningsgenstande, Tegnebog eller Papirer. Som et Lyn gik det op for mig, at de elskværdige Labaner havde taget mig ved Næsen. Hvad gør man i en saadan Situation. Jeg endevendte ganske simpelt hele Bohavet, de mest fjollede Steder blev undersøgt, men alt forgæves. Ved at skubbe til Kisten blev jeg opmærksom paa, at den stod fast, den kunde ikke rokkes af Stedet. Det var ejendommeligt, det maa jeg have undersøgt nærmere. Det viste sig, at Kisten var naglet fast, Gulvet udgjorde det for Bund, og Bunden var til at aabne fra Lejligheden nedenunder. Saa kunde jeg regne ud, hvordan mine Ejendele var forsvundet. Med et Par Lagener svøbt omkring mig gik jeg neden under og bankede paa, men forgæves, ingen svarede. Gennem regnvaade Gader for jeg til nærmeste Politistation med en lang Hale af nysgerrige Unger efter mig, med Lagenerne flagrende omkring mig maa jeg jo have lignet et forvildet Spøgelse. Den vagthavende Betjent gloede forskrækket paa mig, da jeg paa mit gebrokne Engelsk forsøgte at give en sammenhængende Forklaring, det lod ikke til at interessere ham særligt, han opnoterede nogle ganske faa Sætninger og sagde, idet han vendte Ryggen til: Vi skal nok en Gang ved Lejlighed undersøge Sagen, De kan høre herind om en Uges Tid! Men kære, jeg har ingen Tøj paa, De maa gaa med straks, jeg kan da ikke nøgen løbe omkring paa Gaderne. Kommer ikke mig ved, sagde Betjenten, vi har andet at tage vare paa end skjorteløse Udlændinge. 25,000 Mand strejker og har gjort det i Maaneder, der er Revolter hver Dag, Tyverier i

Massevis, Mord og meget andet, hele Politistyrken er optaget, beklager, men jeg kan ikke hjælpe Dem, nej, sluttede han, man skal ikke stole paa sine Medmennesker. Jeg fik Tøj paa Konsulatet, men nu passede jeg altid mig selv, det er længe siden, jeg har talt saa meget som i Dag. Naa, Farvel Landsmand, og Tak for din Venlighed, du er lykkelig, du skal hjem, du er ung, og du tror paa Livet. Men jeg — jeg er færdig — men ynk mig ikke, det er ikke saa svært nu mere, jeg er bleven fortrolig med Tanken derom. Ja, det er en af de mange Landsmænd, jeg har truffet i Udlandet, man træffer Danskere overalt paa Kloden, som Regel klarer de sig godt, og er de „langt nede" giver de sig nødig tilkende, det vil de ikke være bekendt. Jeg kender flere, som har skrevet hjem til Slægtninge, at de har det godt og tjener Masser af Penge, medens Sandheden er den, at de ikke alene intet Arbejde har, men daarligt kan skaffe Midler til den allernøvendigste Føde. Danskerne er lavet af sejgt, haardt Materiale, de er stolte og udholdende, der skal mange Stød til, før en Dansker opgiver Ævret.

To smaa Lam.

Den største Part af den danske Befolkning er tilbøjelig til at mene, at Dansk kan man frit tale med hinanden i Udlandet, der er ingen, der forstaar, hvad man siger. Det er en Fejltagelse, man maa huske paa, at vi er ca. 13 Millioner skandinavisktalende i de fire nordiske Lande, dertil kommer en Del Islændere, Grønlændere, Færinger, og endnu træffer man adskillige fra de forhenværende Dansk-Vestindiske Øer, der pludrer Dansk. Jeg har hørt

om mange, der er kommet i Forlegenhed ved at tale Dansk altfor højrøstet i Udlandet; nogle Gange har jeg selv været Part i Sagen, og herom skal jeg nu fortælle.

I skandinavisk Læserum i London traf jeg en ung dansk Sømand uden Hyre. Vi foretog nogle Strejftog sammen. En Dag stod vi og beundrede en Gadetegners Kunstværk. Paa den raa Cement havde han ved Hjælp af kulørt Kridt malet forskellige Motiver. Der var baade Solnedgang, en Mølle og en spinatgrøn Skov. Kunstneren sad paa Fortovet ved Siden af sit Værk, ventende paa de Smaaskillinger, der af og til blev kastet til ham. Da vi vendte os for at gaa videre, sagde Sømanden, idet han pegede fremefter: Se der, Langager, hun er vel nok velskabt den lille Pakke der, ja, Englænderne kan saagu være fikse. Jeg fik ikke Tid til at afsige min Kendelse, før den omtalte „Pakke" vendte sig om — og paa uforfalsket Københavnsk udbrød: Hvad mener I to smaa Lam om Københavnerinderne, Av! — Fra min Rejse Jorden rundt husker jeg et Par Tilfælde. I den australske Urskov langs the Track laa et lille Hotel. Jeg var sulten og bestilte hos Værten noget spiseligt. Vi blev enige om Bacon and Eggs. Vi sludrede selvfølgelig paa Engelsk, om Vejr og Vind, og hvad vi ellers kunde finde paa. Det trak længe ud med Maden, selv Værten blev utaalmodig. Han gik hen og aabnede Døren til Køkkenet og raabte paa det bredeste Jydske: Se nu at blive færdig med den Mad, Kælling, Stodderen er sulten. Stodderen, det var mig. Jeg fik mig en hjertelig Latter og en lang Passiar med Ægteparret Holm fra Ringkøbing. En Nat i Antwerpen paa en ikke særlig mondæn Kafé var vi fire Danske samlede. En svær Madam, ca. 150 Kilo, serverede for os. Sikke en Basse, sagde en ung Kaptajn, det er vist nok det største Stykke Menneskekød, jeg har set. Naa, det er ikke saa galt nu, som den Gang jeg rejste til Markeder i Danmark, jeg har tabt mig meget i den sidste Tid, sagde „Bassen" paa Dansk til den temmelig flade Kaptajn.

I Vagabondselskab.

Dagen er ved at bryde igennem den hvide Taage, der hænger over London. „Big Ben" har lige forkyndt, at Klokken er 5. Jeg er staaet saa tidlig op, fordi jeg ønskede at se Londons Gader uden den nervepirrende Trafik. Der er næsten ingen Mennesker paa Farten endnu. En enkelt Bil bryder Stilheden. Tre Herrer paa Vej hjem fra et Sold holder hinanden under Armen, og endda kniber det med at holde Balancen. I Nærheden af Green Park begynder det at blive livligt, det er Vagabonderne, der kravler frem fra deres Natteleje under en Busk eller paa en Bænk. De kommer søvndrukne og pjuskede slingrende, de ranglede Skikkelser. De tør ikke blive der længere. Hver Morgen foretages en Rassia, og Politiet er saa nærgaaende, de vil se Papirer, og Penge skal man ogsaa have, ellers er man subsistensløs og bliver arresteret. De ligner paa en vis Maade hinanden, alle disse Storbyens Udskud. Kasketten ned over Panden, Hovedet bøjet mod Brystet og Hænderne dybt nede i Bukselommerne. De søger saa vidt muligt at skjule sig, selv for hinanden, man ser dem aldrig i Flok, nej, en for en, hver klarer sig. Hvorfor, ja, det ved jeg ikke, det er maaske Tilliden, det skorter lidt paa. Hvad lever

de af, vil mange spørge. Aah, der er Masser af Udveje i en Storby. Nogle tigger, andre rapser. En gennemsøger Skarnkasserne for at finde noget spiseligt, en anden ligger sine arbejdende Kammerater til Byrde, han har maaske været et eller andet for mange Aar siden, og bliver det rigtig galt, saa er der de store Torve, Fisketorvet, Kødtorvet og Snese andre, det, Hundene ikke kan æde, samles op af disse Halv-Mennesker, de er ikke kræsne, naar Tarmene skriger efter Fyld. Jeg satte mig paa en Bænk ved Siden af en gammel Støder med pjusket Fuldskæg. Han sad og glippede med Øjnene. Han kunde ikke blive fortrolig med den frembrydende Sol. Ingen af os sagde noget, men jeg mærkede godt, at jeg blev omhyggeligt iagttaget, omhyggelig vurderet. Har De en Tændstik, Herr, dristede han sig til at begynde. Jeg rakte ham en Æske. Han rodede i Lommerne. Naa, nu har jeg heller ingen Cigaretter. Jeg havde omtrent ventet det og havde en Cigaret parat til ham. Smuk Morgen, min Herre, fortsatte han mere dristig. Hvem der nu bare havde noget Arbejde. De ser saa velhavende ud, kan De ikke skaffe mig et Job. Arbejde, sagde jeg haanligt, Pokker skulde arbejde, naar man kan faa Føden foruden. Han rykkede nærmere hen til mig, naa, du er en Kollega, kan jeg høre. Næh, det var saagu heller ikke mit Alvor, men jeg havde regnet med at slaa dig for et Par Skilling. Sig mig du Kammasjuk, hans Stemme var fortrolig hviskende, hvor har du hugget det fine Kluns, du har paa? Lad os ikke tale om det, nu giver jeg Morgenthe. Vi fulgtes ad ud af Parken. Du har gjort et Kup, Kammerat, jeg mærker det, du har Skejser, ta' og gi' mig en Krones Penge, me-

dens vi er ædru. Næh du, sagde jeg, nu drikker vi The, og saa kan vi fortælle hinanden nogle af vore Eventyr. Jeg var arresteret i Rusland, det var ikke Sjov, kan du tro. Naa, har du ogsaa været i Biksen, ja, den er go', der har jeg været 7 Gange. Naar det begynder at blive koldt, saa laver jeg et lille Bræk eller noget andet Pilleri, saa er Husly og Føde for hele Vinteren helt bombesikker, næste Gang maa jeg s'gu nøjes med Betleri, for hvis jeg laver Bræk, saa bliver det en lang Historie. Jeg „staar" til et Aar. Aah ja, fortsatte han, da Theen var „spist", jeg har saamænd valset baade gennem England, Skotland og Wales mange Gange, og jeg har altid været heldig ikke at faa Arbejde, naar jeg bad om det. Et Par Skilling er saagu bedre; nu har jeg i 17 Aar travet paa Landevejene, det er somme Tider svært nok, men alligevel du, Svendeliv er Herreliv. Naar det nu bliver rigtig Sommer, saa skal Far her skam ud og ligge paa Landet ligesom de andre Fine, det er bare ærgerligt, de Satans Bønder er saa gerrige, de vil have, at man skal arbejde for at faa en skaldet Portion Middagsmad. Men selvfølgelig er de ikke alle saa urimelige, jeg har lavet mange Tricks med dem. Somme Tider har jeg faaet Maden først, og saa smutter jeg jo lige saa stille bagefter. En Gang oppe i Skotland mødte jeg et Par Kammesjukker. De havde lige besøgt en Gaard, hvor Konen var saa hellig, at hun i Stedet for at fyre i Ovnen under Brødet bad til Vorherre, om at det maatte blive bagt, der fik de selvfølgelig ingen Ting. Nu syntes jeg, det kunde være sjovt at tage den Kælling ved Næsen. Jeg sagde derfor til Kammersjukkerne om at vente, medens jeg prøvede at skaffe noget ædeligt. Jeg lagde min Slagplan. Idet jeg nærmede mig Gaarden, begyndte jeg at halte,

og da jeg fik Øje paa Konen, som stod i Køkkendøren, sagde jeg til hende: Nu har jeg i de sidste ti Aar været en troende Mand, hvorfor, ja hvorfor, spørger jeg, vil Gud da plage mig stakkels Mand med den ene Sygdom efter den anden, jeg kan ikke faa Arbejde, jeg kan daarligt nok gaa paa mine Ben, og jeg er sulten. Kunde De ikke, kære Frue, i Guds Navn give mig et Stykke Brød. Hun ynkedes over mig, maaske fordi jeg var en Broder i Herren, og lidt efter kom hun med et Stykke tørt Brød. Tørt Brød, tænkte jeg, det var jo egentlig ikke efter Programmet. Jeg drejede det lidt mellem Fingrene, og idet jeg tog mit frommeste Ansigt paa, sagde jeg: Kære Søster i Troen, i Guds Navn gav De mig Brød, kunde De ikke i Jesu Navn give mig lidt Smør paa. Jeg fik Smørret, og jeg grinede. Bagefter fortrød jeg, at jeg ikke lod den Hellig-Aand hjælpe mig til lidt Paalæg. Ja, det er nogle gudsforgaaende Fyre disse Parkbeboere, men ret ufarlige. Det vilde blive vanskeligt at finde en virkelig Storforbryder iblandt dem, dertil har de ikke Evner, dertil er de for viljeløse og ligeglade, for dem er der nemlig ikke nogen Dag i Morgen, de tænker kun paa Nuet, hver Dag har for disse Stympere nok i sin Plage.

Det er et Mundheld, at intet er saa kedeligt som en Søndag i England. Som før omtalt er Restauranter, Teatre og Biografpaladser lukkede. Der er ingen Sport om Søndagen, og en tørstig Bilist eller Cyklist kan ikke vederkvæge sig i Landevejskroerne, de er lukkede. Franskmændene trækker paa Skuldrene ad det, Amerikanerne ler ad det, og Danskerne bander over det, og engelske Restauratører buldrer og protesterer imod det. For de, som skal opleve det Søndag efter Søndag, Aar efter Aar, kan

det vel virke generende, men for Turisterne, og det er dem, der skælder mest ud, synes jeg ikke, det kan være saa galt — en Søndag eller to kan nok tilbringes i London uden Værtshuse, Teatre og Dansesaloner.

Søndag i London.

Jeg skal fortælle lidt om min første Søndag i Englands Hovedstad. Baade Sporvogne, Motorbusser og Undergrundsbanen er dyre i London. For 25—50 Øre kører man ikke ret langt, og ønsker man at se sig lidt om, gaar der let 4—5 Kroner om Dagen i Kørepenge. Der er kun een Vej til at køre billigt, nemlig at købe en Heldagsbillet til Sporvognene, den koster 90 Øre og gælder saa at sige over hele Byen. For 90 Øre kan man køre 82 danske Mil, og da jeg Søndag Morgen havde spist min Frokost i Rowton House, var min første Handling at købe en Heldagsbillet. Ovenpaa den aabne eller lukkede Sporvogn har man en herlig Udsigt. Fra dette ophøjede Stade kan man sidde magelig henslængt med Benene overkors og en Cigar i Munden og se hele Millionbyen passere Revue. Hveranden Sidegade er fyldt med Gadehandlere, de har ikke lukket om Søndagen. Gadefotografer slaas om at fotografere John og Mary sammen eller Fatter og Mutter med alle Ungerne i stiveste Søndagspuds. Kartoffelmanden anbefaler sine stegte Kartofler, og Æblemutter sidder med sin Kurv og venter paa Kunder. Luksusbiler suser forbi, og Fordbiler rasler omkap med dem. Man sidder og nyder det hele, har intet bestemt Maal, man kan ikke køre for langt, det koster ingenting atkomme tilbage. En Gang

imellem sker der en lille Standsning, Gaden er spærret af Mennesker, der er sket et Sammenstød eller noget andet, ingen ved rigtig Besked. En gætter paa, at en Mand er dræbt, en anden ved bestemt, at det er Politiet, der fanger en Tyveknægt, og saa er det maaske kun en lille Pige, der har tabt en

Hverdagsbillede i London. Duerne fodres.

Pose Marmorkugler, der skal saa lidt til at samle Mennesker i en Millionby. Ved Hyde Park stod jeg ud, gik en Tur i denne vidunderlige Oase. I Søerne svømmer Ænder og Svaner, paa Plænerne hopper Kaninerne omkring, Duerne flagrer i Luften, under Træer og Buske gaar Fasaner og flere andre mangefarvede Dyr, som jeg ikke kender Navnene paa. Tusinder af Mennesker befolker Gangene, Stolene, hvor det koster 15 Øre at sidde,

er fuldt optagne. Billettørerne har travlt, mange bruger nemlig den Trafik at sætte sig ned i den ene Ende af Rækken, naar Billettøren arbejder i den anden Ende, for saa, naar han nærmer sig, at forsvinde, som om de havde den bedste Samvittighed af Verden. Ridestierne er befolket af „1. Klasses" Mennesker paa Fuldblodsheste, Ladies and Gentlemen of the high London mødes hver Formiddag her i denne vidunderlige Park. „2den Klasses" Mennesker sidder paa Stolene og betragter high London life. „3die Klasses" sidder længere tilbage paa Bænkene, som er til gratis Afbenyttelse, og udenfor Parken staar „4de Klasses" Mennesker og kigger over Gitterværket ind paa det for dem uopnaaele. Hvor er saa „5te Klasses" Mennesker? spurgte jeg Kontrolløren, som havde malet dette Fantasibillede for mig; de ligger længere inde i Parken under Træer og Buske og sover. Ved Udgangen stod en Kvinde med et Fuglebur, hendes Levevej var at lade en Kanariefugl synge for sine mere velhavende Medmennesker, jeg ofrede en Penny paa hende. Paa Hundekirkegaarden i Hyde Park sad en gammel Kone og græd ved sin døde Patty's Gravsten. Kirkegaarden er godt vedligeholdt, og der er Tusinder af Gravstene over døde Hunde. Herunder hviler min elskede Bob, Mike, Josie eller Snap; jo, Hunde er mere trofaste end Mennesker, hørte jeg en gammel Jomfru sige til sin Ledsager, De kan tænke Dem, den Gang jeg havde Delle o. s. v.

Fra Hyde Park spadserede jeg til Trafalgar Square,, det vrimler med velklædte Mennesker, ingen har travlt, faa har noget bestemt Maal, alle gaar og nyder Solskinnet og ser paa de tamme Duer, som London er overfyldt med, har man nogle Brødkrum-

mer, kommer Duerne og spiser dem ud af Haanden. Foran Miss Cavell Monumentet stod mange Mennesker og læste Indskrifterne og tænkte vel paa hendes tragiske Skæbne. Spejdere drager med Musik gennem Gaderne, Bilerne tuder, Sporvogne klimter, Avissælgerne raaber, og den unge Dame fniser af

Londons Hundekirkegaard.
Herinde hviler „Delle", han var tro til Døden.

Kavallerens Andrigheder, overalt er der Liv, saadan ser City ud en Solskinssøndag. En enkelt Dame ryger Cigaretter paa Gaden, men de aller fleste er virkelig ladylike, det virker helt oplivende paa mig at se, at næsten ingen Kvinder er malede i Ansigtet som Pariserinderne, en Del har en Antydning af Pudder, men sjældent mere end klædeligt. Høje,

elegante Herrer, paa hvem Ordet Gentleman øjensynligt passer, slentrer langsomt og fornemt gennem Gaderne. Der er noget stilfuldt, noget roligt fornemt over Londons Citylife en Søndag Formiddag. Mandlige og kvindelige Bobby's (Politi) patrouillerer og regulerer paa Jorden, medens flyvelystne Londonere suser i Kæmpefugle i Luften og ser ned over deres kære By. Jeg entrer igen min Sporvogn, vi kører langs med Themsen, Motorbaade farer hen over det mørke Vand, store Dampere kommer langsomt og majestætisk glidende, Sportsbaade, fyldt med glad Ungdom flyder forbi, alt paa Themsen og omkring den er Liv. Efterhaanden har jeg været baade i Hampstead, Woodford og Canningtown. Enhver, der kender lidt til London, ved, hvor uendelige Strækninger det drejer sig om, og alt dette for 90 Øre. En Gang imellem fik jeg en Passiar med andre Passagerer eller med Konduktørerne, hvis de ikke var alt for optaget. Til en Konduktør udtalte jeg min Beundring for Parlamentsbygningen, som vi just passerede. Ja, det er et pragtfuldt Bygningsværk, det er storslaaet udefra set — men indvendig, min Herre — er der fyldt med Tyve og Vagabonder, som blandt andet har sørget for, at Restauranterne har lukket, netop naar man er mest tørstig. Alle maa aabenbart ikke være tilfredse med de Regerende. I The Star læste jeg, at et Medlem af Parlamentet havde udtalt til en Journalist: Vent til næste Uge, saa vil jeg fremsætte et Forslag, der vil faa hele „Huset" til at tænke, og Journalisten svarede: Det kan man ikke nøjes med at kalde et Forslag, det vilde være et Mirakel. En Englænder, jeg kom i Samtale med paa Toppen af min Sporvogn, udtalte, da han hørte, jeg var Dan-

sker: I over 100 Aar har England og Danmark været gode Venner, og det vil ogsaa betale sig for begge Parter i Fremtiden, ikke mindst forretningsmæssig set, because you know how to make bacon and butter, and we know how to eat it.

Min første Søndag sluttede jeg i en baptistisk Kirke. Ved 6-Tiden om Aftenen gik jeg og slentrede i Newington Butts. Udenfor Metropolitan Tabernacle forkyndte store Plakater, som Skik er i England, at Klokken 6,30 begyndte sidste Gudstjeneste. En Del Mennesker var allerede samlede og stod i Smaagrupper udenfor Kirken og talte dæmpet sammen. En velklædt ung Mand lagde pludselig Haanden paa min Skulder og sagde: Vil De være venlig at tilbringe en halv Time med mig i Kirken. Jeg blev lidt forbavset, men fulgte villigt med. I den store i Cirkusstil hvælvede Kirke var allerede samlet flere Hundrede Mennesker. Gulvet, 1ste og 2den Balkon var fuldt besat. Overalt var der behagelige polstrede Bænke med Rygstød. Det lignede mere et mægtigt Cirkustelt end en Kirke. Jeg saa ud over dette Hav af alvorlige Ansigter. Kvinder og Mænd sad imellem hinanden. Mændene hovedsagelig klædt i Sort. Foran mig paa en Platform sad 30 unge Piger i lyse Dragter, og fra en højere Platform (Prædikestolen) blev nu forkyndt, at Salme Nr. 30 vilde blive sunget. I samme Øjeblik rejste de 30 unge Piger sig op og derefter hele Menigheden, og med et tusindstemmigt Brus istemtes Salmesangen. Pastor Maffat, en høj, slank Skikkelse med et markeret Ansigt, vel nok en Mand i 50 Aars Alderen, men fuldstændig hvidhaaret, traadte op paa Platform 2, bad en kort Bøn og begyndte sin Prædiken. Han er den bedste Taler, jeg

erindrer at have hørt, han havde en frimodig, klar Stemme uden Spor af de for Præster almindelige klagende, bedende Lyde. Dertil kom hans drastiske Maade at illustrere sin Tale paa. Jeg skal ikke gengive den, men fortælle et Par Uddrag af hans Prædiken, hvis det kan kaldes saaledes. Mig forekom det at være en glimrende fortalt Historie. I den store Kirkesal med over 1000 Mennesker var saa stille, at man vilde kunne høre, hvis en Tændstik faldt til Gulvet. Her i London, begyndte han, er vi 8 Millioner Mennesker, som hver for sig har sine Sorger og Bekymringer. I et Hjem er Forsørgeren gaaet bort, i et andet er der idel Sygdom, en har økonomiske Sorger, en anden er ulykkelig i sit Ægteskab, Arbejdsløsheden har medført, at Masser af børnerige Hjem ikke kan faa det tørre Brød, i Masser af Hjem maa Forældre se paa, hvorledes deres Børn bliver mere og mere hulkindede for hver Dag, der gaar, af Mangel paa den allernødvendigst Føde — og alligevel tillades det, at der bygges det ene Kæmpehotel efter det andet, det ene Forlystelsespalads større end det andet, det tillades, at vore unge Kvinder og Mænd, vor Ungdom, demoraliseres i Komplekser som Palais du Danse og lignende Pladser, hvor der smides med Penge, hvor der hver Aften sælges Tusinder af Flasker Vin, hvor Pengene til bare een Flaske Vin kunde føde en fattig Familie en hel Uge. Disse Paladser er en Vederstyggelighed, hvor Ublufærdigheden har til Huse, hvor alskens Synd bedrives. Forældre! bliv selv borte fra disse Huler, lær jeres Børn at forsage dem, som det gaar nu, er det galt, ikke alene i England, men over hele Jorden. Forlystelse og Utugt er Nutidsungdommens Himmel, men mine

Tilhørere, raabte han ud over Salen, der er kun een Himmel, Guds Himmel, Troens Himmel, alle de andre er intet, er ikke værd 2 Penny Dusinet. I en Omtale af Verdenskrigen og Kampen mod kommende Krige fortalte Pastor Maffat en gribende Tildragelse fra Star and Garter Hospital, Richsmond. Jeg virkede som Præst for de saarede Soldater, som vore Hospitaler den Gang var overfyldte med. En Dag fik vi en officiel Meddelelse om, at Prinsen af Wales vilde aflægge os et Besøg. Jeg ledsagede Hans Højhed gennem Sygeværelserne, han trykkede hver enkelt i Haanden, han smilte til dem, han trøstede dem og ønskede god Bedring. Til hver enkelt havde han en lille Gave, en Fyldepen, en Lommebog eller lignende. Han bragte Lys i de Syges Tilværelse, hans charmerende Smil bedaarede alle. Har jeg nu set det hele? spurgte Prinsen, da jeg vilde føre ham tilbage. Ja, Deres Højhed, det vil sige, vi har endnu 7 Patienter, men jeg er ikke sikker paa, at Prinsen ønsker at se dem, det er ikke noget hyggeligt Syn. Jeg er her i min Faders Navn, jeg ønsker at se det hele. Jeg førte derefter Prinsen ind i vort sidste Sygeværelse. De 7 Patienter var i Live, men hvilket Liv. Alle havde mistet deres Syn, alle var døve, og kun en af dem havde en Arm, Resten var helt armløse og tildels benløse. Fleres Ansigter var skrækkeligt vansirede. Prinsen stod flere Minutter ganske stum og betragtede dette frygtelige Syn. Saa pludselig brast han i Graad, her var ingen Trøst mulig, her var ingen Hænder at trykke, ingen Øren til at høre hans trøstende Ord, ingen Øjne til at se hans Smil, her var alt Haab ladet ude. Dybt rystet trykkede Prinsen min Haand. Sandelig, sagde han, efter at have set dette, kan

ingen være i Tvivl om, at Krig i Fremtiden maa afskaffes. Præsten gjorde en Pause, han havde fortalt saa gribende, at ikke een i den store Forsamling var uberørt, mange græd. Han talte endnu nogle Minutter, og med en Salme sluttedes Gudstjenesten.

Hjem.

Svend Aages Mandagsmelding lød saaledes: Nu har vi Penge nok til Hjemrejsen. Godt Svend, i Aften er jeg klar til at rejse til Danmark. Med min Heldagssporvogn kørte jeg den sidste Dag lange Ture gennem London. Det var mit Farvel til Millionbyen. Mine engelske Venner gav en Afskedsfrokost paa Hotel The black Dog, og deres sidste Ord var: We will see you in Denmark, Mr. Længæger, good luck to you. Ved 9½ Tiden var vi i Harwich indskibet paa det danske Motorskib „Jylland", og allerede Kl. 10 saas Englands Millioner af Lys kun som en flimrende Taagemasse.

Det første, der mødt mit Øje i „Jylland"s komfortable Saloner, var et Skilt, hvorpaa der stod: danske Cigarer til Butikspris, og et Øjeblik efter dampede jeg af Hjertens Lyst paa en af Horwitz og Kattentids de bedste, en dansk Kop Kaffe, serveret af den hvidklædte Tjener, gjorde mit Velvære fuldkomment. Da Styrmanden kom for at billettere, spurgte jeg ham om Muligheden for at skaffe nogle danske Blade. Han beklagede, at der ingen danske Aviser var ombord, det havde vist sig at være unødvendigt, de fleste unge Danske, der har været i Udlandet, selv om det kun er for 3 Maane-

der, har glemt baade at læse og tale Dansk — og hvis man saa kunde forstaa det Volapyk, de kalder Engelsk, saa kunde det endda gaa an, men det kan de saagu heller ikke tale. Denne, Styrmandens Skeptisme, er tildels berettiget. Der gives mange af den Type, som mener, det er fint at sidde og hakke sig igennem et udenlandsk Magasin i Stedet for at nyde deres gode danske Læsning. Jeg mindes en lille Oplevelse, jeg havde i New York for nogle Aar siden. Vi sad 5 Mand og drak lange Sjusser paa „Nordlyset"s Kontor. Redaktør Emil Opffer var i Færd med at fortælle om et af sine mange Eventyr i det Fremmede, det bankede paa Døren. Kom ind, raabte Opffer og blev siddende, og ind traadte en ung, fregnet Mand i Tyveaarsalderen. Paa Engelsk fremsagde han sit Ærinde, og ligeledes paa Engelsk spurgte Emil Opffer, hvad Landsmand han var. Jeg er Dansker, men jeg vil hellere tale Engelsk, jeg har glemt at tale Dansk. Saa, saa, har De det, hvor længe har De opholdt Dem her i Staterne da? Godt et halvt Aars Tid, svarede den haabefulde Yngling stadigvæk paa Engelsk. Opffer sprang op fra Stolen som en Raket, fo'r hen til den unge Mand og gav ham en knaldende Lussing. Kan du saa se at faa lukket Munden op paa Dansk, din Laban! Selv om du blev her 40 Aar, saa kunde du ikke glemme dit Modersmaal, men du bliver her ikke, det er ikke din Type, vi har Brug for her, Farvel Herr Skræderdreng! Den overrumplede unge Fyr forsvandt som et Lyn ud ad Døren, men vi naaede dog at høre ham bjæffe nogle danske Skældsord.

Det blev sent, inden 2den Kahyts Passagerer gik til Køjs. Vi smeltede hurtigt sammen. Der blev fortalt Historier, vi spillede Dam og Domino, og mel-

lem 1 og 2 om Natten saa Maanen forbavset ned paa en Snes overkaade Mennesker, der paa Dækket legede Tagfat og To Mand frem for en Enke. Efter nogle Timers Søvn og en behagelig afvekslende Solskinsdag saa vi endelig ved Aftenstide Fanø's herlige Sandklitter, og et Øjeblik senere gled vi ind mellem de Tusind Lys i Esbjerg.

Hjemme igen, det er vidunderligt. — Venner modtog mig, Velkommen Langager, Velkommen Svend Aage, vi har sørget for en festlig Modtagelse til jer, værsaagod stig ind i Bilen, sagde en af Vennerne, og til Chaufføren sagde han det ene Ord: Grand-Hotel.

Den, som *kun* kender Danmark,
kender *ikke* Danmark,
har man først faret i andre Lande,
har Danmarks Værd man lært at sande.

Tilvenstre ses min kvikke og uundværlige Ledsager
SVEND AAGE.